

GRUPA KAPITAŁOWA FABRYKI MEBLI „FORTE” S.A.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe
za okres zakończony 31.12.2018 roku

Przygotowane zgodnie z Międzynarodowymi
Standardami Sprawozdawczości Finansowej

SPIS TREŚCI

Wybrane dane finansowe	4
Skonsolidowany rachunek zysków i strat	5
Skonsolidowane Sprawozdanie z Całkowitych Dochodów	6
Skonsolidowane Sprawozdanie z Sytuacji Finansowej (Bilans)	7
Skonsolidowane Sprawozdanie z przepływów pieniężnych	8
Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitałach własnych	9
Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitałach własnych	10
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające	11
1. Informacje ogólne	11
2. Skład Grupy	11
3. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego	13
4. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach	13
4.1. Profesjonalny osąd	13
4.2. Klasyfikacja umów leasingowych	13
4.3. Stawki amortyzacyjne	14
4.4. Niepewność szacunków	14
Utrata wartości aktywów	14
Wartość godziwa instrumentów finansowych	14
Wycena rezerw	14
Składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego	14
5. Podstawa sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego	14
5.1. Oświadczenie o zgodności	14
5.2. Waluta pomiaru i waluta sprawozdań finansowych	15
6. Korekty błędów oraz zmiany stosowanych zasad rachunkowości	15
6.1. Zmiany stosowanych zasad rachunkowości	15
6.2. Wpływ zastosowania MSSF 9 na sprawozdanie finansowe Grupy	17
7. Standardy i Interpretacje zatwierdzone przez UE, które nie weszły jeszcze w życie dla okresów rocznych rozpoczynających się w dniu 1 stycznia 2018 r	19
8. Istotne zasady rachunkowości	19
8.1. Zasady konsolidacji	19
8.2. Przychody	20
8.3. Zysk netto na akcję	20
8.4. Leasing	20
8.5. Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej	21
8.6. Koszty finansowania zewnętrznego	21
8.7. Odprawy emerytalne	21
8.8. Płatności w formie akcji własnych	22
8.9. Podatki	22
8.10. Rzeczowe aktywa trwałe	23
8.11. Nieruchomości inwestycyjne	24
8.12. Wartości niematerialne	24
8.13. Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych	25
8.14. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	26
8.15. Zapasy	26
8.16. Aktywa finansowe	26
8.17. Utrata wartości aktywów finansowych	27
8.18. Zobowiązania finansowe oraz pozostałe zobowiązania	27
8.19. Rachunkowość zabezpieczeń	28
8.20. Pochodne instrumenty finansowe	29
8.21. Rezerwy	29
9. Informacje dotyczące segmentów działalności	29
10. Sezonowość działalności	29
11. Przychody i koszty	29
11.1. Przychody ze sprzedaży i struktura geograficzna	29
11.2. Pozostałe przychody operacyjne	30
11.3. Pozostałe koszty operacyjne	30

11.4	Przychody finansowe	31
11.5	Koszty finansowe.....	31
11.6	Koszty według rodzajów.....	31
11.7	Koszty amortyzacji ujęte w rachunku zysków i strat	31
11.8	Koszty świadczeń pracowniczych	32
12.	Podatek dochodowy.....	32
12.1	Obciążenie podatkowe	32
12.2	Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej.....	32
12.3	Odroczony podatek dochodowy	33
13.	Majątek socjalny oraz zobowiązania ZFŚS	34
14.	Zysk przypadający na jedną akcję	34
15.	Dywidendy wypłacone i zaproponowane do wypłaty	35
16.	Leasing.....	35
16.1	Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu	35
16.2	Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego – Grupa jako leasingobiorca	35
16.3	Wpływ MSSF 16 na sprawozdanie Grupy	35
16.4	Należności z tytułu leasingu operacyjnego – Grupa jako leasingodawca	36
17.	Świadczenia pracownicze	36
17.1	Programy akcji pracowniczych	36
17.2	Świadczenia emerytalne oraz inne świadczenia po okresie zatrudnienia.....	36
18.	Rzeczowe aktywa trwałe	38
19.	Nieruchomości inwestycyjne.....	39
20.	Wartości niematerialne	41
21.	Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	42
22.	Długoterminowe aktywa finansowe	43
23.	Zapasy.....	45
24.	Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności.....	46
25.	Pochodne instrumenty finansowe	47
26.	Rozliczenia międzyokresowe czynne	47
27.	Pozostałe krótkoterminowe aktywa finansowe.....	47
28.	Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	48
29.	Kapitał podstawowy i kapitały zapasowe/rezerwowe.....	48
29.1	Kapitał podstawowy	48
29.2	Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	49
29.3	Pozostałe kapitały.....	49
29.4	Zyski zatrzymane.....	50
29.5	Udziały mniejszości.....	50
29.6	Sprawozdawczość finansowa w warunkach hiperinflacji.....	50
30.	Oprocentowane kredyty bankowe.....	51
31.	Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe i rezerwy.....	55
31.1	Rozliczenia międzyokresowe przychodów	55
31.2	Rezerwy.....	55
32.	Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania (krótkoterminowe)	56
33.	Zobowiązania warunkowe	56
34.	Sprawy sądowe.....	57
35.	Instrumenty finansowe	58
35.1	Wartość bilansowa.....	58
35.2	Hierarchia wartości godziwej	60
35.3	Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat dotyczących instrumentów finansowych ujęte w rachunku zysków i strat	61
36.	Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym	63
36.1	Ryzyko stopy procentowej.....	63
36.2	Ryzyko walutowe.....	64
36.3	Ryzyko kredytowe.....	68
36.4	Ryzyko związane z płynnością	69
37.	Zarządzanie kapitałem	69
38.	Informacje o podmiotach powiązanych	70
38.1	Jednostka Dominująca całej Grupy	72
38.2	Podmioty o znaczącym wpływie na Grupę	72

38.3	Wspólne przedsięwzięcie, w którym Jednostka Dominująca jest współnikiem.....	72
38.4	Informacja o podmiotach powiązanych osobowo	72
38.5	Warunki transakcji z podmiotami powiązаныmi	72
38.6	Transakcje z udziałem Zarządu, kluczowego kierownictwa lub członków ich najbliższych rodzin.....	72
38.7	Wynagrodzenie wyższej kadry kierowniczej Grupy	72
38.8	Udziały wyższej kadry kierowniczej w programie akcji pracowniczych.....	73
39.	Struktura zatrudnienia	73
40.	Zdarzenia następujące po bilansowym zakończeniu okresu sprawozdawczego.....	74

WYBRANE DANE FINANSOWE

Dane dotyczące skonsolidowanego sprawozdania finansowego	w tys. PLN		w tys. EUR	
	31.12.2018	31.12.2017 przekształcone	31.12.2018	31.12.2017 przekształcone
Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów, materiałów i usług	1 107 298	1 096 230	259 509	258 259
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	72 503	98 691	16 992	23 250
Zysk (strata) przed opodatkowaniem	45 530	94 457	10 671	22 253
Zysk (strata) okresu przypadające akcjonariuszom Jednostki Dominującej	34 471	77 340	8 079	18 220
Całkowite dochody netto za okres	(22 347)	92 756	(5 237)	21 852
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	76 804	72 643	18 000	17 114
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(191 896)	(294 010)	(44 973)	(69 265)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	108 728	178 668	25 482	42 092
Zwiększenie/ zmniejszenie netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	(6 364)	(42 699)	(1 491)	(10 059)
Liczba akcji (w szt.)	23 930 769	23 930 769	23 930 769	23 901 084
Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą przypadający akcjonariuszom Jednostki Dominującej (w zł/ EUR)	1,44	3,23	0,34	0,76
	31.12.2018	31.12.2017 przekształcone	31.12.2018	31.12.2017 przekształcone
Suma aktywów	1 649 344	1 493 000	383 568	357 956
Zobowiązania razem	1 035 731	857 039	240 868	205 481
Zobowiązania długoterminowe	178 679	573 845	41 553	137 583
Zobowiązania krótkoterminowe	857 052	283 194	199 314	67 898
Kapitał własny (przypisany akcjonariuszom Jednostki Dominującej)	610 320	632 650	141 935	151 682
Kapitał podstawowy	23 931	23 931	5 565	5 738
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł /EUR)	25,50	26,44	5,93	6,34

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

		31 grudnia 2018	31 grudnia 2017 przekształcone
	Nota		
Przychody ze sprzedaży towarów, produktów i materiałów	11.1	1 101 077	1 088 759
Przychody ze sprzedaży usług	11.1	6 221	7 471
Przychody ze sprzedaży		1 107 298	1 096 230
Koszt własny sprzedanych towarów, produktów i materiałów		(732 664)	(694 537)
Koszt własny sprzedanych usług		(4 128)	(4 858)
Koszt własny sprzedaży	11.6	(736 792)	(699 395)
Zysk (strata) brutto ze sprzedaży		370 506	396 835
Pozostałe przychody operacyjne	11.2	5 275	2 727
Koszty sprzedaży		(238 568)	(238 929)
Koszty ogólnego zarządu		(59 342)	(52 061)
Pozostałe koszty operacyjne	11.3	(5 368)	(9 881)
Zysk z działalności operacyjnej		72 503	98 691
Przychody finansowe	11.4	3 143	9 274
Koszty finansowe	11.5	(24 039)	(8 209)
Zysk (strata) z pochodnych instrumentów finansowych	36.2	(508)	57
Udział w zysku/stracie jednostek podporządkowanych wycenianych metodą praw własności		(5 569)	(5 356)
Zysk przed opodatkowaniem		45 530	94 457
Podatek dochodowy	12	(11 076)	(17 012)
Zysk okresu		34 454	77 445
Zysk okresu		34 454	77 445
Przypadający:			
Akcjonariuszom Jednostki Dominującej		34 471	77 340
Udziałowcom niekontrolującym		(17)	105
Zysk (strata) na jedną akcję przypadający akcjonariuszom Jednostki Dominującej w trakcie okresu (w zł):			
– podstawowy		1,44	3,23
– rozwodniony		1,44	3,23

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

	Nota	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017 przekształcone
Zysk (strata) okresu		34 454	77 445
Inne całkowite dochody netto, w tym:		(56 801)	15 311
Pozycje, które w przyszłości nie zostaną zreklasyfikowane do rachunku zysków i strat		(33 948)	(38 701)
Wycena certyfikatów inwestycyjnych		(41 679)	(47 896)
Podatek odroczony od wyceny certyfikatów		7 919	9 100
Przeszacowanie zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych	17.2	(235)	117
Podatek odroczony dotyczący świadczeń pracowniczych		47	(22)
Program motywacyjny	38.6	-	-
Pozycje, które w przyszłości mogą zostać zreklasyfikowane do rachunku zysków i strat		(22 853)	54 012
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		236	(1 383)
Rachunkowość zabezpieczeń	36.2	(46 208)	67 036
Koszt zabezpieczenia	36.2	28 034	(1 829)
Podatek dochodowy dotyczący rachunkowości zabezpieczeń		(4 915)	(9 812)
Całkowite dochody za okres		(22 347)	92 756
Przypadający:			
Akcjonariuszom Jednostki Dominującej		(22 330)	92 651
Udziałowcom niekontrolującym		(17)	105

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ (BILANS)

	Nota	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017 przekształcone	1 stycznia 2017 przekształcone
Aktywa trwałe		1 186 369	1 055 155	609 243
Rzeczowe aktywa trwałe	18	876 956	788 085	351 827
Grunty w wieczystym użytkowaniu	18	10 138	10 138	10 142
Wartości niematerialne	20	16 512	16 617	16 267
Aktywa finansowe	22	77 714	120 382	158 061
Nieruchomości inwestycyjne	19	73 991	73 270	72 946
Aktywo na podatek odroczony	12	122 309	10 964	11 871
Inwestycje wyceniane metodą praw własności	22	-	2 266	-
Należności z tytułu instrumentów finansowych	25,36.2	8 749	33 433	-
Aktywa obrotowe		462 975	437 845	564 743
Zapasy	23	215 543	170 251	143 746
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	24	153 935	185 911	320 635
Należności z tytułu pochodnych instrumentów finansowych	25, 36.2	17 146	18 210	-
Należności z tytułu podatku dochodowego	24	23 368	6 402	91
Rozliczenia międzyokresowe	26	6 114	4 004	3 231
Aktywa finansowe	27	307	199	1 162
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	28	46 562	52 868	95 878
SUMA AKTYWÓW		1 649 344	1 493 000	1 185 857
Kapitał własny ogółem		613 613	635 961	546 610
Kapitał własny (przypisany akcjonariuszom Jednostki Dominującej), w tym:		610 320	632 650	543 404
Kapitał podstawowy	29.1	23 931	23 931	23 901
Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	29.2	114 556	114 556	113 214
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej		(87)	(586)	797
Kapitał rezerwowý z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych	29.3	(495)	46 479	(9 291)
Koszt zabezpieczenia		17 687	(6 198)	(5 823)
Pozostałe kapitały z aktualizacji wyceny		(54 902)	(21 142)	17 654
Program motywacyjny		2 354	2 354	2 354
Pozostałe kapitały rezerwowe	29.3	447 132	358 807	249 079
Zyski zatrzymane	29.4	60 144	114 449	151 519
Kapitały przypadające udziałowcom niekontrolującym	29.5	3 293	3 311	3 206
Zobowiązania długoterminowe		178 679	573 845	411 804
Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki	30	-	527 749	391 263
Zobowiązania wobec jednostek wycenionych metodą praw własności		3 430	-	-
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	12.3	3 404	10 234	1 386
Rezerwa na świadczenia po okresie zatrudnienia	17.2	4 067	3 601	3 395
Rozliczenia międzyokresowe przychodów	31.1	162 075	29 735	13
Zobowiązania finansowe z tytułu leasingu	16.1	969	301	842
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych	25, 36.2	1 918	-	13 915
Pozostałe zobowiązania długoterminowe		2 816	2 225	990
Zobowiązania krótkoterminowe		857 052	283 194	227 443
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	32	165 546	231 611	169 007
Zobowiązania kontraktowe		700	1 125	587
Bieżąca część oprocentowanych kredytów bankowych i pożyczek	30	683 398	45 291	27 066
Rozliczenia międzyokresowe przychodów	31.1	2 126	280	11 871
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego		-	-	10 176
Rezerwy	31.2	2 808	2 716	2 916
Zobowiązania finansowe z tytułu leasingu	16.1	632	679	1 076
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych	25, 36.2	1 842	1 492	4 744
Zobowiązania razem		1 035 731	857 039	639 247
SUMA PASYWÓW		1 649 344	1 493 000	1 185 857

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPIŹYWÓW PIENIĘŻNYCH

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017 przekształcone
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej		
Zysk/(strata) okresu	34 471	77 340
Korekty o pozycje:	42 333	(4 697)
Udział w zysku/stracie jednostek wycenianych Metodą Praw Własności	5 569	5 356
(Zyski)/straty udziałowców niekontrolujących	(17)	105
Amortyzacja	44 989	26 946
(Zyski)/straty z tytułu różnic kursowych	11 407	(17 248)
Odsetki i dywidendy netto	12 270	7 854
(Zysk)/strata na działalności inwestycyjnej	114	863
Zmiana wyceny pochodnych instrumentów finansowych	30	(13 416)
Zmiana stanu należności	27 180	3 391
Zmiana stanu zapasów	(45 292)	(26 505)
Zmiana stanu zobowiązań z wyjątkiem kredytów i pożyczek	335	5 754
Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	(3 575)	(797)
Zmiana stanu rezerw	(266)	18 316
Podatek dochodowy zapłacony	(21 232)	(28 351)
Podatek w rachunku zysków i strat	11 076	11 864
Różnice kursowe z przeliczenia	92	70
Rezerwa na świadczenia emerytalne	(188)	239
Przeszacowanie nieruchomości inwestycyjnych	(281)	779
Inne korekty	122	83
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	76 804	72 643
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej		
Sprzedaż rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	669	894
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	(193 822)	(276 191)
Inwestycje w nieruchomości	(440)	(1 104)
Nabycie aktywów finansowych	(206)	(8 630)
Dywidendy otrzymane	296	278
Splata udzielonych pożyczek	1 607	97
Udzielone pożyczki	-	(9 354)
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(191 896)	(294 010)
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej		
Wpływy z tytułu zaciągnięcia pożyczek/kredytów	213 066	259 143
Wpłaty na kapitał	-	1 371
Splata pożyczek/kredytów	(112 728)	(86 696)
Splata zobowiązań z tytułu leasingu	(680)	(1 187)
Dywidendy wypłacone akcjonariuszom Jednostki Dominującej	-	(4 780)
Odsetki zapłacone	(15 236)	(8 221)
Dotacja	24 306	19 038
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	108 728	178 668
Zwiększenie (zmniejszenie) netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	(6 364)	(42 699)
Różnice kursowe netto (z przeliczenia BO)	58	(311)
Środki pieniężne na początek okresu	52 868	95 878
Środki pieniężne na koniec okresu, w tym:	46 562	52 868
o ograniczonej możliwości dysponowania	168	5 650

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITAŁACH WŁASNYCH

za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku

Przypisane akcjonariuszom Jednostki Dominującej

	Kapitał podstawowy	Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Różnice kursowe z przeliczenia z zagranicznej jednostki	Kapitał rezerwy z aktualizacji wyceny	Program motywacyjny	Zyski zatrzymane / (straty) niepokryte	Kapitał rezerwy z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych	Koszt zabezpieczenia	Pozostałe kapitały rezerwowe	Razem	Kapitały udziałowców niekontrolujących	Kapitał własny ogółem
Na dzień 1 stycznia 2018 roku przekształcone	23 931	114 556	(586)	(21 142)	2 354	108 251	46 479	-	358 807	632 650	3 311	635 961
Zmiany polityki rachunkowości	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Przekształcenie danych na skutek zastosowania MSSF 9	-	-	-	-	-	6 198	-	(6 198)	-	-	-	-
Na dzień 1 stycznia 2018 roku po korektach	23 931	114 556	(586)	(21 142)	2 354	114 449	46 479	(6 198)	358 807	632 650	3 311	635 961
Podwyższenie kapitału w związku z realizacją Programu motywacyjnego	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(1)	(1)
Przeniesienie na kapitał rezerwy	-	-	-	-	-	(88 325)	-	-	88 325	-	-	-
Rezerwy na świadczenia pracownicze	-	-	-	-	-	(188)	-	-	-	(188)	-	(188)
Wynik bieżący	-	-	-	-	-	34 471	-	-	-	34 471	(17)	34 454
Koszt zabezpieczenia w okresie sprawozdawczym	-	-	-	-	-	-	-	24 868	-	24 868	-	24 868
Kwoty przeklasyfikowane do sprzedaży	-	-	-	-	-	-	7 981	3 166	-	11 147	-	11 147
Rachunkowość zabezpieczeń	-	-	-	-	-	-	(54 189)	-	-	(54 189)	-	(54 189)
Podatek odroczony dotyczący rachunkowości zabezpieczeń	-	-	-	-	-	-	(766)	(4 149)	-	(4 915)	-	(4 915)
Wycena certyfikatów inwestycyjnych	-	-	-	(33 760)	-	-	-	-	-	(33 760)	-	(33 760)
Różnice kursowe	-	-	499	-	-	(263)	-	-	-	236	-	236
Całkowite dochody za okres	-	-	499	(33 760)	-	34 020	(46 974)	23 885	-	(22 330)	(17)	(22 347)
Na dzień 31 grudnia 2018 roku	23 931	114 556	(87)	(54 902)	2 354	60 144	(495)	17 687	447 132	610 320	3 293	613 613

9 Zasady (polityka) rachunkowości oraz załączone noty objaśniające stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITAŁACH WŁASNYCH

za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku (przekształcone)

	Przypisane akcjonariuszom Jednostki Dominującej											
	Kapitał podstawowy	Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Różnice kursowe z przeliczenia z jednostki zagranicznej	Kapitał rezerwowý z aktualizacji wyceny	Program motywacyjny	Zyski zatrzymane / (straty) niepokryte	Kapitał rezerwowý z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych	Koszt zabezpieczenia	Pozostałe kapitały rezerwowe	Razem	Kapitały udziałowców niekontrolujących	Kapitał własny ogółem
Na dzień 1 stycznia 2017 roku przekształcone	23 901	113 214	797	17 654	2 354	145 696	(9 291)	-	249 079	543 404	3 206	546 610
Zmiany polityki rachunkowości	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Przekształcenie danych na skutek zastosowania MSSF 9	-	-	-	-	-	5 823	-	(5 823)	-	-	-	-
Na dzień 1 stycznia 2017 roku po korektach	23 901	113 214	797	17 654	2 354	151 519	(9 291)	(5 823)	249 079	543 404	3 206	546 610
Podwyższenie kapitału w związku z realizacją Programu motywacyjnego	30	1 342	-	-	-	-	-	-	-	1 372	-	1 372
Wypłata dywidendy za 2016 rok	-	-	-	-	-	(4 780)	-	-	-	(4 780)	-	(4 780)
Przeniesienie na kapitał rezerwowý	-	-	-	-	-	(109 728)	-	-	109 728	-	-	-
Pozostałe korekty	-	-	-	-	-	3	-	-	-	3	-	3
Rezerwy na świadczenia pracownicze	-	-	-	-	-	95	-	-	-	95	-	95
Wynik bieżący	-	-	-	-	-	77 340	-	-	-	77 340	105	77 445
Koszt zabezpieczenia w okresie sprawozdawczym	-	-	-	-	-	-	-	(854)	-	(854)	-	(854)
Rachunkowość zabezpieczeń	-	-	-	-	-	-	-	63 337	-	63 337	-	63 337
Kwoty przeklasyfikowane do sprzedaży	-	-	-	-	-	-	-	3 699	(975)	-	2 725	2 725
Podatek odroczony dotyczący rachunkowości zabezpieczeń	-	-	-	-	-	-	-	(11 266)	1 454	-	(9 812)	(9 812)
Wycena certyfikatów inwestycyjnych	-	-	-	(38 796)	-	-	-	-	-	(38 796)	-	(38 796)
Różnice kursowe	-	-	(1 383)	-	-	-	-	-	-	(1 383)	-	(1 383)
Całkowite dochody za okres	-	-	(1 383)	(38 796)	-	77 435	55 770	(375)	-	92 651	105	92 756
Na dzień 31 grudnia 2017 roku	23 931	114 556	(586)	(21 142)	2 354	114 449	46 479	(6 198)	358 807	632 650	3 311	635 961

ZASADY (POLITYKI) RACHUNKOWOŚCI ORAZ DODATKOWE NOTY OBJAŚNIAJĄCE**1. Informacje ogólne**

Grupa Kapitałowa Fabryki Mebli FORTE („Grupa”) składa się z Fabryki Mebli FORTE S.A. i jej spółek zależnych (patrz Nota 2). Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy obejmuje rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku oraz zawiera dane porównawcze za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku.

Spółka Dominująca- FABRYKI MEBLI „FORTE” S.A. powstała z przekształcenia FABRYK MEBLI „FORTE” Sp. z o. o. w Spółkę akcyjną w dniu 9 grudnia 1994 r. Pierwotnie tj. od dnia 17 czerwca 1992 r. Spółka prowadziła działalność pod firmą „FORTE” Sp. z o.o. W dniu 25 listopada 1993 r. na mocy aktu notarialnego nastąpiło przyłączenie „FORTE” Sp. z o. o. do Spółki pod nazwą FABRYKI MEBLI „FORTE” Sp. z o. o. Pod nazwą FABRYKI MEBLI „FORTE” Sp. z o. o. Spółka prowadziła działalność, aż do czasu przekształcenia w Spółkę akcyjną.

Jednostka Dominująca jest wpisana do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie, XIV Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego (dawniej XXI Wydział Gospodarczy), pod numerem KRS 21840.

Jednostce Dominującej nadano numer statystyczny REGON: 550398784.

Czas trwania Jednostki Dominującej oraz jednostek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej jest nieoznaczony.

Podstawowym przedmiotem działania Jednostki Dominującej jest:

- produkcja mebli,
- świadczenie usług w zakresie marketingu, promocji, organizacji wystaw, konferencji,
- prowadzenie działalności handlowej w kraju oraz za granicą.

2. Skład Grupy**Podmiot Dominujący:**

FABRYKI MEBLI „FORTE” S.A. jako podmiot dominujący swoją działalność prowadzi poprzez cztery krajowe Oddziały:

Ostrów Mazowiecka, ul. Biała 1 – główna siedziba Spółki wraz z Zarządem oraz zakładem produkcyjnym;

Suwałki, ul. Północna 30 – zakład produkcyjny;

Białystok, ul. Generała Andersa 11 – zakład produkcyjny;

Hajnówka, ul. 3-go Maja 51 – zakład produkcyjny;

oraz salony meblowe we Wrocławiu, Toruniu, Suwałkach, Białymstoku i Ostrowi Mazowieckiej.

Konsolidowane spółki zależne:

Jednostki zależne (konsolidacja metodą pełną):	Siedziba	Zakres działalności	Procentowy udział Grupy w kapitale	
			31.12.2018	31.12.2017
MV FORTE GMBH	Erkelenz (Niemcy)	Przedstawicielstwo handlowe	100%	100%
FORTE MÖBEL AG	Baar (Szwajcaria)	Przedstawicielstwo handlowe	99%	99%
KWADRAT SP. Z O.O.	Bydgoszcz	Obsługa nieruchomości i wynajem	81%	81%
<i>*GALERIA KWADRAT SP. Z O.O.</i>	<i>Bydgoszcz</i>	<i>Zarządzanie nieruchomościami</i>	<i>81%</i>	<i>81%</i>
TM HANDEL SP. Z O.O. SKA	Ostrów Mazowiecka	Kupno, sprzedaż i zarządzanie nieruchomościami, doradztwo w zakresie prowadzenia działalności i zarządzania	100%	100%
<i>**FORT INVESTMENT SP. Z O.O.</i>	<i>Ostrów Mazowiecka</i>	<i>Kupno, sprzedaż i zarządzanie nieruchomościami, doradztwo w zakresie prowadzenia działalności i zarządzania</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>
TANNE SP. Z O.O.	Warszawa	Działalność wytwórcza	100%	100%
DYSTRI-FORTE SP. Z O.O.	Warszawa	Magazynowanie	100%	100%

		i przechowywanie towarów		
FORTE BRAND SP. Z O.O.	Warszawa	Dzierżawa własności intelektualnej, wynajem i zarządzanie nieruchomościami	100%	100%

* spółka pośrednio powiązana - 100% zależna od KWADRAT SP. Z O.O.

** spółka pośrednio powiązana - 100% zależna od TM HANDEL SP. Z O.O. SKA

Fabryki Mebli „FORTE” S.A posiadają 100% udziałów w spółce zależnej FORTE BRAND Sp. z o.o., która została objęta konsolidacją metodą pełną w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

FORTE BRAND Sp. z o.o. posiada certyfikaty inwestycyjne (serii A i B) funduszu inwestycyjnego zamkniętego aktywów niepublicznych SEZAM XX (dalej „FIZAN”). FIZAN jest zarządzany przez IPOPEMA Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych Spółka Akcyjna. W portfelu inwestycyjnym FIZAN znajduje się 100% udziałów Bentham Sp. z o.o., która nabyła około 8,58% akcji Fabryk Mebli „FORTE” S.A. o wartości 156 825 tys. zł w dniu ich nabycia.

FIZAN nie został objęty konsolidacją w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, gdyż zawarte umowy o zarządzanie pomiędzy Forte Brand Sp. z o.o., a SKARBIEC TFI wskazują na brak występowania kontroli, w myśl MSSF 10, a tym samym brak obowiązku ujęcia FIZAN w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy.

Spółki współzależne konsolidowane metodą praw własności:

Jednostki zależne (konsolidacja metodą praw własności):	Siedziba	Zakres działalności	Procentowy udział Grupy w kapitale 31.12.2018	Procentowy udział Grupy w kapitale 31.12.2017
FORTE FURNITURE PRODUCTS INDIA PVT. LTD	Chennai (Indie)	Produkcja i sprzedaż mebli	50%	50%

Pozostałe spółki zależne wyłączone z konsolidacji bazując na nieistotnym wpływie ich danych finansowych na sprawozdanie skonsolidowane:

Pozostałe jednostki	Siedziba	Zakres działalności	Procentowy udział Grupy w kapitale 31.12.2018	Procentowy udział Grupy w kapitale 31.12.2017
FORTE BALDAI UAB	Wilno (Litwa)	Przedstawicielstwo handlowe	100%	100%
FORTE SK S.R.O.	Bratysława (Słowacja)	Przedstawicielstwo handlowe	100%	100%
FORTE FURNITURE LTD	Preston Lancashire (Wielka Brytania)	Przedstawicielstwo handlowe	100%	100%
FORTE IBERIA SLU	Walencja (Hiszpania)	Przedstawicielstwo handlowe	100%	100%
FORTE MOBILIER SARL	Lyon (Francja)	Przedstawicielstwo handlowe	100%	100%
TM HANDEL SP. Z O.O.	Warszawa	Doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania	100%	100%
FORESTIVO SP. Z O.O.	Suwałki	Działalność usługowa związana z leśnictwem, produkcja wyrobów tartacznych	50%	50%
ANTWERP FP SP. Z O.O.	Warszawa	Działalność agentów zajmujących się sprzedażą mebli	100%	100%

Na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz na 31 grudnia 2017 roku udział w ogólnej liczbie głosów posiadany przez Jednostkę Dominującą w podmiotach zależnych jest równy udziałowi Jednostki Dominującej w kapitałach tych jednostek.

Opis zmian dokonanych w składzie Grupy w ciągu okresu sprawozdawczego

W dniu 17 kwietnia 2018 roku został zakończony proces likwidacji spółki zależnej ANTWERP Sp. z o.o. Spółka została wykreślona z rejestru przedsiębiorców KRS.

Skład Zarządu Jednostki Dominującej

Skład Zarządu Jednostki Dominującej na dzień 31 grudnia 2018 roku:

- Maciej Formanowicz – Prezes Zarządu
- Mariusz Jacek Gazda – Członek Zarządu
- Andreas Disch – Członek Zarządu
- Klaus Dieter Dahlem - Członek Zarządu
- Maria Małgorzata Florczuk – Członek Zarządu

Zmiany w składzie Zarządu Spółki

W dniu 8 maja 2018 roku Pan Gert Coopmann zrezygnował z pełnienia funkcji Członka Zarządu Emitenta. Powodem rezygnacji były sprawy osobiste.

W dniu 8 maja 2018 roku Rada Nadzorcza Jednostki Dominującej powołała Pana Andreeasa Disch na Członka Zarządu Fabryk Mebli „FORTE” S.A.

Skład Rady Nadzorczej Jednostki Dominującej

- Zbigniew Sebastian – Przewodniczący
- Stanisław Krauz - Członek
- Jerzy Smardzewski – Członek
- Bernard Woźniak – Członek
- Piotr Szczepiórkowski – Członek
- Jacek Tucharz - Członek

Zmiany w składzie Rady Nadzorczej

W dniu 21 czerwca 2018 r. Zwyczajne Walne Zgromadzenie Jednostki dominującej ustaliło, że Rada Nadzorcza będzie składać się z sześciu członków i powołało na nową kadencję wyżej wymienione osoby.

3. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd w dniu 4 kwietnia 2019 roku.

4. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach**4.1. Profesjonalny osąd**

W procesie stosowania zasad (polityki) rachunkowości wobec zagadnień podanych poniżej, największe znaczenie, oprócz szacunków księgowych, miał profesjonalny osąd kierownictwa.

FIZAN nie został objęty konsolidacją w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, gdyż zawarte umowy o zarządzanie pomiędzy Forte Brand Sp. z o.o., a SKARBIEC TFI wskazują na brak występowania kontroli, w myśl MSSF 10, a tym samym brak obowiązku ujęcia FIZAN w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy.

4.2. Klasyfikacja umów leasingowych

Grupa dokonuje klasyfikacji leasingu jako operacyjnego lub finansowego w oparciu o ocenę, w jakim zakresie ryzyko i pożytki z tytułu posiadania przedmiotu leasingu przypadają w udziale leasingodawcy, a w jakim leasingobiorcy. Ocena ta opiera się na treści ekonomicznej każdej transakcji.

Od stycznia 2019 roku Grupa zastosuje nowy standard MSSF 16. Szerszy opis wpływu zastosowania wymogów MSSF 16 został zaprezentowany w nocie 16.3.

4.3. Stawki amortyzacyjne

Wysokość stawek amortyzacyjnych ustalana jest na podstawie przewidywanego okresu ekonomicznej użyteczności składników rzeczowego majątku trwałego oraz wartości niematerialnych. Grupa corocznie dokonuje weryfikacji przyjętych okresów ekonomicznej użyteczności na podstawie bieżących szacunków. Weryfikacja przeprowadzona w zakończonym okresie sprawozdawczym nie wykazała konieczności korekty odpisów amortyzacyjnych.

4.4. Niepewność szacunków

Poniżej omówiono podstawowe założenia dotyczące przyszłości i inne kluczowe źródła niepewności występujące na dzień bilansowy, z którymi związane jest istotne ryzyko znaczącej korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w następnym roku finansowym.

Utrata wartości aktywów

Grupa przeprowadziła analizę utraty wartości zapasów, rzeczowych aktywów trwałych oraz udzielonych pożyczek. Skutki przeprowadzonej analizy zaprezentowano odpowiednio: zapasy w nocie 23, środki trwałe w nocie 18 natomiast pożyczki w nocie 22 i 27.

W przypadku środków trwałych oraz pożyczek nie stwierdzono przesłanek utraty wartości.

Wartość godziwa instrumentów finansowych

Wartość godziwą instrumentów finansowych, dla których nie istnieje aktywny rynek wycenia się wykorzystując odpowiednie techniki wyceny. Przy wyborze odpowiednich metod i założeń Grupa kieruje się profesjonalnym osądem. Sposób ustalenia wartości godziwej poszczególnych instrumentów finansowych został przedstawiony w nocie 35.

Wycena rezerw

Rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych zostały oszacowane za pomocą metod aktuarialnych. Przyjęte w tym celu założenia zostały przedstawione w nocie 17.

Składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego

Grupa rozpoznaje składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego bazując na założeniu, że w przyszłości zostanie osiągnięty zysk podatkowy pozwalający na jego wykorzystanie. Pogorszenie uzyskiwanych wyników podatkowych w przyszłości mogłoby spowodować, że założenie to stałoby się nieuzasadnione.

5. Podstawa sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest przedstawione w złotych („PLN”), a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, podane są w pełnych tysiącach PLN.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Grupę w dającej się przewidzieć przyszłości. Na dzień zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia faktów i okoliczności, które wskazywałyby na zagrożenia dla możliwości kontynuacji działalności przez Grupę w okresie co najmniej 12 miesięcy po dniu bilansowym na skutek zamierzonego lub przymusowego zaniechania bądź istotnego ograniczenia przez nią dotychczasowej działalności.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe przedstawia rzetelnie sytuację finansową i majątkową Grupy na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz wyniki i przepływy pieniężne za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2018 roku.

Sprawozdanie to będzie dostępne na stronie internetowej Jednostki Dominującej pod adresem www.forte.com.pl w terminie zgodnym z raportem bieżącym dotyczącym terminów przekazania raportu rocznego i skonsolidowanego raportu rocznego za 2018 rok.

5.1 Oświadczenie o zgodności

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) zatwierdzonymi przez UE.

Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania do publikacji, biorąc pod uwagę toczący się w UE proces wprowadzania standardów MSSF oraz prowadzoną przez Grupę działalność, w zakresie stosowanych przez Grupę zasad rachunkowości nie ma różnicy między standardami MSSF, które weszły w życie, a standardami MSSF zatwierdzonymi przez Unię Europejską.

MSSF obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości („RMSR”) oraz Komisję ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej („KIMSF”).

5.2 Waluta funkcjonalna i waluta sprawozdań finansowych

Walutą funkcjonalną Jednostki Dominującej i innych spółek uwzględnionych w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym oraz walutą sprawozdawczą niniejszych skonsolidowanych sprawozdań finansowych jest złoty polski.

Walutą funkcjonalną zagranicznych jednostek zależnych są następujące waluty:

- Möbelvertrieb Forte GmbH (MV Forte) – EUR
- Forte Möbel AG – CHF
- FORTE FURNITURE PRODUCTS INDIA PVT. LTD - INR

6. Zmiany stosowanych zasad rachunkowości i korekty błęd**6.1. Korekta błędu**

Spółka DYSTRI FORTE Sp. z o.o., w 100% zależna od Jednostki Dominującej, na podstawie zezwolenia nr 214 prowadzi działalność w Suwalskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej i ma możliwość skorzystania z ulgi podatkowej, której maksymalna wysokość do odliczenia na koniec 2017 roku wynosiła 10 964 tys. zł. Grupa korzystając z ulgi podatkowej na koniec 2017 roku nie ujęła w sprawozdaniu finansowym aktywa na podatek odroczony z tego tytułu, wobec czego w okresie sprawozdawczym zakończonym 31.12.2018 roku dokonała korekty błędu dotyczącego roku 2017, prezentując utworzenie aktywa na podatek odroczony w wysokości 10 964 tys. zł w pozycji „Aktywo na podatek odroczony” oraz drugostronnie po stronie pasywów w pozycji „Rozliczenia międzyokresowe przychodów”.

	31 grudnia 2017 opublikowane	31 grudnia 2017 skorygowane	Korekta błędu	Przekształcenie w związku z zastosowaniem MSSF 9
AKTYWA				
Aktywa trwałe	1 044 191	1 055 155	10 964	-
Rzeczowe aktywa trwałe	788 085	788 085	-	-
Wieczyste użytkowanie gruntów	10 138	10 138	-	-
Wartości niematerialne	16 617	16 617	-	-
Aktywa finansowe	120 382	120 382	-	-
Nieruchomości inwestycyjne	73 270	73 270	-	-
Aktywo na podatek odroczony	-	10 964	10 964	-
Inwestycje wyceniane metodą praw własności	2 266	2 266	-	-
Należności z tytułu instrumentów finansowych	33 433	33 433	-	-
Aktywa obrotowe	437 845	437 845	-	-
Zapasy	170 251	170 251	-	-
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	185 911	185 911	-	-
Należności z tytułu pochodnych instrumentów finansowych	18 210	18 210	-	-
Należności z tytułu podatku dochodowego	6 402	6 402	-	-
Rozliczenia międzyokresowe	4 004	4 004	-	-
Aktywa finansowe	199	199	-	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	52 868	52 868	-	-
SUMA AKTYWÓW	1 482 036	1 493 000	10 964	-
PASYWA				
Kapitał własny ogółem	635 961	635 961	-	
Kapitał własny (przypisany akcjonariuszom Jednostki Dominującej), w tym:	632 650	632 650	-	
Kapitał podstawowy	23 931	23 931	-	
Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	114 556	114 556	-	
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	(586)	(586)	-	
Kapitał rezerwowy z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających	46 479	46 479	-	
Koszt zabezpieczenia	-	(6 198)	-	(6 198)
Pozostałe kapitały z aktualizacji wyceny	(21 142)	(21 142)	-	
Program motywacyjny	2 354	2 354	-	
Pozostałe kapitały rezerwowe	358 807	358 807	-	
Zyski zatrzymane	108 251	114 449	-	6 198

Kapitały przypadające udziałowcom niekontrolującym	3 311	3 311	-	-
Zobowiązania długoterminowe	562 881	573 845	10 964	-
Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki	527 749	527 749	-	-
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	10 234	10 234	-	-
Rezerwa na świadczenia po okresie zatrudnienia	3 601	3 601	-	-
Rozliczenia międzyokresowe przychodów	18 771	29 735	10 964	-
Zobowiązania finansowe z tytułu leasingu	301	301	-	-
Pozostałe zobowiązania długoterminowe	2 225	2 225	-	-
Zobowiązania krótkoterminowe	283 194	283 194	-	-
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	231 611	231 611	-	-
Zobowiązania kontraktowe	1 125	1 125	-	-
Bieżąca część oprocentowanych kredytów bankowych i pożyczek	45 291	45 291	-	-
Rozliczenia międzyokresowe przychodów	280	280	-	-
Rezerwy	2 716	2 716	-	-
Zobowiązania finansowe z tytułu leasingu	679	679	-	-
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych	1 492	1 492	-	-
Zobowiązania razem	846 075	857 039	10 964	-
SUMA PASYWÓW	1 482 036	1 493 000	10 964	-

6.2. Zmiany stosowanych zasad rachunkowości

Przy sporządzaniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego, przyjęto te same ogólne zasady, zastosowane przy sporządzaniu rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego za okres zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku, które zostało opublikowane w dniu 5 kwietnia 2018 roku, z wyjątkiem zastosowania następujących zmian do standardów obowiązujących dla okresów rocznych rozpoczynających się w dniu 1 stycznia 2018 roku.

MSSF 9 *Instrumenty finansowe*

Nowy standard został opublikowany w dniu 24 lipca 2014 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później.

Celem standardu jest uporządkowanie klasyfikacji aktywów finansowych oraz wprowadzenie jednolitych zasad podejścia do oceny utraty wartości dotyczących wszystkich instrumentów finansowych.

Standard wprowadza następujące kategorie instrumentów finansowych:

- wyceniane wg zamortyzowanego kosztu;
- wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy;
- wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody.

Klasyfikacja jest dokonywana na moment początkowego ujęcia i uzależniona od przyjętego przez Grupę modelu zarządzania instrumentami finansowymi oraz umownych przepływów pieniężnych z tych instrumentów.

MSSF 9 wprowadza nowy model w zakresie ustalenia odpisów aktualizujących. Model ten opiera się na oczekiwanych stratach kredytowych.

W zakresie rachunkowości zabezpieczeń zmiany miały na celu ściślejsze dopasowanie rachunkowości zabezpieczeń do modelu zarządzania ryzykiem.

W nocie 6.2 przedstawiono główne obszary skutków wdrożenia MSSF 9.

MSSF 15 *Przychody z umów z klientami*

Nowy ujednolicony standard został opublikowany w dniu 28 maja 2014 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później. Standard ustanawia jednolite ramy ujmowania przychodów i zawiera zasady, które zastępują większość szczegółowych wytycznych w zakresie ujmowania przychodów istniejących obecnie w MSSF, w szczególności, w MSR 18 *Przychody*, MSR 11 *Umowy o usługę budowlaną* oraz związanych z nimi interpretacjach. Grupa zastosowała nowy standard od 1 stycznia 2018 roku jednak analiza źródeł przychodów dokonana przez Grupę wykazała, iż wprowadzenie zmian w związku z zastosowaniem MSSF 15 nie miało wpływu na wynik finansowy, sprawozdanie z sytuacji finansowej oraz kapitały Grupy. Podstawową zasadą jest ujmowanie przez Grupę przychodu w taki sposób, aby odzwierciedlić transakcję przeniesienia na klienta przyrzeczonych, dóbr lub usług w kwocie odzwierciedlającej wartość wynagrodzenia, które Grupa oczekuje otrzymać w zamian za te dobra lub usługi.

6.3. Wpływ zastosowania MSSF 9 na sprawozdanie finansowe Grupy

6.3.1. Klasyfikacja instrumentów finansowych

Od 1 stycznia 2018 roku Grupa klasyfikuje instrumenty zgodnie z przyjętym modelem biznesowym do następujących kategorii wyceny:

- Wyceniane według zamortyzowanego kosztu
Są to instrumenty dłużne utrzymywane w celu ściągnięcia umownych przepływów pieniężnych, które obejmują wyłącznie spłaty kapitału i odsetek (spełniają test SPPI).
Do tej kategorii zalicza aktywa finansowe, które spełniają test SPPI w postaci udzielonych pożyczek, należności handlowych, środków pieniężnych oraz zobowiązania handlowe i kredyty bankowe.
- Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy
Do tej kategorii zaliczane są wszelkie instrumenty, które nie spełniają kryteriów wyceny według zamortyzowanego kosztu lub w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody.
Do tej kategorii zalicza się w szczególności instrumenty finansowe nie spełniające testu SPPI. Zyski lub straty wynikające z wyceny takich aktywów ujmują się w wyniku finansowym w okresie, w którym powstały.
- Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody
Grupa wybrała wycenę instrumentów kapitałowych w postaci certyfikatów inwestycyjnych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody. W tej sytuacji zmiany wartości godziwej nie podlegają reklasyfikacji do wyniku finansowego i w momencie zaprzestania ujmowania w księgach tych inwestycji nie zostaną ujęte w wyniku finansowym. Do kategorii tej zaliczane są instrumenty finansowe w postaci certyfikatów inwestycyjnych.
- Wycena rachunkowości zabezpieczeń
Grupa dokonując wyceny instrumentów zabezpieczających zgodnie z przyjętymi w MSSF 9 założeniami weryfikuje istnienie powiązania pomiędzy instrumentem zabezpieczającym a pozycją zabezpieczaną na każdy moment sprawozdawczy oraz dokonuje wyceny wyodrębniając wartość wewnętrzną i czasową. Skutki takiej wyceny ujmowane są w innych całkowitych dochodach.

Poniższa tabela prezentuje wpływ wdrożenia MSSF 9 na zmianę klasyfikacji i wyceny aktywów finansowych Spółki na dzień 1 stycznia 2018 roku:

Klasy instrumentów finansowych	Klasyfikacja	Wartość bilansowa		
			MSR 39	MSSF 9
Akcje i udziały nienotowane	Dostępne do sprzedaży	Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	3	3
Certyfikaty inwestycyjne FIZAN	Dostępne do sprzedaży	Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	109 304	109 304
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe	Pożyczki i należności	Wyceniane według zamortyzowanego kosztu	141 920	141 920
Instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne	Instrumenty finansowe zabezpieczające	Instrumenty finansowe zabezpieczające	50 151	50 151
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	Pożyczki i należności	Wyceniane według zamortyzowanego kosztu	52 868	52 868
Pozostałe aktywa finansowe	Pożyczki i należności	Wyceniane według zamortyzowanego kosztu	199	199
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe	Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	(210 977)	(210 977)
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	(573 040)	(573 040)

6.3.2. Skutki zastosowania MSSF 9

Dla Grupy najistotniejszą pozycję stanowią instrumenty finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu, z uwzględnieniem odpisów z tytułu utraty wartości. Należności z tytułu dostaw i usług z datą zapadalności poniżej 12 miesięcy od dnia powstania nie podlegają dyskontowaniu i są wyceniane w wartości nominalnej.

Grupa na potrzeby analizy oczekiwanych strat kredytowych dokonała analizy portfelowej i zastosowała uproszczoną matrycę odpisów w poszczególnych przedziałach wiekowych. Analizę przeprowadzono na podstawie danych historycznych uwzględniając wskaźniki niewypełnienia zobowiązań, a następnie skorygowano je o oczekiwane zdarzenia przyszłe. Grupa kierując się zasadą istotności zdecydowała się nie wprowadzać korekty.

Analizie poddano przychody i należności Spółki dominującej jako najbardziej reprezentatywnego przykładu oraz ze względu na posiadana przez spółkę historii tworzenia odpisów i regulowania należności przez kontrahentów. Spółka dominująca dokonała analizy historycznej odpisów aktualizujących należności. Analiza obejmowała ostatnie 5 lat. Główną kategorię należności stanowią należności związane z podstawową działalnością Spółki Dominującej tj. sprzedaż mebli. Badanie dotyczyło udziału utworzonych przez Spółkę dominującą odpisów aktualizujących, dotyczących niespłaconych należności w wygenerowanych w danym roku przychodach ze sprzedaży. Przeciętny udział niespłaconych należności w badanym okresie ustalono na 0,02%. Saldo należności z tytułu dostaw i usług Spółki Dominującej na koniec 2017 roku w wysokości 113 225 tys. zł zostało przemnożone przez uzyskany współczynnik. Odpis jaki powinien zostać utworzony i wprowadzony jako korekta bilansu otwarcia wyniósłby ok. 23 tys. zł. W związku z nieistotnym wpływem na obraz sprawozdania zdecydowano o niewprowadzaniu powyższej korekty. Dane użyte do analizy przedstawia poniższa tabela:

Rok	Przychody ze sprzedaży	Utworzone odpisy na należności	Rozwiązane - spłata	Odpis persaldo	% udział w wygenerowanych przez spółkę przychodach ,odpisów aktualizujących dotyczący niespłaconych należności	Należności z tytułu dostaw i usług 31.12.2017 - jednostki pozostałe	Kwota potencjalnego odpisu na BO
2013	666 554	264	153	111	0,02%	74 600	
2014	821 631	591	231	360	0,04%	110 762	
2015	954 706	114	224	-113	-0,01%	138 478	
2016	1 104 556	613	36	577	0,05%	146 933	
2017	1 160 126	679	612	67	-0,03%	113 225	
	4 707 573	2 261	1 259	1 002	0,02%		23

Ponadto Grupa od 1 stycznia 2018 roku zastosowała nowy standard w zakresie rachunkowości zabezpieczeń.

W okresie sprawozdawczym zakończonym 31 grudnia 2017 roku, zgodnie z MSR 39 Grupa ujęła w rachunku zysków i strat w pozycji „Zysk (strata) z pochodnych instrumentów finansowych” wartość czasową strategii opcyjnych w kwocie (-) 7 652 tys. zł, wartość czasową IRS w wysokości (+) 57 tys. zł oraz podatek odroczoney w kwocie 1 454 tys. zł.

Zgodnie z MSSF 9, na dzień 1 stycznia 2018, zarówno wartość wewnętrzną, jak i czasowa opcji zabezpieczających w ramach rachunkowości zabezpieczeń ujęta została w kapitałach Grupy. Grupa wykazała w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym efekt odwrócenia wartości czasowej opcji z końca 2017 roku, wykazując w sprawozdaniu z całkowitych dochodów w pozycji „koszt zabezpieczenia” kwotę 6 198 tys. zł.

Poniższa tabela prezentuje skutki wprowadzonego przekształcenia:

	2017 rok Dane opublikowane	2017 rok Dane przekształcone	Zmiana
Rachunek zysków i strat			
Zysk (strata) z pochodnych instrumentów finansowych	(406)	57	463
Podatek dochodowy	(16 924)	(17 012)	(88)
Bilans pasywa			
Koszt zabezpieczenia	-	(6 198)	(6 198)
Zyski zatrzymane	108 251	114 449	6 198

Nowe ujęcie w zakresie klasyfikacji i wyceny instrumentów finansowych prezentuje tabela w nocie 35.1

7. Standardy i Interpretacje zatwierdzone przez UE, które nie weszły jeszcze w życie dla okresów rocznych rozpoczynających się w dniu 1 stycznia 2018 r

Szereg nowych Standardów, zmian do Standardów i Interpretacji nie jest jeszcze obowiązujący dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 r. i nie zostały one zastosowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Spośród nowych Standardów, zmian do Standardów i Interpretacji, zamieszczony poniżej MSSF 16 będzie miał znaczący wpływ na sprawozdanie finansowe Grupy.

MSSF 16 Leasing

Nowy standard został opublikowany w dniu 13 stycznia 2016 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później i dozwolone jest jego wcześniejsze zastosowanie (ale pod warunkiem równoczesnego zastosowania MSSF 15). Standard zastępuje dotychczasowe regulacje dotyczące leasingu (m.in. MSR 17) i diametralnie zmienia podejście do umów leasingowych o różnym charakterze, nakazując leasingobiorcom wykazywanie w bilansach aktywów i zobowiązań z tytułu zawartych umów leasingowych, niezależnie od ich rodzaju.

Grupa oczekuje, że w momencie początkowego zastosowania, Standard będzie miał istotny wpływ na sprawozdanie finansowe, ponieważ będzie wymagał ujęcia w sprawozdaniu z sytuacji finansowej składników aktywów oraz zobowiązań wynikających z umów leasingu operacyjnego, w których jednostka jest leasingobiorcą.

Spółka zastosuje nowy standard od 1 stycznia 2019 roku.

Potencjalny wpływ standardu na sprawozdanie Grupy został zaprezentowany w nocie 16.

Pozostałe opublikowane, lecz jeszcze nieobowiązujące standardy i interpretacje nie dotyczą działalności Grupy lub nie będą mieć wpływu na nią:

- Zmiany do MSSF 10 oraz MSR 28 dotyczące sprzedaży lub wniesienia aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostkami stowarzyszonymi lub wspólnymi przedsięwzięciami,
- Interpretacja KIMSF 23 dotycząca niepewności co do ujęcia podatku dochodowego,
- MSSF 17 Umowy ubezpieczeniowe,
- Poprawki do MSSF 9 dotyczące dłużnych aktywów finansowych posiadających opcję wcześniejszej spłaty, która może skutkować powstaniem tzw. negatywnej rekompensaty,
- Poprawki do MSR 28 dotyczące długoterminowych udziałów, stanowiących część inwestycji netto w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach,
- Roczne zmiany MSSF 2015-2017,
- Zmiany do MSR 19 dotyczące zmian, ograniczeń lub rozliczeń planów określonych świadczeń,
- Zmiany odniesień do Założeń koncepcyjnych w MSSF,
- Poprawki do MSSF 3 dotyczące definicji przedsięwzięcia,
- Poprawki do MSR 1 i MSR 8 dotyczące definicji istotności.

Powyżej wymienione standardy, za wyjątkiem Interpretacji KIMSF 23, poprawek do MSSF 9 oraz poprawek do MSR 28 oczekują na zatwierdzenie przez Unię Europejską. Grupa zamierza zastosować wszystkie zmiany zgodnie z ich datą wejścia w życie.

8. Istotne zasady rachunkowości

8.1 Zasady konsolidacji

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmuje sprawozdanie finansowe Fabryki Mebli FORTE S.A. oraz sprawozdania finansowe jej jednostek zależnych sporządzone za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku. Sprawozdania finansowe jednostek zależnych, po uwzględnieniu korekt doprowadzających do zgodności z MSSF, sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy, co sprawozdanie Jednostki Dominującej, przy wykorzystaniu spójnych zasad rachunkowości, w oparciu o jednolite zasady rachunkowości zastosowane dla transakcji i zdarzeń gospodarczych o podobnym charakterze. W celu eliminacji jakichkolwiek rozbieżności w stosowanych zasadach rachunkowości wprowadza się korekty.

Wszystkie znaczące salda i transakcje pomiędzy jednostkami Grupy, w tym niezrealizowane zyski wynikające z transakcji w ramach Grupy, zostały w całości wyeliminowane. Niezrealizowane straty są eliminowane, chyba, że dowodzą wystąpienia utraty wartości.

Jednostki zależne podlegają konsolidacji w okresie od dnia objęcia nad nimi kontroli przez Grupę, a przestają być konsolidowane od dnia ustania kontroli. Jednostka Dominująca sprawuje kontrolę nad jednostką, w której dokonano inwestycji, w przypadku, gdy z tytułu swojego zaangażowania w tę jednostkę, podlega ekspozycji na zmienne wyniki finansowe lub gdy ma prawa do zmiennych wyników finansowych i możliwość wywierania wpływu na wysokość tych wyników finansowych poprzez sprawowanie władzy nad tą jednostką.

8.2 Przychody

Przychody ze sprzedaży dóbr i usług

Ujmuje się w momencie lub w trakcie spełniania zobowiązania do wykonania świadczenia poprzez przekazanie przyrzeczonego dobra lub usługi klientowi. Przekazanie składnika aktywów następuje w momencie, gdy klient uzyskuje kontrolę nad tym składnikiem aktywów.

Następujące okoliczności świadczą o przeniesieniu kontroli zgodnie z MSSF 15: bieżące prawo sprzedającego do zapłaty za składnik aktywów, posiadanie przez klienta tytułu prawnego do aktywa, fizyczne posiadanie składnika aktywów, transfer ryzyk i korzyści oraz przyjęcie składnika aktywów przez klienta.

Przychody obejmują kwoty otrzymane i należne z tytułu dostarczonych produktów, towarów, materiałów i usług, pomniejszone o rabaty oraz podatek od towarów i usług (VAT). Wysokość przychodów ustala się według wartości godziwej zapłaty otrzymanej bądź należnej. Przychody ze sprzedaży produktów, towarów, materiałów i usług są korygowane o zyski lub straty z tytułu rozliczenia instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne dotyczące powyższych przychodów.

Przychody i koszty dotyczące usług, których moment rozpoczęcia i zakończenia przypadają w różnych okresach sprawozdawczych, ujmuje się na podstawie stopnia zaawansowania usługi, jeżeli można w wiarygodny sposób wycenić wynik z transakcji, w innych przypadkach, przychody ujmuje się tylko do wysokości kosztów poniesionych do danego dnia, nie wyższych jednak od kosztów, które Spółka spodziewa się odzyskać.

Odsetki

Przychody z tytułu odsetek są ujmowane sukcesywnie w miarę ich narastania (z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej, stanowiącej stopę dyskontującą przyszłe wpływy gotówkowe przez szacowany okres użytkowania instrumentów finansowych) w stosunku do wartości bilansowej netto danego składnika aktywów finansowych.

Dywidendy

Dywidendy są ujmowane w momencie ustalenia praw akcjonariuszy lub udziałowców do ich otrzymania.

Przychody z tytułu wynajmu (leasingu operacyjnego)

Przychody z tytułu wynajmu nieruchomości inwestycyjnych ujmowane są metodą liniową przez okres wynajmu w stosunku do otwartych umów.

Dotacje rządowe

Jeżeli istnieje uzasadniona pewność, że dotacja zostanie uzyskana oraz spełnione zostaną wszystkie związane z nią warunki, wówczas dotacje rządowe są ujmowane według ich wartości godziwej.

Jeżeli dotacja dotyczy danej pozycji kosztowej, wówczas jest ona ujmowana jako przychód w sposób współmierny do kosztów, które dotacja ta ma w zamierzeniu kompensować. Jeżeli dotacja dotyczy składnika aktywów, wówczas jej wartość godziwa jest ujmowana na koncie przychodów przyszłych okresów, a następnie stopniowo, drogą równych odpisów rocznych, odpisywana do rachunku zysków i strat przez szacowany okres użytkowania związanego z nią składnika aktywów.

8.3 Zysk netto na akcję

Zysk netto na akcję dla każdego okresu jest obliczony poprzez podzielenie zysku netto za dany okres przez średnią ważoną liczbę akcji jednostki dominującej w danym okresie sprawozdawczym.

8.4 Leasing

Grupa jako leasingobiorca

Umowy leasingu finansowego, które przenoszą na Grupę zasadniczo całe ryzyko i korzyści wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, są ujmowane w bilansie na dzień rozpoczęcia leasingu według niższej z następujących dwóch wartości: wartości godziwej środka trwałego stanowiącego przedmiot leasingu lub wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych. Opłaty leasingowe są rozdzielane pomiędzy koszty finansowe i zmniejszenie salda zobowiązania z tytułu leasingu, w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek od pozostałego do spłaty zobowiązania. Koszty finansowe są ujmowane bezpośrednio w ciężar rachunku zysków i strat.

Środki trwale użytkowane na mocy umów leasingu finansowego są amortyzowane przez szacowany okres użytkowania środka trwałego. Przy braku wystarczającej pewności, że leasingobiorca uzyska tytuł własności przed końcem okresu leasingu, dany składnik aktywów amortyzuje się przez krótszy z dwóch okresów: okres leasingu lub szacowany okres użytkowania.

Umowy leasingowe, zgodnie, z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, zaliczane są do umów leasingu operacyjnego. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego oraz późniejsze raty leasingowe ujmowane są jako bieżące koszty w rachunku zysków i strat przez okres trwania leasingu.

Grupa jako leasingodawca

Umowy leasingowe, zgodnie, z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, zaliczane są do umów leasingu operacyjnego. Grupa jako leasingodawca zawiera umowy na wynajem lokali w nieruchomościach inwestycyjnych. Wpłaty z tytułu takich umów ujmowane są na bieżąco w przychodach w rachunku zysków i strat.

8.5 Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej

Transakcje wyrażone w walutach innych niż waluta funkcjonalna są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu kursu obowiązującego w dniu zawarcia transakcji.

Na dzień bilansowy aktywa i zobowiązania pieniężne wyrażone w walutach innych niż polski złoty są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu odpowiednio obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego średniego kursu ustalonego dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski. Powstałe z przeliczenia różnice kursowe ujmowane są odpowiednio w pozycji przychodów kosztów finansowych lub, w przypadkach określonych zasadami (polityką) rachunkowości, kapitalizowane w wartości aktywów. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według kosztu historycznego wyrażonego w walucie obcej są wykazywane po kursie historycznym z dnia transakcji. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej są przeliczane po kursie z dnia dokonania wyceny do wartości godziwej.

Sprawozdania finansowe jednostek zagranicznych przeliczane są na walutę polską w następujący sposób:

- odpowiednie pozycje bilansowe po średnim kursie, ustalonym przez Narodowy Bank Polski na dzień bilansowy:

- Möbelvertrieb Forte GmbH – EUR – 4,30
- Forte Möbel AG – CHF – 3,8166
- FORTE FURNITURE PRODUCTS INDIA PVT. LTD – INR – 0,0539

- odpowiednie pozycje rachunku zysków i strat po kursie stanowiącym średnią arytmetyczną średnich kursów ustalonych przez Narodowy Bank Polski na dzień kończący każdy miesiąc:

- Möbelvertrieb Forte GmbH – EUR – 4,2669
- Forte Möbel AG – CHF – 3,7081
- FORTE FURNITURE PRODUCTS INDIA PVT. LTD – INR – 0,0529.

Różnice kursowe powstałe z przeliczenia na walutę prezentacji ujmowane są bezpośrednio w kapitale własnym jako odrębny składnik. W momencie zbycia podmiotu zagranicznego, zakumulowane odroczone różnice kursowe ujęte w kapitale własnym, dotyczące danego podmiotu zagranicznego są ujmowane w rachunku zysków i strat.

8.6 Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego, które można bezpośrednio przyporządkować nabyciu, budowie lub wytworzeniu środków trwałych są kapitalizowane jako część kosztu wytworzenia takiego środka. Na koszty finansowania zewnętrznego składają się odsetki oraz zyski lub straty z tytułu różnic kursowych do wysokości odpowiadającej korekcie kosztu odsetek.

Pozostałe koszty finansowe ujmowane są jako koszt okresu.

8.7 Odprawy emerytalne

Zgodnie z zakładowymi systemami wynagradzania pracownicy Grupy mają prawo do odpraw emerytalnych. Odprawy emerytalne są wypłacane jednorazowo, w momencie przejścia na emeryturę. Wysokość odpraw emerytalnych zależy od stażu pracy oraz średniego wynagrodzenia pracownika. Grupa tworzy rezerwę na przyszłe zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych w celu przyporządkowania kosztów do okresów, których dotyczą.

Odprawy emerytalne są programami określonych świadczeń po okresie zatrudnienia. Wartość bieżąca tych zobowiązań na każdy dzień bilansowy jest obliczona przez niezależnego aktuarusza. Naliczone zobowiązania są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i stopy wzrostu płac. Informacje demograficzne oraz informacje o rotacji zatrudnienia oparte są o dane historyczne.

Koszty świadczeń są podzielone na następujące składniki:

- koszty bieżącego zatrudnienia (zmiana rezerw wynikająca z narastania zobowiązań w ciągu okresu wynikającego z przyrastania stażów pracy oraz wieku pracowników),
- koszty odsetkowe (przyrost zobowiązań związany ze stopą procentową; jest produktem wartości zobowiązań z początku roku i stopy procentowej użytej do dyskonta),
- zysk/strata aktuarialna jest to zmiana wynikająca z różnic pomiędzy przyjętymi założeniami a ich realizacją oraz ze zmiany przyjętych do wyliczeń parametrów i założeń.

Grupa prezentuje dwa pierwsze składniki kosztów określonych świadczeń w wynik finansowy.

Przeszacowania ujęte w pozostałych całkowitych dochodach zostają natychmiast odzwierciedlone w zyskach zatrzymanych i nie będą podlegać przeniesieniu do rachunku zysków i strat.

8.8 Płatności w formie akcji własnych

Transakcje rozliczane w instrumentach kapitałowych

Koszt transakcji rozliczanych z pracownikami w instrumentach kapitałowych jest wyceniany przez odniesienie do wartości godziwej na dzień przyznania praw. Wartość godziwa ustalana jest przez niezależnego rzeczoznawcę w oparciu o model Blacka - Scholesa. Przy wycenie transakcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych uwzględnia się wyłącznie czynniki rynkowe.

Koszt transakcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych jest ujmowany wraz z odpowiadającym mu wzrostem wartości kapitału własnego w okresie, w którym spełnione zostały warunki dotyczące efektywności/wyników, kończącym się w dniu, w którym określone pracownicy zdobędą pełne uprawnienia do świadczeń („dzień nabycia praw”). Skumulowany koszt ujęty z tytułu transakcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych na każdy dzień bilansowy do dnia nabycia praw odzwierciedla stopień upływu okresu nabywania praw oraz liczbę nagród, do których prawa – w opinii Zarządu Jednostki Dominującej na ten dzień, opartej na możliwie najlepszych szacunkach liczby instrumentów kapitałowych – zostaną ostatecznie nabyte.

Żadne koszty nie są ujmowane z tytułu nagród, do których prawa nie zostaną ostatecznie nabyte, z wyjątkiem nagród, w przypadku których nabycie praw zależy od warunków rynkowych, które są traktowane jako nabyte bez względu na fakt spełnienia uwarunkowań rynkowych, pod warunkiem spełnienia wszystkich innych warunków dotyczących efektywności.

W przypadku modyfikacji warunków przyznawania nagród rozliczanych w instrumentach kapitałowych, w ramach spełnienia wymogu minimum ujmowane są koszty, jak w przypadku gdyby warunki te nie uległy zmianie. Ponadto, ujmowane są koszty z tytułu każdego wzrostu wartości transakcji w wyniku modyfikacji, wycenione na dzień zmiany.

W przypadku anulowania nagrody rozliczanej w instrumentach kapitałowych, jest ona traktowana w taki sposób, jakby prawa do niej zostały nabyte w dniu anulowania, a wszelkie jeszcze nieujęte koszty z tytułu nagrody są niezwłocznie ujmowane. Jednakże w przypadku zastąpienia anulowanej nagrody nową nagrodą – określoną jako nagroda zastępcza w dniu jej przyznania, nagroda anulowana i nowa nagroda są traktowane tak, jakby stanowiły modyfikację pierwotnej nagrody, tj. w sposób opisany w paragrafie powyżej.

Rozważniający wpływ wyemitowanych opcji jest uwzględniany przy ustalaniu wielkości zysku przypadającego na jedną akcję jako dodatkowe rozwodnienie akcji.

8.9 Podatki

Podatek bieżący

Zobowiązania i należności z tytułu bieżącego podatku za okres bieżący i okresy poprzednie wycenia się w wysokości kwot przewidywanej zapłaty na rzecz organów podatkowych (podlegających zwrotowi od organów podatkowych) z zastosowaniem stawek podatkowych i przepisów podatkowych, które prawnie lub faktycznie już obowiązywały na dzień bilansowy.

Podatek odroczony

Na potrzeby sprawozdawczości finansowej, podatek odroczony jest obliczany metodą zobowiązań bilansowych w stosunku do różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i pasywów a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym.

Rezerwa na podatek odroczony ujmowana jest w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych:

- z wyjątkiem sytuacji, gdy różnica przejściowa powstaje w wyniku początkowego ujęcia wartości firmy lub początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej połączenia jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mającej wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku dodatnich różnic przejściowych wynikających z inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych i udziałów we wspólnych przedsięwzięciach – z wyjątkiem sytuacji, gdy terminy odwracania się

różnic przejściowych podlegają kontroli inwestora i gdy prawdopodobne jest, iż w dającej się przewidzieć przyszłości różnice przejściowe nie ulegną odwróceniu.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane są w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych, jak również niewykorzystanych ulg podatkowych i niewykorzystanych strat podatkowych przeniesionych na następne lata, w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli wykorzystać ww. różnice, aktywa i straty:

- z wyjątkiem sytuacji, gdy ujemne różnice przejściowe powstają w wyniku początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej połączenia jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku ujemnych różnic przejściowych z tytułu inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych oraz udziałów we wspólnych przedsięwzięciach, składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku jest ujmowany w bilansie jedynie w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, iż w dającej się przewidzieć przyszłości ww. różnice przejściowe ulegną odwróceniu i osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku jest weryfikowana na każdy dzień bilansowy i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Nieujęty składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego podlega ponownej ocenie na każdy dzień bilansowy i jest ujmowany do wysokości odzwierciedlającej prawdopodobieństwo osiągnięcia w przyszłości dochodów do opodatkowania, które pozwolą na odzyskanie tego składnika aktywów.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczonego wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) obowiązujące na dzień bilansowy lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne na dzień bilansowy.

Podatek dochodowy dotyczący pozycji ujmowanych bezpośrednio w kapitale własnym jest ujmowany w kapitale własnym, a nie w rachunku zysków i strat.

Grupa kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy i tylko wtedy, gdy posiada możliwy do wyegzekwowania tytuł prawny do przeprowadzenia kompensat należności ze zobowiązaniami z tytułu bieżącego podatku i odroczonego podatku dochodowego ma związek z tym samym podatnikiem i tym samym organem podatkowym.

Dwie spółki należące do Grupy kapitałowej FORTE SA prowadzi swoją działalność w Specjalnej strefie ekonomicznej. Dochody uzyskiwane przez Grupę z działalności w specjalnej strefie ekonomicznej mogą być zwolnione z podatku dochodowego do wysokości określonej w przepisach. W nawiązaniu do MSR 20, Grupa nie tworzy aktywa z tytułu odroczonego podatku.

Podatek od towarów i usług

Przychody, koszty, aktywa i zobowiązania są ujmowane po pomniejszeniu o wartość podatku od towarów i usług, z wyjątkiem:

- gdy podatek od towarów i usług zapłacony przy zakupie aktywów lub usług nie jest możliwy do odzyskania od organów podatkowych; wtedy jest on ujmowany odpowiednio jako część ceny nabycia składnika aktywów lub jako część pozycji kosztowej oraz
- należności i zobowiązań, które są wykazywane z uwzględnieniem kwoty podatku od towarów i usług.

Kwota netto podatku od towarów i usług możliwa do odzyskania lub należna do zapłaty na rzecz organów podatkowych jest ujęta w bilansie jako część należności lub zobowiązań.

8.10 Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe wykazywane są według ceny nabycia/kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wartość początkowa środków trwałych obejmuje ich cenę nabycia powiększoną o wszystkie koszty bezpośrednio związane z zakupem i przystosowaniem składnika majątku do stanu zdatnego do używania oraz aktywowane koszty finansowania. W skład kosztu wchodzi również koszt wymiany części składowych maszyn i urządzeń w momencie poniesienia, jeśli spełnione są kryteria rozpoznania. Koszty poniesione po dacie oddania środka trwałego do używania, takie jak koszty konserwacji i napraw, obciążają rachunek zysków i strat w momencie ich poniesienia.

Rzeczowe aktywa trwałe w momencie ich nabycia zostają podzielone na części składowe będące pozycjami o istotnej wartości, do których można przyporządkować odrębny okres ekonomicznej użyteczności. Częścią składową są również koszty generalnych remontów.

Amortyzacja jest naliczana metodą liniową przez szacowany okres użytkowania danego składnika aktywów, wynoszący:

Typ	Rok 2018	Rok 2017
Budynki i budowle	25 – 50 lat	25 – 50 lat
Maszyny i urządzenia techniczne	5 – 50 lat	5 – 50 lat
Urządzenia biurowe	3 – 10 lat	3 – 10 lat
Środki transportu	5 – 10 lat	5 – 10 lat
Komputery	3 – 5 lat	3 – 5 lat
Inwestycje w obcych rzeczowych aktywach trwałych	5 – 10 lat	5 – 10 lat

Wartość końcową, okres użytkowania oraz metodę amortyzacji składników aktywów weryfikuje się corocznie i w razie konieczności koryguje.

Dana pozycja rzeczowych aktywów trwałych może zostać usunięta z bilansu po dokonaniu jej zbycia lub w przypadku, gdy nie są spodziewane żadne ekonomiczne korzyści wynikające z dalszego użytkowania takiego składnika aktywów. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia danego składnika aktywów z bilansu (obliczone jako różnica pomiędzy ewentualnymi wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danej pozycji) są ujmowane w rachunku zysków i strat w okresie, w którym dokonano takiego usunięcia.

Inwestycje rozpoczęte dotyczą rzeczowych aktywów trwałych będących w toku budowy lub montażu i są wykazywane według cen nabycia lub kosztu wytworzenia, pomniejszonych o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Rzeczowe aktywa trwałe w budowie nie podlegają amortyzacji do czasu zakończenia budowy i przekazania rzeczowego aktywa trwałego do używania.

8.11 Nieruchomości inwestycyjne

Początkowe ujęcie nieruchomości inwestycyjnych następuje według ceny nabycia z uwzględnieniem kosztów transakcji. Wartość bilansowa składnika aktywów obejmuje koszt wymiany części składowej nieruchomości inwestycyjnej w chwili jego poniesienia, o ile spełnione są kryteria ujmowania i nie obejmuje kosztów bieżącego utrzymania tych nieruchomości.

Po początkowym ujęciu nieruchomości inwestycyjne są wykazywane według wartości godziwej. Zyski lub straty wynikające ze zmian wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnych są ujmowane w rachunku zysków i strat w tym okresie, w którym powstały.

Nieruchomości inwestycyjne są usuwane z bilansu w przypadku ich zbycia lub w przypadku stałego wycofania danej nieruchomości inwestycyjnej z użytkowania, gdy nie są spodziewane żadne przyszłe korzyści z jej sprzedaży. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia nieruchomości inwestycyjnej z bilansu są ujmowane w rachunku zysków i strat w tym okresie, w którym dokonano takiego usunięcia.

Przeniesienia aktywów do nieruchomości inwestycyjnych dokonuje się tylko wówczas, gdy następuje zmiana sposobu ich użytkowania potwierdzona przez zakończenie użytkowania składnika aktywów przez właściciela, zawarcie umowy leasingu operacyjnego. Jeżeli składnik aktywów wykorzystywany przez właściciela - Grupę staje się nieruchomością inwestycyjną, Grupa stosuje zasady opisane w części *Rzeczowe aktywa trwałe* aż do dnia zmiany sposobu użytkowania tej nieruchomości.

W przypadku przeniesienia nieruchomości inwestycyjnej do aktywów wykorzystywanych przez właściciela lub do zapasów, domniemany koszt takiego składnika aktywów, który zostanie przyjęty dla celów jego ujęcia w innej kategorii jest równy wartości godziwej nieruchomości ustalonej na dzień zmiany jej sposobu użytkowania.

8.12 Wartości niematerialne

Wartości niematerialne nabyte w oddzielnej transakcji lub wytworzone (jeżeli spełniają kryteria rozpoznania dla kosztów prac badawczych i rozwojowych) wycenia się przy początkowym ujęciu odpowiednio w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia. Cena nabycia wartości niematerialnych nabytych w transakcji połączenia jednostek gospodarczych jest równa ich wartości godziwej na dzień połączenia. Po ujęciu początkowym, wartości niematerialne są wykazywane w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Nakłady poniesione na wartości niematerialne wytworzone we własnym zakresie, z wyjątkiem aktywowanych nakładów poniesionych na prace rozwojowe, są ujmowane w kosztach okresu, w którym zostały poniesione.

Grupa ustala, czy okres użytkowania wartości niematerialnych jest ograniczony czy nieokreślony. Wartości niematerialne o ograniczonym okresie użytkowania są amortyzowane przez okres użytkowania oraz poddawane testom na utratę wartości każdorazowo, gdy istnieją przesłanki wskazujące na utratę ich wartości. Okres i metoda amortyzacji wartości niematerialnych o ograniczonym okresie użytkowania są weryfikowane przynajmniej na koniec każdego roku obrotowego. Zmiany w oczekiwanym okresie użytkowania lub oczekiwanym sposobie konsumowania korzyści ekonomicznych pochodzących z danego składnika aktywów są ujmowane poprzez zmianę odpowiednio okresu lub metody amortyzacji i traktowane jak zmiany wartości szacunkowych. Odpis amortyzacyjny składników wartości niematerialnych o ograniczonym okresie użytkowania ujmuje się w rachunku zysków i strat w ciężar tej kategorii, która odpowiada funkcji danego składnika wartości niematerialnych.

Wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania oraz te, które nie są użytkowane, są corocznie poddawane weryfikacji pod kątem ewentualnej utraty wartości, w odniesieniu do poszczególnych aktywów lub na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne.

Okresy użytkowania są poddawane corocznej weryfikacji, a w razie potrzeby korygowane.

Koszty prac badawczych i rozwojowych

Koszty prac badawczych są odpisywane do rachunku zysków i strat w momencie poniesienia. Nakłady poniesione na prace rozwojowe wykonane w ramach danego przedsięwzięcia są przenoszone na kolejny okres, jeżeli można uznać, że zostaną one w przyszłości odzyskane. Po początkowym ujęciu nakładów na prace rozwojowe, stosuje się model kosztu historycznego wymagający, aby składniki aktywów były ujmowane według cen nabycia/kosztów wytworzenia pomniejszonych o skumulowaną amortyzację i skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wszelkie nakłady przeniesione na kolejny okres są amortyzowane przez przewidywany okres uzyskiwania przychodów ze sprzedaży z danego przedsięwzięcia.

Koszty prac rozwojowych są poddawane ocenie pod kątem ewentualnej utraty wartości corocznie – jeśli składnik aktywów nie został jeszcze oddany do użytkowania lub częściowo – gdy w ciągu okresu sprawozdawczego pojawi się przesłanka utraty wartości wskazująca na to, że ich wartość bilansowa może nie być możliwa do odzyskania.

Podsumowanie zasad stosowanych w odniesieniu do wartości niematerialnych Grupy przedstawia się następująco:

	Patenty i licencje	Oprogramowanie komputerowe	Inne
Okresy użytkowania	Dla patentów i licencji użytkowanych na podstawie umowy zawartej na czas określony, przyjmuje się ten okres uwzględniając dodatkowy okres, na który użytkowanie może być przedłużone.	5 lat	5 lat
Wykorzystana metoda amortyzacji	Amortyzowane przez okres umowy - metodą liniową.	Metodą liniową	Metodą liniową
Wewnętrznie wytworzone lub nabyte	Nabyte	Nabyte	Nabyte
Weryfikacja pod kątem utraty wartości	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości.	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości.	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości.

Zyski lub straty wynikające z usunięcia wartości niematerialnych z bilansu są wyceniane według różnicy pomiędzy wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danego składnika aktywów i są ujmowane w rachunku zysków i strat w momencie ich usunięcia z bilansu.

8.13 Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją jakiekolwiek przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości któregoś ze składników niefinansowych aktywów trwałych. W razie stwierdzenia, że przesłanki takie zachodzą lub w razie konieczności przeprowadzenia corocznego testu sprawdzającego, czy nastąpiła utrata wartości, Grupa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego dany składnik aktywów należy.

Wartość odzyskiwalna składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne odpowiada wartości godziwej pomniejszonej o koszty doprowadzenia do sprzedaży tego składnika aktywów lub odpowiednio ośrodka wypracowującego środki pieniężne lub jego wartości użytkowej, zależnie od tego, która z nich jest wyższa. Wartość tę ustala się dla poszczególnych aktywów, chyba że dany składnik aktywów nie generuje samodzielnie wpływów pieniężnych, które w większości są niezależne od tych, które są generowane przez inne aktywa lub grupy aktywów. Jeśli wartość bilansowa składnika aktywów jest wyższa niż jego wartość odzyskiwalna, ma miejsce utrata wartości i dokonuje się wówczas odpisu do ustalonej wartości odzyskiwalnej. Przy szacowaniu wartości użytkowej prognozowane przepływy pieniężne są dyskontowane do ich wartości bieżącej przy zastosowaniu stopy dyskontowej przed uwzględnieniem skutków opodatkowania, która odzwierciedla bieżące rynkowe oszacowanie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyko typowe dla danego składnika aktywów. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości składników majątkowych używanych w działalności kontynuowanej ujmują się w pozostałych kosztach operacyjnych.

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy występują przesłanki wskazujące na to, że odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, który był ujęty w okresach poprzednich w odniesieniu do danego składnika aktywów jest zbędny lub czy powinien zostać zmniejszony. Jeżeli takie przesłanki występują, Grupa szacuje wartość odzyskiwalną tego składnika aktywów. Poprzednio

ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości ulega odwróceniu wtedy i tylko wtedy, gdy od czasu ujęcia ostatniego odpisu aktualizującego nastąpiła zmiana wartości szacunkowych stosowanych do ustalenia wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów. W takim przypadku, podwyższa się wartość bilansową składnika aktywów do wysokości jego wartości odzyskiwalnej. Podwyższona kwota nie może przekroczyć wartości bilansowej składnika aktywów, jaka zostałaby ustalona (po odjęciu umorzenia), gdyby w ubiegłych latach w ogóle nie ujęto odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości w odniesieniu do tego składnika aktywów. Odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości składnika aktywów ujmuje się niezwłocznie jako przychód w rachunku zysków i strat. Po odwróceniu odpisu aktualizującego, w kolejnych okresach odpis amortyzacyjny dotyczący danego składnika jest korygowany w sposób, który pozwala w ciągu pozostałego okresu użytkowania tego składnika aktywów dokonywać systematycznego odpisania jego zweryfikowanej wartości bilansowej pomniejszonej o wartość końcową.

8.14 Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży

Aktywa trwale i grupy do zbycia klasyfikuje się jako przeznaczone do sprzedaży, jeśli ich wartość bilansowa zostanie odzyskana raczej w wyniku transakcji sprzedaży niż w wyniku ich dalszego użytkowania. Warunek ten uznaje się za spełniony wyłącznie wówczas, gdy wystąpienie transakcji sprzedaży jest bardzo prawdopodobne, a składnik aktywów (lub grupa do zbycia) jest dostępny do natychmiastowej sprzedaży w swoim obecnym stanie. Klasyfikacja składnika aktywów jako przeznaczonego do zbycia zakłada zamiar kierownictwa Grupy do dokonania transakcji sprzedaży w ciągu roku od momentu zmiany klasyfikacji.

Aktywa trwale (i grupy do zbycia) sklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży wycenia się po niższej z dwóch wartości: pierwotnej wartości bilansowej lub wartości godziwej, pomniejszonej o koszty związane ze sprzedażą.

W sprawozdaniu z sytuacji finansowej aktywa przeznaczone do zbycia (lub grupa do zbycia) prezentowana jest w osobnej pozycji aktywów. Jeżeli z grupą do zbycia związane są zobowiązania jakie będą przekazane w transakcji sprzedaży łącznie z grupą do zbycia, zobowiązania te prezentowane są jako osobna pozycja zobowiązań.

8.15 Zapasy

Zapasy są wyceniane według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia/kosztu wytworzenia i możliwej do uzyskania ceny sprzedaży netto.

Koszty poniesione na doprowadzenie każdego składnika zapasów do jego aktualnego miejsca i stanu są ujmowane w następujący sposób:

Materiały	– w cenie nabycia ustalonej metodą średniej ważonej;
Produkty gotowe i produkty w toku	– koszt bezpośrednich materiałów i robocizny oraz odpowiedni narzut pośrednich kosztów produkcji ustalony przy założeniu normalnego wykorzystania mocy produkcyjnych;
Towary	– w cenie nabycia ustalonej metodą średniej ważonej.

Ceną sprzedaży netto możliwą do uzyskania jest szacowana cena sprzedaży dokonywana w toku zwykłej działalności gospodarczej, pomniejszona o koszty wykończenia i szacowane koszty niezbędne do doprowadzenia sprzedaży do skutku.

8.16 Aktywa finansowe

Od 1 stycznia 2018 roku Grupa klasyfikuje instrumenty finansowe zgodnie z przyjętym modelem biznesowym do następujących kategorii wyceny:

- *Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody,*
 - *Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,*
 - *Aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie,*
 - *Instrumenty finansowe zabezpieczające.*
- Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody
Grupa wybrała wycenę instrumentów kapitałowych w postaci certyfikatów inwestycyjnych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody. W tej sytuacji zmiany wartości godziwej nie podlegają reklasyfikacji do wyniku finansowego i w momencie zaprzestania ujmowania w księgach tych inwestycji nie zostaną ujęte w wyniku finansowym. Do kategorii tej zaliczane są instrumenty finansowe w postaci certyfikatów inwestycyjnych. Instrumenty te nie były nabyte z przeznaczeniem do obrotu w związku z tym, Grupa podjęła decyzję o wyżej opisanym wariantcie wyceny.
 - Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy
Do tej kategorii zaliczane są wszelkie instrumenty, które nie spełniają kryteriów wyceny według zamortyzowanego kosztu lub w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody.
Do tej kategorii zalicza się w szczególności instrumenty finansowe nie spełniające testu SPPI. Zyski lub straty wynikające z wyceny takich aktywów ujmuje się w wyniku finansowym w okresie, w którym powstały.

Zyski lub straty wynikające z wyceny pozycji wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy obejmują również przychody z tytułu odsetek i dywidendy.

- Wyceniane według zamortyzowanego kosztu
Są to instrumenty dłużne utrzymywane w celu ściągnięcia umownych przepływów pieniężnych, które obejmują wyłącznie spłaty kapitału i odsetek (spełniają test SPPI).
Do tej kategorii zalicza aktywa finansowe w postaci udzielonych pożyczek, należności handlowych i środków pieniężnych. Grupa do wyceny aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie stosuje metodę efektywnej stopy procentowej. Należności z tytułu dostaw i usług po początkowym ujęciu wycenia się w wysokości zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej, z uwzględnieniem odpisów z tytułu utraty wartości, przy czym należności z tytułu dostaw i usług z datą zapadalności poniżej 12 miesięcy od dnia powstania (tj. niezawierające elementu finansowania) nie podlegają dyskontowaniu i są wyceniane w wartości nominalnej.
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty wykazane w bilansie obejmują środki pieniężne w banku i w kasie oraz lokaty krótkoterminowe o pierwotnym okresie zapadalności nieprzekraczającym 3 miesięcy.
Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w rachunku przepływów pieniężnych składa się z określonych powyżej środków pieniężnych i ich ekwiwalentów.
- Instrumenty finansowe zabezpieczające
Instrumenty finansowe zabezpieczające podlegają wycenie zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń.

8.17 Utrata wartości aktywów finansowych

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych.

MSSF 9 wprowadza nowe podejście do szacowania utraty wartości aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu bazujące na kalkulacji strat oczekiwanych. Dotychczasowy model zgodny z MSR 39 bazował na koncepcji strat poniesionych. Najistotniejszą pozycją aktywów w sprawozdaniu finansowym Grupy są należności handlowe z tytułu dostaw i usług.

W stosunku do należności handlowych Grupa stosuje uproszczone podejście, zgodnie z którym szacuje oczekiwaną stratę bazując na terminach zapadalności należności. W szczególności za zdarzenie niewypłacalności Grupa uznaje brak uregulowania przez kontrahenta zobowiązania w ciągu 180 dni od dnia wymagalności należności.

Jeżeli istnieją obiektywne przesłanki na to, że została poniesiona strata z tytułu utraty wartości pożyczek udzielonych lub należności wycenianych według zamortyzowanego kosztu, to kwota odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości równa się różnicy pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem przyszłych strat z tytułu nieściągnięcia należności, które nie zostały jeszcze poniesione), zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej efektywnej stopy procentowej (tj. stopy procentowej ustalonej przy początkowym ujęciu). Wartość bilansową składnika aktywów obniża się bezpośrednio lub poprzez odpis. Kwotę straty ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Grupa ocenia najpierw, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości poszczególnych składników aktywów finansowych, które indywidualnie są znaczące, a także przesłanki utraty wartości aktywów finansowych, które indywidualnie nie są znaczące. Jeżeli z przeprowadzonej analizy wynika, że nie istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości indywidualnie ocenianego składnika aktywów finansowych, niezależnie od tego, czy jest on znaczący, czy też nie, to Grupa włącza ten składnik do grupy aktywów finansowych o podobnej charakterystyce ryzyka kredytowego i łącznie ocenia pod kątem utraty wartości. Aktywa, które indywidualnie są oceniane pod kątem utraty wartości i dla których ujęto odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości lub uznano, że dotychczasowy odpis nie ulegnie zmianie, nie są brane pod uwagę przy łącznej ocenie grupy aktywów pod kątem utraty wartości.

Jeżeli w następnym okresie odpis z tytułu utraty wartości zmniejszył się, a zmniejszenie to można w obiektywny sposób powiązać ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu, to uprzednio ujęty odpis odwraca się. Późniejsze odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości ujmuje się w rachunku zysków i strat w zakresie, w jakim na dzień odwrócenia wartość bilansowa składnika aktywów nie przewyższa jego zamortyzowanego kosztu.

8.18 Zobowiązania finansowe oraz pozostałe zobowiązania

Od 1 stycznia 2018 r. Grupa klasyfikuje zobowiązania finansowe do kategorii:

- wycenianych w zamortyzowanym koszcie,
- wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- instrumenty finansowe zabezpieczające.

Do **zobowiązań wycenianych w zamortyzowanym koszcie** kwalifikuje się głównie zobowiązania z tytułu dostaw i usług, z tytułu zakupu niefinansowych aktywów trwałych, kredyty i pożyczki.

Krótkoterminowe zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz z tytułu zakupu niefinansowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych ujmują się początkowo w wartości godziwej, która odpowiada wartości nominalnej i wycenia się na dzień bilansowy według zamortyzowanego kosztu.

Zobowiązania z tytułu podatku od towarów i usług oraz innych podatków, ceł i ubezpieczeń społecznych ustala się w kwocie wymagającej zapłaty przez Spółkę zgodnie z obowiązującymi i mającymi zastosowanie przepisami.

W momencie początkowego ujęcia, wszystkie kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne są ujmowane według ceny nabycia odpowiadającej wartości godziwej otrzymanych środków pieniężnych, pomniejszonej o koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki. Po początkowym ujęciu oprocentowane kredyty, pożyczki są następnie wyceniane według zamortyzowanego kosztu, przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej.

Przy ustalaniu zamortyzowanego kosztu uwzględnia się koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki oraz dyskonta lub premie uzyskane w związku ze zobowiązaniem.

Zyski i straty są ujmowane w rachunku zysków i strat z chwilą usunięcia zobowiązania z bilansu, a także w wyniku naliczania kosztu metodą efektywnej stopy procentowej.

Do **zobowiązań wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy** klasyfikuje się pochodne instrumenty finansowe, które nie stanowią instrumentu zabezpieczającego w rachunkowości zabezpieczeń. Instrumenty te stanowią zabezpieczenie w sensie ekonomicznym. Do tej kategorii zalicza się również te instrumenty pochodne, w stosunku do których unieważniono powiązanie zabezpieczające. Instrumenty pochodne ujmują się początkowo w wartości godziwej i wycenia na każdy dzień bilansowy w wartości godziwej z ujęciem skutków wyceny w rachunku zysków i strat w pozycji pozostałe przychody finansowe lub koszty finansowe.

Do **instrumentów pochodnych zabezpieczających** Grupa klasyfikuje instrumenty pochodne, w odniesieniu do których stosuje rachunkowość zabezpieczeń.

8.19 Rachunkowość zabezpieczeń

Grupa stosuje metodę rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych, która polega na zabezpieczeniu planowanych przychodów ze sprzedaży, z którymi wiąże się ryzyko walutowe wpływające na rachunek zysków i strat i którego wystąpienie jest wysoce prawdopodobne. Głównym celem rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych jest zabezpieczenie przychodów operacyjnych przed zmianami kursu walutowego między datą powstania a datą realizacji ekspozycji walutowej i transakcji zabezpieczającej.

Zmiany wartości wewnętrznej opcji zabezpieczających w ramach rachunkowości zabezpieczeń zalicza się do kapitałów własnych Grupy w pozycji kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających. W momencie realizacji zabezpieczanego przychodu ze sprzedaży zmiany wartości godziwej instrumentów zabezpieczających ujmowane są w bieżącym wyniku finansowym w pozycji przychody ze sprzedaży.

Grupa w momencie ustanowienia zabezpieczenia formalnie wyznacza i dokumentuje powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem oraz strategię ustanowienia zabezpieczenia.

Nie rzadziej, niż na dzień rozpoczęcia zabezpieczenia oraz na dzień kończący rok obrotowy, dokonuje się oceny efektywności prospektywnej porównując skumulowaną zmianę wartości wewnętrznej opcji zabezpieczających do skumulowanej zmiany wartości przyszłych przepływów. Na koniec każdego miesiąca dokonuje się pomiaru efektywności zabezpieczania - efektywność retrospektywna, porównując skumulowaną zmianę wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego do skumulowanej zmiany wartości przyszłych przepływów pieniężnych oszacowaną na podstawie danych dotyczących rynku walutowego z dnia wyceny.

Grupa zaprzestaje stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń, jeżeli instrument zabezpieczający wygasa, zostaje sprzedany, rozwiązany, zrealizowany lub gdy nie spełnia kryteriów rachunkowości zabezpieczeń oraz gdy Grupa unieważni powiązanie zabezpieczające. Wówczas skumulowane zyski lub straty z tytułu instrumentu zabezpieczającego ujęte w kapitałach pozostają w nich do momentu zajścia planowanej transakcji. Jeżeli transakcja nie będzie realizowana, skumulowany wynik netto ujęty w kapitałach przenoszony jest niezwłocznie do rachunku zysków i strat.

Grupa stosuje również rachunkowość zabezpieczeń instrumentów zabezpieczających ryzyko stopy procentowej (transakcja IRS). W przypadku rachunkowości zabezpieczającej ryzyko stopy procentowej, Grupa bada efektywność powiązania zabezpieczającego. Przyjęta metodologia testu retrospektywnego pozwala identyfikować wartości księgowane w kapitałach własnych Grupy w pozycji kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających (w części efektywnej) oraz w działalności finansowej rachunku zysku i strat (w części nieefektywnej).

Szczegółowy opis wpływu zastosowania rachunkowości zabezpieczeń na sprawozdania finansowe został zaprezentowany w nocie 36.2 Ryzyko walutowe

8.20 Pochodne instrumenty finansowe

Instrumenty pochodne, z których korzysta Spółka w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem związanym ze zmianami kursów wymiany walut, to kontrakty walutowe typu forward oraz zerokosztowe strategie opcyjne. Tego rodzaju pochodne instrumenty finansowe na dzień bilansowy wyceniane są do wartości godziwej. Zysk lub stratę ujmuje się wówczas w rachunku zysków i strat, chyba że dany instrument pochodny został wyznaczony jako instrument zabezpieczający w rachunkowości zabezpieczeń. W takim przypadku moment wykazania zysku lub straty zależy od charakteru powiązania zabezpieczającego.

8.21 Rezerwy

Rezerwy tworzone są wówczas, gdy na Grupie ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu korzyści ekonomicznych oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania. Jeżeli Grupa spodziewa się, że koszty objęte rezerwą zostaną zwrócone, na przykład na mocy umowy ubezpieczenia, wówczas zwrot ten jest ujmowany jako odrębny składnik aktywów, ale tylko wtedy, gdy jest rzeczą praktycznie pewną, że zwrot ten rzeczywiście nastąpi. Koszty dotyczące danej rezerwy są wykazane w rachunku zysków i strat po pomniejszeniu o wszelkie zwroty.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie rezerwy w związku z upływem czasu jest ujmowane jako koszty finansowe.

9. Informacje dotyczące segmentów działalności

Od 1 stycznia 2009 obowiązuje nowy MSSF 8 „Segmenty operacyjne”. Zgodnie z wymogami niniejszego standardu, należy identyfikować segmenty operacyjne w oparciu o wewnętrzne raporty dotyczące tych elementów Grupy, które są regularnie weryfikowane przez osoby decydujące o przydzieleniu zasobów do danego segmentu i oceniające jego wyniki finansowe.

W związku z tym, że Grupa działa w jednym segmencie wszystkie zasoby są jemu przyporządkowane i podlega on szczegółowym analizom i raportowaniu

10. Sezonowość działalności

W przychodach ze sprzedaży Grupy w skali roku obserwowana jest sezonowość.

Poniżej zaprezentowano wartość przychodów ze sprzedaży osiągnięte na przestrzeni ostatnich dwóch lat:

	Kraj	udział w całkowitej sprzedaży kwartału %	Export	udział w całkowitej sprzedaży kwartału %	Przychody ze sprzedaży produktów, materiałów, towarów i usług	Udział % sprzedaży rocznej
I kwartał 2018	36 254	12%	259 259	88%	295 513	27%
II kwartał 2018	56 915	22%	201 114	78%	258 029	23%
III kwartał 2018	53 423	21%	202 873	79%	256 296	23%
IV kwartał 2018	53 797	18%	243 663	82%	297 460	27%
Razem 2018	200 389	18%	906 909	82%	1 107 298	100%
I kwartał 2017	36 263	12%	257 396	88%	293 659	27%
II kwartał 2017	35 880	15%	206 715	85%	242 595	22%
III kwartał 2017	45 155	17%	222 595	83%	267 750	24%
IV kwartał 2017	45 095	15%	247 131	85%	292 226	27%
Razem 2017	162 393	15%	933 837	85%	1 096 230	100%

11. Przychody i koszty**11.1 Przychody ze sprzedaży i struktura geograficzna**

Przychody ze sprzedaży	Za okres sprawozdawczy zakończony	
	31.12.2018	31.12.2017
Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów:	1 101 077	1 088 759
- produkty	1 051 764	1 072 591

- towary	8 779	7 993
- materiały	40 534	8 175
Przychody ze sprzedaży usług:	6 221	7 471
Przychody netto ze sprzedaży, ogółem	1 107 298	1 096 230
Struktura geograficzna :		
- kraj	200 389	162 393
- eksport	906 909	933 837
Przychody netto ze sprzedaży, ogółem	1 107 298	1 096 230
- w tym od jednostek powiązanych	6 956	2 346

Grupa oferuje klientom swoje wyroby na różnych warunkach INCOTERMS. Koszty transportu ponoszone przez Grupę związane z dostawą produktów do klienta w kalkulowane są w cenę produktu. W okresie sprawozdawczym wartość kosztów transportu zawartych w przychodach ze sprzedaży produktów wyniosła 87 663 tys. zł. (w okresie porównawczym na 31 grudnia 2017: 88 090 tys. zł).

Informacje o wiodących klientach

Największymi odbiorcami wyrobów Grupy jest Grupa Steinhoff International z siedzibą w RPA oraz Roller GmbH z siedzibą w Niemczech. Udziały obrotów z Roller GmbH oraz z Grupą Steinhoff przekroczyły 10% w przychodach ze sprzedaży Emitenta. Nie są to podmioty powiązane.

11.2 Pozostałe przychody operacyjne

Pozostałe przychody operacyjne	Za okres sprawozdawczy zakończony	
	31.12.2018	31.12.2017
Rozwiązanie odpisów aktualizujących	756	612
Zysk na sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	85	106
Aktualizacja wyceny nieruchomości inwestycyjnych	281	572
Dotacje	2 000	142
Darowizny i odszkodowania	1 803	683
Pozostałe	350	612
Pozostałe przychody operacyjne, ogółem	5 275	2 727

Spółka zależna TANNE Sp. z o.o. w 2018 roku otrzymała odszkodowanie od wykonawców z tytułu opóźnień w realizacji prac nad inwestycją. Kwota odszkodowania wyniosła 1 027 tys. zł.

11.3 Pozostałe koszty operacyjne

Pozostałe koszty operacyjne	Za okres sprawozdawczy zakończony	
	31.12.2018	31.12.2017
Utworzenie odpisów aktualizujących	326	679
Likwidacja oraz odpisy z tytułu utraty wartości rzeczowych aktywów trwałych	114	964
Złomowanie zapasów	1 648	2 767
Darowizny	598	527
Kary i odszkodowania	1 467	2 318
Strata ze zbycia rzeczowych aktywów trwałych	-	-
Koszty świadczeń pracowniczych	100	335
Niedobory inwentaryzacyjne	162	131
Wycena nieruchomości inwestycyjnych	-	1 351
Pozostałe	953	809
Pozostałe koszty operacyjne, ogółem	5 368	9 881

11.4 Przychody finansowe

Przychody finansowe	Za okres sprawozdawczy zakończony	
	31.12.2018	31.12.2017
Dywidendy od jednostek powiązanych nie objętych konsolidacją	296	278
Odsetki	431	134
Wycena kredytu wg zamortyzowanego kosztu	2 416	
Różnice kursowe	-	8 862
Przychody finansowe, ogółem	3 143	9 274

11.5 Koszty finansowe

Koszty finansowe	Za okres sprawozdawczy zakończony	
	31.12.2018	31.12.2017
Odsetki od kredytów i leasingu	13 659	8 145
Różnice kursowe	8 743	-
Pozostałe	1 637	64
Koszty finansowe, ogółem	24 039	8 209

11.6 Koszty według rodzajów

Koszty według rodzajów	Za okres sprawozdawczy zakończony	
	31.12.2018	31.12.2017
Amortyzacja	44 989	26 946
Zużycie materiałów i energii	510 923	534 705
Usługi obce	216 335	203 392
Podatki i opłaty	10 731	10 177
Wynagrodzenia	179 146	164 730
Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	43 205	41 762
Pozostałe koszty rodzajowe	14 092	13 525
	1 019 421	995 237
Zmiana stanu zapasów produktów i rozliczeń międzyokresowych	(26 014)	(11 988)
Koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby jednostki	(1 808)	(4 086)
Koszty sprzedaży	(238 568)	(238 929)
Koszty ogólnego zarządu	(59 342)	(52 061)
Koszt wytworzenia sprzedanych produktów i usług	693 689	688 173
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	43 103	11 222
Koszt własny sprzedaży	736 792	699 395

11.7 Koszty amortyzacji ujęte w rachunku zysków i strat

Koszty amortyzacji w rachunku zysków i strat	Za okres sprawozdawczy zakończony	
	31.12.2018	31.12.2017
Koszty amortyzacji ujęte w:		
Koszcie własnym sprzedaży	38 075	20 771
Kosztach sprzedaży	3 835	3 652
Kosztach ogólnego zarządu	3 079	2 523
Koszt amortyzacji, ogółem	44 989	26 946

11.8 Koszty świadczeń pracowniczych

Koszty świadczeń pracowniczych	Za okres sprawozdawczy zakończony	
	31.12.2018	31.12.2017
Koszty świadczeń pracowniczych ujęte w:		
Koszcie własnym sprzedaży	153 311	137 696
Kosztach sprzedaży	35 311	34 553
Kosztach ogólnego zarządu	33 729	34 243
Koszty świadczeń pracowniczych, ogółem	222 351	206 492

12. Podatek dochodowy**12.1 Obciążenie podatkowe**

Główne składniki obciążenia podatkowego za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku i 31 grudnia 2017 roku przedstawiają się następująco:

Podatek dochodowy	Za okres sprawozdawczy zakończony	
	31.12.2018	31.12.2017
Bieżący podatek dochodowy		
Bieżące obciążenie z tytułu podatku dochodowego	4 266	11 879
Korekty dotyczące bieżącego podatku dochodowego z lat ubiegłych	-	(15)
Odroczony podatek dochodowy		
Związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	6 810	5 148
Obciążenie podatkowe wykazane w skonsolidowanym rachunku zysków i strat	11 076	17 012

Jednostka Dominująca jest w trakcie kontroli podatkowej z zakresu podatku dochodowego od osób prawnych za lata 2015-2017. Na dzień publikacji niniejszego sprawozdania finansowego kontrola nie została zakończona.

12.2 Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej

Uzgodnienie podatku dochodowego od wyniku finansowego brutto przed opodatkowaniem według ustawowej stawki podatkowej, z podatkiem dochodowym liczonym według efektywnej stawki podatkowej Grupy za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2018 roku i 31 grudnia 2017 roku przedstawia się następująco:

Efektywna stawka podatkowa	Za okres sprawozdawczy zakończony	
	31.12.2018	31.12.2017
Zysk /(strata) brutto przed opodatkowaniem	45 530	94 457
Podatek według ustawowej stawki podatkowej obowiązującej w Polsce	8 650	17 947
Korekty dotyczące bieżącego podatku dochodowego z lat ubiegłych		(15)
Różnice przejściowe z lat ubiegłych	88	6
Koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodów	5 780	836
Przychody niebędące podstawą do opodatkowania	(690)	-
Wynik na działalności w SSE	(4 860)	(3 825)
Efekt różnic w stawkach podatkowych jednostek zależnych prowadzących działalność w innym systemie podatkowym	1 046	968
Niejęte straty podatkowe	1 075	1 024
Pozostałe	26	71
Spisane straty podatkowe	(39)	-
Podatek według efektywnej stawki podatkowej	11 076	17 012
Podatek dochodowy (obciążenie) wykazany w skonsolidowanym rachunku zysków i strat	11 076	17 012

Efektywna stawka podatkowa jednostki zależnej, prowadzącej działalność w innym systemie podatkowym wynosi: MV Forte GmbH (Niemcy) – 30,5%, Forte Möbel AG – 11,6%

12.3 Odroczonego podatku dochodowego

Odroczonego podatek dochodowy wynika z następujących pozycji:

Odroczonego podatek dochodowy		Skonsolidowany bilans		Skonsolidowany rachunek zysków i strat	
		Stan na dzień		Za okres sprawozdawczy zakończony	
Pozycja bilansu	Tytuł różnicy przejściowej	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego					
	Przeszacowanie rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	29 739	24 259	5 480	4 890
Rzeczowe aktywa trwałe	Ulga inwestycyjna	30	40	(10)	(44)
Należności/Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe	Różnice kursowe	73	(846)	919	435
Rozliczenia międzyokresowe	Rozliczenia międzyokresowe	(3 759)	(4 183)	424	1 053
Aktywa finansowe	Odpis aktualizujący udziały	(76)	(76)	-	-
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	Aktualizacja wartości należności	(159)	(199)	40	92
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności; Aktywa finansowe	Odsetki naliczone	35	46	(11)	(3)
Zapasy	Aktualizacja wartości zapasów	(1 521)	(1 600)	79	63
Zapasy, Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	Przychody na warunkach Incoterms DDP i DAP	(1 198)	(938)	(260)	141
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	Rezerwa na koszty transportu	652	158	494	(38)
Rezerwa na świadczenia po okresie zatrudnienia	Rezerwy na odprawy emerytalne	(339)	(310)	(29)	(28)
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	Rezerwa na bonusy	(3 259)	(4 446)	1 187	782
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	Wynagrodzenia i narzuty na wynagrodzenia	(859)	(829)	(30)	(27)
	Straty możliwe do odliczenia	(3 604)	(2 130)	(1 474)	(1 682)
	Pozostałe	200	976	1	(486)
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego od rachunkowości zabezpieczeń		(12 104)	712		
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego od świadczeń emerytalno-rentowych		(447)	(400)		
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego ogółem		3 404	10 234	6 810	5 148

Podatek odroczonego dotyczący wyceny aktuarialnej świadczeń emerytalno-rentowych, oraz rachunkowości zabezpieczeń, został odniesiony w inne całkowite dochody.

12.4 Działalność Grupy w Specjalnej Strefie Ekonomicznej

W związku z prowadzeniem przez dwie spółki należące do Grupy działalności w specjalnej strefie ekonomicznej, poniżej tabelę prezentującą kwoty ulg przyznanych i wykorzystanych przez spółki:

	TANNE Sp. z o.o.	DYSTRIFORTE Sp. z o.o.
SSSE koszty kwalifikowane poniesione	579 885	35 617
Maksymalna wysokość kosztów kwalifikowanych	427 050	41 600
Intensywność pomocy publicznej	50%	35%
Maksymalna kwota pomocy publicznej do wykorzystania	160 144	12 466
Kwota otrzymanej dotacji	(43 344)	-
Kwota wykorzystanej ulgi podatkowej w roku 2016	-	(595)
Kwota wykorzystanej ulgi podatkowej w roku 2017	(595)	(907)
Kwota wykorzystanej ulgi podatkowej w roku 2018	(3 937)	(923)
Kwota pozostała do wykorzystania 31.12.2018	112 268	10 041

W związku z przysługującą Grupie korzyścią podatkową z tytułu działalności prowadzonej w Specjalnej Strefie Ekonomicznej, Grupa na koniec 2018 roku wykazała w sprawozdaniu finansowym aktywo na podatek odroczone w wysokości ulgi pozostającej do wykorzystania na dzień 31.12.2018 roku tj. 122 309 tys. zł. Na koniec 2017 roku aktywo z tego tytułu wynosiło 10 964 tys. zł.

13. Majątek socjalny oraz zobowiązania ZFŚS

Ustawa z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych z późniejszymi zmianami stanowi, że Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych tworzą pracodawcy zatrudniający powyżej 50 pracowników w przeliczeniu na pełne etaty. Grupa tworzy taki fundusz i dokonuje okresowych odpisów w wysokości odpisu podstawowego. Celem Funduszu jest subsydiowanie działalności socjalnej Grupy, pożyczek udzielonych jej pracownikom oraz pozostałych kosztów socjalnych.

Grupa skompensowała aktywa Funduszu ze swoimi zobowiązaniami wobec Funduszu, ponieważ aktywa te nie stanowią oddzielnych aktywów Grupy. W związku z powyższym, należności netto na dzień 31 grudnia 2018 roku wynoszą – 125 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2017 roku: należności netto w wysokości 200 tys. zł).

Tabele poniżej przedstawiają analitykę aktywów, zobowiązań oraz kosztów Funduszu.

	Stan na dzień	
	31.12.2018	31.12.2017
Pożyczki udzielone pracownikom	1 552	1 711
Środki pieniężne	1 192	1 475
Zobowiązania z tytułu Funduszu	(2 869)	(2 986)
Saldo po skompensowaniu	(125)	200
Odpisy na Fundusz w okresie obrotowym	5 233	4 649

14. Zysk przypadający na jedną akcję

Zysk podstawowy przypadający na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie zysku netto za okres, przypadającego na zwykłych akcjonariuszy Jednostki Dominującej, przez średnią ważoną liczbę wyemitowanych akcji zwykłych występujących w ciągu okresu.

Zysk rozwodniony przypadający na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie zysku netto za okres, przypadającego na zwykłych akcjonariuszy, przez średnią ważoną liczbę wyemitowanych akcji zwykłych występujących w ciągu okresu (skorygowaną o wpływ opcji rozwadniających oraz rozwadniających umarzalnych akcji uprzywilejowanych zamiennych na akcje zwykłe).

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące zysku oraz akcji, które posłużyły do wyliczenia podstawowego i rozwodnionego zysku na jedną akcję:

	Za okres sprawozdawczy zakończony	
	31.12.2018	31.12.2017 przekształcone
Zysk netto	34 394	77 445
Zysk netto przypadający na zwykłych akcjonariuszy, zastosowany do obliczenia rozwodnionego zysku na jedną akcję	34 394	77 445
Średnia ważona liczba wyemitowanych akcji zwykłych zastosowana do obliczenia podstawowego zysku na jedną akcję	23 930 769	23 930 769
Skorygowana średnia ważona liczba akcji zwykłych zastosowana do obliczenia rozwodnionego zysku na jedną akcję	23 930 769	23 910 381
Zysk (strata) na jedną akcję przypadający Akcjonariuszom Spółki na koniec okresu (w złotych)	31.12.2018	31.12.2017 przekształcone
– podstawowy	1,44	3,23
– rozwodniony	1,44	3,23

W okresie między dniem bilansowym a dniem sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie wystąpiły żadne transakcje dotyczące akcji zwykłych lub potencjalnych akcji zwykłych.

15. Dywidendy wypłacone i zaproponowane do wypłaty

Ponieważ Jednostka Dominująca wygenerowała stratę z zakończonym okresie sprawozdawczym, Zarząd Spółki będzie rekomendował jej pokrycie z kapitału zapasowego.

Uchwałą Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dnia 21 czerwca 2018 roku została podjęta decyzja o podziale zysku netto Jednostki Dominującej w wysokości 54 405 tysięcy zł za rok obrotowy 2017. Cała kwota została przeznaczona na kapitał rezerwowy.

16. Leasing

16.1 Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu

Grupa jako leasingobiorca na dzień 31 grudnia 2018 roku posiada umowy leasingu finansowego urządzeń oraz środków transportu z opcją zakupu. Zabezpieczeniem przedmiotu leasingu są weksle in blanco.

Okresy, na jakie zostały zawarte umowy leasingu wynoszą: 36 miesięcy dla środków transportu oraz 48 miesięcy dla serwerów.

Wartość resztową ustalono na 10-30% dla środków transportu oraz 10% dla sprzętu IT.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz na dzień 31 grudnia 2017 roku przyszłe minimalne opłaty leasingowe przedstawiają się następująco:

	Opłaty minimalne	
	31.12.2018	31.12.2017
W okresie 1 roku	707	705
W okresie od 1 do 2 lat	587	307
W okresie od 2 do 5 lat	421	-
Powyżej 5 lat	-	-
Minimalne opłaty leasingowe, ogółem	1 715	1012
Minus koszty finansowe	(114)	(32)
Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	1 601	980
Krótkoterminowe	632	679
Długoterminowe	969	301

Zobowiązanie z tytułu umów leasingowych w podziale na kategorie rzeczowych aktywów trwałych:

	31.12.2018	31.12.2017
Zobowiązania z tytułu leasingu maszyn i urządzeń	1 310	258
Zobowiązania z tytułu leasingu środków transportu	291	722
	1 601	980

16.2 Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego – Grupa jako leasingobiorca

Grupa zawarła w roku sprawozdawczym zakończonym 31 grudnia 2018 roku umowy leasingu operacyjnego środków transportu. Okres trwania umów wynosi 24 miesiące, wartość resztową skalkulowano na 64 % wartości początkowej przedmiotów leasingu.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku przyszłe minimalne opłaty z tytułu umów leasingu operacyjnego przedstawiają się następująco:

	31.12.2018	31.12.2017
W okresie 1 roku	249	300
W okresie od 1 do 5 lat	52	87
Powyżej 5 lat	-	-
Przyszłe minimalne opłaty leasingowe, ogółem	301	387

Grupa posiada grunty w wieczystym użytkowaniu. Koniec okresu użytkowania gruntów przypada na lata 2089-2091. Grupa ponosi rocznie opłatę z tytułu wieczystego użytkowania gruntów w wysokości 801 tys. zł.

16.3 Wpływ MSSF 16 na sprawozdanie Grupy

Grupa dokonała identyfikacji obecnie występujących umów leasingu finansowego, leasingu operacyjnego oraz poddała analizie umowy na wynajem samochodów, serwerów, wynajem powierzchni oraz wieczystego użytkowania gruntów mogących spełniać definicję leasingu zgodnie z MSSF 16.

Grupa określiła zasady rachunkowości i szczegółową metodologię wdrożenia nowego standardu

Przy wdrożeniu standardu Grupa zastosuje podejście uproszczone (bez przekształcania danych porównawczych) ze skutkiem na bilans otwarcia tj. 1 stycznia 2019 roku.

Grupa szacuje, że wdrożenie MSSF 16 spowoduje wzrost sumy bilansowej o 28 094 tys. zł. Po stornie aktywów zostanie wydzielona pozycja „Prawo użytkowania aktywów” zaś po stronie pasywów „Zobowiązanie z tytułu prawa użytkowania aktywów”.

16.4 Należności z tytułu leasingu operacyjnego – Grupa jako leasingodawca

Grupa zawarła w roku sprawozdawczym zakończonym 31 grudnia 2016 roku umowy leasingu operacyjnego dotyczące najmu lokali handlowych w obiekcie we Wrocławiu przy ul. Brücknera 25-43, w Przemyślu przy ul. Bakończyckiej jak również w Krakowie przy ul. Aleksandry oraz w Bydgoszczy przy ul. Poznańskiej.

Większość umów zawartych jest na czas nieokreślony z 3 miesięcznym okresem wypowiedzenia.

Najdłuższa umowa na czas określony zawarta została do 01.01.2027 roku.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku przyszłe należności z tytułu minimalnych opłat leasingowych wynikających z umów nieodwołalnego leasingu operacyjnego przedstawiają się następująco:

	Stan na dzień	
	31.12.2018	31.12.2017
W okresie 1 roku	3 797	3 761
W okresie od 1 do 5 lat	2 965	2 579
Powyżej 5 lat	1 243	1 690
Przyszłe należności z tytułu minimalnych opłat leasingowych, ogółem	8 005	8 030

17. Świadczenia pracownicze**17.1 Programy akcji pracowniczych**

Szczegółowy opis programu motywacyjnego znajduje się w nocie 38.5.

17.2 Świadczenia emerytalne oraz inne świadczenia po okresie zatrudnienia

Jednostki Grupy wypłacają pracownikom przechodzącym na emerytury kwoty odpraw emerytalnych w wysokości określonej przez Kodeks Pracy. W związku z tym Grupa na podstawie wyceny dokonanej przez profesjonalną firmę aktuarialną tworzy rezerwę na wartość bieżącą zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych. Kluczowa kadra kierownicza objęta jest świadczeniami na takiej samej zasadzie jak pozostali pracownicy. Kwotę tej rezerwy oraz uzgodnienie przedstawiające zmiany stanu w ciągu okresu obrotowego przedstawiono w poniższej tabeli.

Zarówno w okresie sprawozdawczym, jak i okresie porównawczym, wycena została sporządzona przy zastosowaniu metody prognozowanego kosztu jednostkowego.

Główne założenia przyjęte przez aktuarium na dzień bilansowy do wyliczenia kwoty zobowiązania są następujące:

	Na dzień	
	31.12.2018	31.12.2017
Stopa dyskontowa (%)	2,6%	3,2%
Przewidywany wskaźnik inflacji (%)	2,5%	2,5%
Wskaźnik rotacji pracowników (%)	9,3%-16,1%	10,0%-13,7%
Przewidywana stopa wzrostu wynagrodzeń (%)	3,5%	3,5%

Rezerwa na świadczenia emerytalne i rentowe	Zmiana stanu	
	2018	2017
Stan na 1 stycznia	4 033	3 817
Różnice kursowe z przeliczenia	3	-
Koszty odsetkowe	125	130
Koszty bieżącego zatrudnienia	467	442
Koszty przeszłego zatrudnienia i ograniczenia programu świadczeń	79	186
Wypłacone świadczenia	(405)	(424)
Aktuarialny zysk/(strata) ze zmian założeń demograficznych	(271)	(42)
Aktuarialny zysk/(strata) ze zmian założeń ekonomicznych	224	84
Aktuarialny zysk/(strata) z różnic pomiędzy założeniami a realizacją	282	(160)
Zyski/straty z rozliczenia programu świadczeń	-	-
Stan na 31 grudnia	4 537	4 033
W tym:		
długoterminowa	4 067	3 601
krótkoterminowa	470	432

Krótkoterminowa rezerwa na świadczenia emerytalne i rentowe została ujęta w pozycji : "Zobowiązania krótkoterminowe", pozycja „Rezerwy”.

Kwoty ujmowane w całkowitych dochodach:

	2018	2017
Koszty świadczeń:		
Koszty bieżącego zatrudnienia	(467)	(442)
Koszt odsetkowy	(125)	(130)
Koszty przyszłego zatrudnienia	(79)	(186)
Składniki kosztów programu ujęte w wyniku finansowym:	(671)	(758)
Aktuarialny zysk/(strata) ze zmian założeń demograficznych	271	42
Aktuarialny zysk/(strata) ze zmian założeń ekonomicznych	(224)	(84)
Aktuarialny zysk/(strata) z różnic pomiędzy założeniami a realizacją	(282)	160
Bieżące składniki kosztów programu ujęte w kapitałach własnych	(235)	118
Odroczony podatek dotyczący świadczeń	43	(22)
Łączna kwota kosztów programu ujęta w kapitałach	(223)	25
Razem koszty roku:	(906)	(640)

Zgodnie z MSR 19 poniżej zaprezentowano wrażliwość zobowiązań na zmiany stopy dyskontowej i stopy wzrostu wynagrodzeń. Przyjęto wzrost i spadek stóp o 0,5% w ciągu roku. Zarówno w okresie sprawozdawczym, jak i w okresie porównawczym, wycena została sporządzona przy zastosowaniu metody prognozowanego kosztu jednostkowego.

Założenia	% zmiana	Wpływ na rezerwę na świadczenia emerytalne i rentowe
Stopa dyskontowa (%)	0,5%	(166)
	(0,5%)	178
Przewidywana stopa wzrostu wynagrodzeń (%)	0,5%	178
	(0,5%)	(168)

18. Rzeczowe aktywa trwałe

	Na dzień	
	31.12.2018	31.12.2017
Grunty	19 187	14 846
Budynki i budowle	345 514	181 420
Urządzenia techniczne i maszyny	454 626	137 284
Środki transportu	18 730	14 385
Pozostałe środki trwałe	10 976	9 757
Rzeczowe aktywa trwałe w budowie	27 923	430 393
Rzeczowe aktywa trwałe, ogółem	876 956	788 085

	Grunty	Budynki i budowle	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe	Rzeczowe aktywa trwałe w budowie	Ogółem
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2018 roku	14 846	181 420	137 284	14 385	9 757	430 393	788 085
Zmiana kategorii rzeczowych aktywów trwałych	2	127	(310)	985	(588)	7	223
Zwiększenia stanu	4 294	172 138	347 928	7 131	4 050	130 928	666 469
<i>W tym leasing finansowy</i>	-	-	1 301	-	-	-	1 301
Inne zmniejszenia, w tym:	-	(126)	(1 894)	(860)	(22)	(533 405)	(536 307)
<i> sprzedaż</i>	-	-	(1 432)	(254)	-	-	(1 686)
<i> likwidacja</i>	-	(126)	(462)	(606)	(22)	-	(1 216)
<i> przyjęcie rzeczowych aktywów trwałych do użytkowania</i>	-	-	-	-	-	(533 405)	(533 405)
Eliminacja umorzenia wskutek zbycia składników majątku	-	20	1 410	633	16	-	2 079
Odpis amortyzacyjny za okres	-	(8 709)	(29 797)	(3 563)	(2 246)	-	(44 315)
Korekta z tytułu różnic kursowych	45	644	5	19	9	-	722
Wartość netto na dzień 31 grudnia 2018 roku	19 187	345 514	454 626	18 730	10 976	27 923	876 956
Na dzień 1 stycznia 2018 roku							
Wartość brutto	14 846	212 973	275 560	26 736	15 808	430 393	976 316
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	-	(31 553)	(138 276)	(12 351)	(6 051)	-	(188 231)
Wartość netto	14 846	181 420	137 284	14 385	9 757	430 393	788 085
Na dzień 31 grudnia 2018 roku							
Wartość brutto	19 142	385 112	621 284	33 992	19 248	27 923	1 106 701
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	45	(39 598)	(166 658)	(15 262)	(8 272)	-	(229 745)
Wartość netto	19 187	345 514	454 626	18 730	10 976	27 923	876 956

	Grunty	Budynki i budowle	Maszyny i urządzeni a	Środki transportu	Pozostałe	Rzeczowe aktywa trwałe w budowie	Ogółem
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2017 roku	11 372	111 742	125 904	7 851	7 954	87 008	351 831
Zwiększenia stanu	3 743	75 193	29 126	9 165	3 576	458 389	579 192
<i>W tym leasing finansowy</i>	-	-	-	248	-	-	248
Inne zmniejszenia, w tym:	(187)	(1 101)	(9 801)	(1 324)	(47)	(114 337)	(126 797)
<i> sprzedaż</i>	(184)	-	(6 623)	(817)	(10)	-	(7 634)
<i> likwidacja</i>	(3)	(1 101)	(3 178)	(507)	(37)	-	(4 826)
<i> przyjęcie środków trwałych do użytkowania</i>	-	-	-	-	-	(114 337)	(114 337)
Eliminacja umorzenia wskutek zbycia składników majątku	-	487	9 385	1 022	44	-	10 938
Odpis amortyzacyjny za okres	-	(4 906)	(17 332)	(2 295)	(1 770)	-	(26 303)

Korekta z tytułu różnic kursowych	(82)	5	2	(34)	-	(667)	(776)
Wartość netto na dzień 31 grudnia 2017 roku	14 846	181 420	137 284	14 385	9 757	430 393	788 085
Na dzień 1 stycznia 2017 roku							
Wartość brutto	11 369	138 881	256 235	18 895	12 279	87 008	524 667
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	3	(27 139)	(130 331)	(11 044)	(4 325)	-	(172 836)
Wartość netto	11 372	111 742	125 904	7 851	7 954	87 008	351 831
Na dzień 31 grudnia 2017 roku							
Wartość brutto	14 846	212 973	275 560	26 736	15 808	430 393	976 316
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	-	(31 553)	(138 276)	(12 351)	(6 051)	-	(188 231)
Wartość netto	14 846	181 420	137 284	14 385	9 757	430 393	788 085

Rzeczowe aktywa trwałe ogółem pozostające w dyspozycji Grupy na dzień 31 grudnia 2018 roku osiągnęły wartość 876 956 tys. zł, dodatkowo Grupa posiada grunty w wieczystym użytkowaniu o wartości 10 138 tys. zł, które zostały zaprezentowane w oddzielnej pozycji skonsolidowanego sprawozdania finansowego (na dzień 31 grudnia 2017 roku: 788 085 tys. zł, grunty w wieczystym użytkowaniu 10 138 tys. zł). Składały się na nie wyżej wykazane kwoty.

Wartość bilansowa rzeczowych aktywów trwałych użytkowanych na dzień 31 grudnia 2018 roku przez Grupę na mocy umów leasingu finansowego oraz umów dzierżawy z opcją wykupu wynosi 2 092 tys. zł, z czego 1 442 tys. zł dotyczy leasingu maszyn i urządzeń, 650 tys. zł leasingu środków transportu (na dzień 31 grudnia 2017 roku: 1 905 tys. zł).

Aktywa oddane w zastaw jako zabezpieczenie

Grunty i budynki o wartości bilansowej 342 406 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2017 roku: 278 556 tys. zł) objęte są hipotekami ustanowionymi w celu zabezpieczenia kredytów bankowych Grupy (nota 30 - oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki). Dodatkowo maszyny i urządzenia oraz pozostałe rzeczowe aktywa trwałe o wartości bilansowej 419 027 tys. zł objęte są zastawem rejestrowym (na dzień 31 grudnia 2017 roku: 396 383 tys. zł).

W okresie sprawozdawczym zakończonym dnia 31 grudnia 2018 roku skapitalizowane koszty finansowania zewnętrznego wynosiły 2 344 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2017 roku: 8 519 tys. zł).

Wskaźnik kapitalizacji kosztów finansowania zewnętrznego w 2018 roku wyniósł 28%.

Kupno i sprzedaż

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2018 roku Grupa dokonała zakupu środków trwałych o wartości 131 763 tys. zł (w okresie porównawczym zakończonym 31 grudnia 2017: 464 608 tys. zł) oraz sprzedała rzeczowe aktywa trwałe o wartości netto: 664 tys. zł (w okresie porównawczym zakończonym 31 grudnia 2017: 722 tys. zł).

Do najistotniejszych nowych inwestycji zaliczyć można nakłady na budowę przedszkola przyzakładowego w Suwałkach, zakup nowoczesnych maszyn i urządzeń produkcyjnych. W roku 2018 kontynuowana była inwestycja w spółce zależnej TANNE Sp. z o.o. Zakres inwestycji obejmował budowę oraz wyposażenie w linie produkcyjne fabryki do produkcji płyty, budowę infrastruktury drogowej, kanalizacyjnej oraz placów składowych. Inwestycję zakończono w październiku 2018 roku.

Zobowiązania inwestycyjne

Na dzień 31 grudnia 2018 roku zobowiązania inwestycyjne Grupy wynoszą 15 201 tys. zł. Kwota ta dotyczy głównie nakładów na środki trwałe w budowie oraz zakupu maszyn i urządzeń. Część zobowiązań inwestycyjnych w wysokości 2 816 tys. zł Grupa prezentuje w bilansie w pozycji „Pozostałe zobowiązania długoterminowe”. Są to kaucje gwarancyjne, stanowiące zabezpieczenie należytego wykonania prac związanych z budową fabryki płyty. Na dzień 31 grudnia 2017 roku zobowiązania inwestycyjne wynosiły 81 435 tys. zł

19. Nieruchomości inwestycyjne

Grupa zalicza do nieruchomości inwestycyjnych nieruchomości, których nie wykorzystuje lub wykorzystuje w niewielkim stopniu, na własne potrzeby prowadzonej działalności produkcyjnej i są one przez Grupę traktowane jako źródło przychodów z czynszów najmów długoterminowych.

Na dzień bilansowy w skład nieruchomości inwestycyjnych Grupy wchodzi: centra handlowe we Wrocławiu oraz w Bydgoszczy, kompleks hal magazynowych we Wrocławiu, nieruchomość w Przemyślu, lokal w Krakowie oraz grunty zlokalizowane w Sokółce.

	Zmiana wartości godziwej	
	2018	2017
Bilans otwarcia na początek okresu sprawozdawczego	73 270	72 946
- nakłady na modernizację	440	1 103
- przeklasyfikowanie z rzeczowych aktywów trwałych	-	-
- zakup gruntów inwestycyjnych	-	-
- przeszacowanie do wartości godziwej	281	(779)
Bilans zamknięcia na koniec okresu sprawozdawczego	73 991	73 270

	Za okres sprawozdawczy zakończony	
	31.12.2018	31.12.2017
Przychody z tytułu czynszu z nieruchomości inwestycyjnej	4 255	4 064
Koszty z tytułu napraw i konserwacji w tym:	93	105
<i>koszty, które przynosiły przychody czynszowe w okresie</i>	<i>93</i>	<i>105</i>
<i>koszty, które nie przynosiły przychodów czynszowych w okresie</i>	<i>-</i>	<i>-</i>

Grupa nie posiada zobowiązań umownych dotyczących zakupu, budowy lub zagospodarowania nieruchomości inwestycyjnej, a także napraw, konserwacji i ulepszeń. Grupa planuje w najbliższym czasie dalszą modernizację nieruchomości w Bydgoszczy oraz rozpoczęcie modernizacji nieruchomości we Wrocławiu. Na nieruchomościach o wartości 54 043 tys. zł ustanowiono hipotekę jako zabezpieczenie zaciągniętego przez Grupę kredytu inwestycyjnego.

Hierarchia wartości godziwej

Wartość godziwa nieruchomości inwestycyjnych na dzień 31 grudnia 2018 roku została potwierdzona przez niezależnych rzeczoznawców w operatach szacunkowych sporządzonych na dzień:

- 15 grudnia 2018 roku – klauzula potwierdzająca aktualność operatu szacunkowego z dnia 15 grudnia 2017 roku – nieruchomość położona w Przemyślu, ul. Bakończycka 7 - metoda porównywania parami,
- 21 grudnia 2018 roku - klauzula potwierdzająca aktualność operatu szacunkowego z dnia 22 grudnia 2017 roku – nieruchomość położona we Wrocławiu przy ul. Brücknera - metoda porównywania parami,
- 28 grudnia 2018 roku - klauzula potwierdzająca aktualność operatu szacunkowego z dnia 29 grudnia 2017 roku – nieruchomość położona we Wrocławiu przy ul. Robotniczej - metoda porównywania parami,
- 28 grudnia 2018 roku – nieruchomość położona w Krakowie przy ul. Aleksandry 11- metoda dochodowa techniką kapitalizacji prostej,
- 15 stycznia 2019 roku metodą porównawczą – Grunty położone w Sokółce,
- 28 grudnia 2018 roku - klauzula potwierdzająca aktualność operatu szacunkowego z dnia 29 grudnia 2017 roku – nieruchomości położona w Bydgoszczy.

Hierarchia wartości godziwej na dzień 31 grudnia 2018 roku kształtowała się następująco:

	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	Wartość godziwa na dzień 31.12.2018
Nieruchomość we Wrocławiu	-	-	36 913	36 913
Nieruchomość w Bydgoszczy	-	-	19 948	19 948
Nieruchomość w Przemyślu	-	-	14 795	14 795
Nieruchomość w Krakowie	-	-	1 142	1 142
Grunty w Sokółce	-	-	1 193	1 193
			73 991	73 991

20. Wartości niematerialne

	Stan na dzień	
	31.12.2018	31.12.2017
Patenty i licencje	682	853
Pozostałe wartości niematerialne	15 350	15 287
Zakończone prace rozwojowe	480	477
Razem	16 512	16 617

	Patenty i licencje	Pozostałe	Zakończone prace rozwojowe	Ogółem
Wartość netto na 1 stycznia 2018 roku	853	15 287	477	16 617
Zwiększenia stanu	-	81	540	621
Zmniejszenie stanu	-	-	(1 001)	(1 001)
Odpis amortyzacyjny za okres	(171)	(18)	(498)	(687)
Eliminacja umorzenia wskutek zbycia / likwidacji	-	-	962	962
Korekta z tytułu różnic kursowych	-	-	-	-
Wartość netto na dzień 31 grudnia 2018 roku	682	15 350	480	16 512
Na dzień 1 stycznia 2018 roku				
Wartość brutto	6 466	16 134	1 749	24 349
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	(5 613)	(847)	(1 272)	(7 732)
Wartość netto	853	15 287	477	16 617
Na dzień 31 grudnia 2018 roku				
Wartość brutto	6 466	16 215	1 288	23 969
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	(5 784)	(865)	(808)	(7 457)
Wartość netto	682	15 350	480	16 512

	Patenty i licencje	Pozostałe	Zakończone prace rozwojowe	Ogółem
Wartość netto na 1 stycznia 2017 roku	306	15 299	662	16 267
Zwiększenia stanu	694	-	508	1 202
Zmniejszenie stanu	-	-	(437)	(437)
Odpis amortyzacyjny za okres	(147)	(10)	(569)	(726)
Eliminacja umorzenia wskutek zbycia / likwidacji	-	-	313	313
Korekta z tytułu różnic kursowych	-	(2)	-	(2)
Wartość netto na dzień 31 grudnia 2017 roku	853	15 287	477	16 617
Na dzień 1 stycznia 2017 roku				
Wartość brutto	5 772	16 134	1 678	23 584
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	(5 466)	(835)	(1 016)	(7 317)
Wartość netto	306	15 299	662	16 267
Na dzień 31 grudnia 2017 roku				
Wartość brutto	6 466	16 134	1 749	24 349
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	(5 613)	(847)	(1 272)	(7 732)
Wartość netto	853	15 287	477	16 617

Wartości niematerialne pozostające w dyspozycji Grupy na dzień 31 grudnia 2018 roku osiągnęły wartość 16 512 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2017 roku: 16 617 tys. zł). Składały się na nie wyżej wykazane kwoty. Wartości niematerialne zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży na dzień 31 grudnia 2018 i 31 grudnia 2017 roku nie wystąpiły.

Nakłady na prace badawcze i rozwojowe

Grupa w okresie sprawozdawczym zakończonym 31 grudnia 2018 roku ujęta w kosztach sprzedaży kwotę 2 287 tysięcy zł z tytułu nakładów na prace badawcze (w roku 2017: 1 111 tysięcy zł) oraz kwotę 540 tysięcy zł na wartości niematerialne z tytułu prac rozwojowych (w roku 2017: 508 tysięcy zł). Prace badawczo- rozwojowe dotyczyły projektowania nowych wzorów mebli oraz innowacyjnych technologii produkcji elementów meblowych wspomaganych procesem druku cyfrowego

Opis zabezpieczeń ustanowionych na wartościach niematerialnych:

W dniu 16 grudnia 2016 roku FORTE BRAND Sp. z o.o. (wówczas Terceira Sp. z o.o.) zaciągnęła w ING Bank Śląski S.A. kredyt na nabycie certyfikatów inwestycyjnych SEZAM XX Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych w wysokości 141 142 tys. zł.

W związku z zaciągniętym kredytem, na prawie ochronnym do znaku słowno – graficznego „FORTE” ustanowiono zastaw rejestrowy do najwyższej sumy zabezpieczenia 174 600 tys. zł.

Wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania

Jedynym składnikiem wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania jest znak towarowy.

Grupa nie była w stanie określić okresu użytkowania znaku, ponieważ nie istnieją żadne przewidywalne ograniczenia okresu, w jakim Grupa spodziewa się czerpać korzyści ekonomiczne ze sprzedaży pod znakiem FORTE. Wartość księgowa znaku na koniec 2018 roku to 15 272 tys. zł. (w 2017 roku: 15 272 tys. zł).

Utrata wartości

W związku z nieokreślonym okresem użytkowania znaku, Grupa dokonała testu na utratę jego wartości.

Metoda wyceny

Wartość użytkowa znaku została oszacowana metodą zwolnienia z opłat licencyjnych. w metodzie tej wartość określana jest na podstawie zdyskontowanych przyszłych strumieni opłat licencyjnych z uwzględnieniem umów licencyjnych zawartych na zasadach rynkowych dla porównywalnych marek.

Założenia do wyceny

Stawka opłat licencyjnych – 2%

Koszt kapitału własnego – 7,29%

Stopa dyskonta – 9,59% - 10,80% w okresie projekcji

Stopa podatku dochodowego – 19%

Okres projekcji finansowych - od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2022 roku plus szacunek wartości rezydualnej.

Dla prognozy przychodów ze sprzedaży pod marką Forte za rok 2019, czyli okres objęty najbardziej aktualnym budżetem, przyjęto 4% wzrost przychodów.

Wynik oszacowania wartości znaku, zgodnie z przyjętymi założeniami, nie wykazał utraty jego wartości, z uwzględnieniem wrażliwości względem trzech kluczowych założeń wejściowych: stawki opłaty licencyjnej, stopy dyskonta oraz stopy wzrostu po 31 grudnia 2022 roku.

21. Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży

Na dzień 31 grudnia 2018 roku Grupa nie posiadała aktywów trwałych zaklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży.

22. Długoterminowe aktywa finansowe

	Stan na dzień	
	31.12.2018	31.12.2017
Długoterminowe aktywa finansowe		
Akcje/ Udziały w spółkach zależnych nie notowanych na giełdzie nie objętych konsolidacją	651	651
Certyfikaty inwestycyjne	67 831	109 304
Akcje i udziały pozostałe	3	3
Pozostałe długoterminowe aktywa finansowe		
Należności długoterminowe	41	50
Pożyczki udzielone podmiotom powiązanym	7 127	6 913
Pożyczki udzielone podmiotom pozostałym	2 000	3 400
Inne	61	61
	77 714	120 382

Wybrane dane finansowe spółki FORTE FURNITURE PRODUCTS INDIA PVT. LTD konsolidowanej metodą praw własności (udział w kapitałach spółki wynosi 50%):

WYBRANE DANE FINANSOWE WG UDZIAŁU W KAPITAŁACH SPÓŁKI	31.12.2018	31.12.2017
Aktywa trwałe	917	5
Aktywa obrotowe	13 838	16 977
Suma aktywów	14 755	16 982
Kapitały	(3 429)	2 267
Zobowiązania długoterminowe	8 320	6 798
Zobowiązania krótkoterminowe	9 864	7 917
Suma pasywów	14 755	16 982
Przychody ze sprzedaży	21 514	9 249
Wynik bieżący	(5 569)	(5 356)

Akcje i udziały w podmiotach zależnych wyłączonych z konsolidacji wyceniane są według kosztu historycznego po pomniejszeniu o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Dane finansowe uzyskane ze spółek zależnych, których udziały nie zostały objęte odpisami aktualizującymi, nie wskazują na wystąpienie utraty wartości udziałów, dlatego też nie przeprowadzono testów na utratę wartości udziałów w spółkach zależnych.

Udziały/akcje w jednostkach zależnych nie objętych konsolidacją na dzień 31 grudnia 2018 roku:

Nazwa Spółki	Charakter powiązania	Data objęcia kontroli/znaczącego wpływu	Wartość akcji/udziałów wg ceny nabycia	Korekty aktualizujące wartość	Wartość bilansowa udziałów/akcji
Forte Baldai UAB	Spółka zależna	16.04.1999	164	-	164
Forte SK S.r.o.	Spółka zależna	13.12.2002	96	-	96
Forte Furniture Ltd.	Spółka zależna	10.08.2005	6	-	6
Forte Iberia S.l.u.	Spółka zależna	15.09.2005	279	-	279
Forte Mobilier Sarl	Spółka zależna	17.11.2005	399	(399)	-
TM Handel Sp. z o.o.	Spółka zależna	12.05.2008	-	-	-
FORESTIVO Sp. z o.o.	Spółka współzależna	15.03.2016	101	-	101

ANTWERP FP SP. z o.o.	Spółka zależna	11.07.2017	5	-	5
RAZEM			1 050	(399)	651

Udziały/akcje w jednostkach zależnych nie objętych konsolidacją na dzień 31 grudnia 2017 roku:

Nazwa Spółki	Charakter powiązania	Data objęcia kontroli/znaczącego wpływu	Wartość akcji/udziałów wg ceny nabycia	Korekty aktualizujące wartość	Wartość bilansowa udziałów/akcji
Forte Baldai UAB	Spółka zależna	16.04.1999	164	-	164
Forte SK S.r.o.	Spółka zależna	13.12.2002	96	-	96
Forte Furniture Ltd.	Spółka zależna	10.08.2005	6	-	6
Forte Iberia S.l.u.	Spółka zależna	15.09.2005	279	-	279
Forte Mobilier Sarl	Spółka zależna	17.11.2005	399	(399)	-
TM Handel Sp. z o.o.	Spółka zależna	12.05.2008	-	-	-
ANTWERP Sp. z o.o.*	Spółka zależna	03.09.2015	5	(5)	-
FORESTIVO Sp. z o.o.	Spółka współzależna	15.03.2016	101	-	101
ANTWERP FP SP. z o.o.	Spółka zależna	11.07.2017	5	-	5
RAZEM			1 055	(404)	651

*spółka zlikwidowana w dniu 17 kwietnia 2018 roku

Udziały Grupy w pozostałych jednostkach przedstawiają się następująco:

31 grudnia 2018 roku i 31 grudnia 2017 roku

Nazwa Spółki	Siedziba	Przedmiot działalności	Wartość bilansowa udziałów
Meblopol Sp. z o.o.	Poznań	Handel	3
RAZEM			3

Udział procentowy aktywów, przychodów i wyniku spółek zależnych wyłączonych z konsolidacji na dzień 31 grudnia 2018 roku przedstawiał się następująco:

Nazwa Spółki	Charakter powiązania	W sumie aktywów	W przychodach	W wyniku bieżącym
Forte Baldai UAB	Spółka zależna	0,02%	0,02%	0,00%
Forte SK S.r.o.	Spółka zależna	0,03%	0,11%	0,87%
Forte Furniture Ltd.	Spółka zależna	0,02%	0,04%	0,11%
Forte Iberia S.l.u.	Spółka zależna	0,04%	0,17%	0,04%
Forte Mobilier Sarl	Spółka zależna	0,00%	0,00%	-0,09%
TM Handel Sp. z o.o.	Spółka zależna	0,08%	0,09%	0,08%
FORESTIVO Sp. z o.o.	Spółka współzależna	0,01%	0,00%	-0,03%
ANTWERP FP SP. z o.o.	Spółka zależna	0,14%	0,93%	0,10%

Udział procentowy aktywów, przychodów i wyniku spółek zależnych wyłączonych z konsolidacji na dzień 31 grudnia 2017 roku przedstawiał się następująco:

Nazwa Spółki	Charakter powiązania	W sumie aktywów	W przychodach	W wyniku bieżącym
Forte Baldai UAB	Spółka zależna	0,02%	0,03%	0,01%
Forte SK S.r.o.	Spółka zależna	0,03%	0,19%	0,49%
Forte Furniture Ltd.	Spółka zależna	0,02%	0,13%	0,50%
Forte Iberia S.l.u.	Spółka zależna	0,03%	0,27%	0,14%
Forte Mobilier Sarl	Spółka zależna	0,00%	0,00%	-0,08%
TM Handel Sp. z o.o.	Spółka zależna	0,11%	0,08%	0,09%
ANTWERP Sp. z o.o. w likwidacji	Spółka zależna	0,00%	0,00%	0,00%
FORESTIVO Sp. z o.o.	Spółka współzależna	0,01%	0,00%	-0,02%
ANTWERP FP SP. z o.o	Spółka zależna	0,08%	0,20%	0,06%

Udział procentowy oznacza udział aktywów, przychodów i wyniku spółek zależnych wyłączonych z konsolidacji w odpowiadających im pozycjach sprawozdania skonsolidowanego przed włączeniami.

Opis zabezpieczeń ustanowionych na długoterminowych aktywach finansowych:

Posiadane przez Grupę certyfikaty inwestycyjne o wartości bilansowej 67 831 tys. zł zostały objęte zastawem finansowym na rzecz ING Bank Śląski S.A. do najwyższej sumy zabezpieczenia 174 600 tys. zł i stanowią zabezpieczenie spłaty kredytu zaciągniętego przez Grupę na nabycie tychże certyfikatów.

23. Zapasy

	Stan na dzień	
	31.12.2018	31.12.2017
Materiały (według ceny nabycia)	88 984	71 500
Produkcja w toku (według kosztu wytworzenia)	46 453	25 907
Produkty gotowe:		
Według ceny nabycia/kosztu wytworzenia	81 204	74 820
Według wartości netto możliwej do uzyskania	77 824	71 440
Towary	2 282	1 404
Zapasy ogółem, według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia (kosztu wytworzenia) oraz wartości netto możliwej do uzyskania	215 543	170 251

Na zapasach wyrobów gotowych, produkcji w toku, towarach i materiałach zostały ustanowione zabezpieczenia kredytów o wartości 199 679 tysięcy zł (w 2017 roku: 148 609 tys. zł). Szczegółowy opis zabezpieczeń zobowiązań kredytowych zawiera nota 30.

Zmiany odpisu aktualizującego wartość zapasów były następujące:

	Zmiana stanu	
	2018	2017
Odpis aktualizujący na dzień 1 stycznia	8 419	8 754
Zwiększenie	13	671
Zmniejszenie	(410)	(1 006)
Odpis aktualizujący na dzień 31 grudnia	8 022	8 419

Wyliczenia odpisu aktualizującego zapasy ujętego w księgach Grupy dokonano na podstawie przeglądów, analiz składów wszystkich grup materiałowych, a także doświadczenia z zagospodarowania materiałów słabo rotujących.

Pozycje asortymentowe zalegające na zapasie Grupy zostały poddane wszechstronnym analizom. W przypadku indeksów, dla których w ocenie Grupy, odzyskanie pełnej wartości może budzić wątpliwości, określono jaki procent wartości jest możliwy do odzyskania w procesie produkcyjnym lub w procesie sprzedaży.

W ten sposób oszacowano, iż na moment bilansowy wartość odpisu aktualizującego wartość zapasów powinna wynosić 8 022 tys. zł (w 2017 roku: 8 419 tys. zł).

Grupa w 2018 roku rozwiązała odpis na materiały w wysokości 205 tys. zł (ujęty jako korekta kosztów operacyjnych), rozwiązała odpis na półwyroby w wysokości 205 tys. zł (ujęty jako korekta kosztu własnego sprzedaży) oraz utworzyła odpis na materiały w wysokości 13 tys. zł (ujęty jako pozostały koszt operacyjny).

24. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

	Stan na dzień	
	31.12.2018	31.12.2017
Należności z tytułu dostaw i usług od jednostek powiązanych	4 744	2 656
Należności z tytułu dostaw i usług od pozostałych jednostek	109 710	122 995
Należności budżetowe	38 844	54 304
Pozostałe należności od osób trzecich	637	5 956
Należności ogółem (netto)	153 935	185 911
Odpis aktualizujący należności	1 404	1 737
Należności brutto	155 339	187 648
Należności z tytułu podatku dochodowego	23 308	6 402

Należności z tytułu dostaw i usług (brutto) o pozostałym od dnia bilansowego okresie spłaty:

	Stan na dzień	
	31.12.2018	31.12.2017
a) do 1 miesiąca	55 421	72 837
b) powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	15 297	23 652
c) powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	110	24
d) powyżej 6 miesięcy do 1 roku	18	275
e) powyżej 1 roku	12	34
f) należności przeterminowane	44 962	30 566
Należności z tytułu dostaw i usług, razem (brutto)	115 820	127 388
Odpis aktualizujący należności	(1 366)	(1 737)
Należności z tytułu dostaw i usług, razem (netto)	114 454	125 651

Należności z tytułu dostaw i usług przeterminowane (brutto) z podziałem na należności niespłacone w okresie:

	Stan na dzień	
	31.12.2018	31.12.2017
a) do 1 miesiąca	37 376	23 086
b) powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	3 826	5 917
c) powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	374	317
d) powyżej 6 miesięcy do 1 roku	1 808	139
e) powyżej 1 roku	1 578	1 107
Należności z tytułu dostaw i usług przeterminowane, razem (brutto)	44 962	30 566
Odpis aktualizujący należności	(1 358)	(1 544)
Należności z tytułu dostaw i usług przeterminowane, razem (netto)	43 604	29 022

Warunki transakcji z podmiotami powiązаныmi przedstawione są w nocie 38. dodatkowych not objaśniających.

Należności z tytułu dostaw i usług nie są oprocentowane i mają termin płatności od 1 do 3 miesięcy.

Grupa posiada odpowiednią politykę w zakresie dokonywania sprzedaży tylko zweryfikowanym klientom. Dzięki temu, zdaniem kierownictwa, nie istnieje dodatkowe ryzyko kredytowe, ponad poziom określony odpisem aktualizującym nieściągalne należności, właściwym dla należności handlowych Grupy.

Odpis aktualizujący wartość należności został ujęty w rachunku zysków i strat w pozycji pozostałe koszty operacyjne.

Zmiany odpisu aktualizującego należności były następujące:

Odpisy aktualizujące należności	Zmiana stanu	
	2018	2017
Odpis aktualizujący na dzień 1 stycznia	1 737	1 960
Różnice kursowe	14	(34)
Utworzenie	327	679
Wykorzystanie	(184)	(256)
Rozwiązanie	(490)	(612)
Odpis aktualizujący na dzień 31 grudnia	1 404	1 737

Poniżej przedstawiono analizę wiekową należności z tytułu dostaw i usług na dzień 31 grudnia 2018 roku i 31 grudnia 2017 roku:

	Razem	Nieprzeterminowane	Przeterminowane, lecz ściągalne				
			< 30 dni	30 – 90 dni	90 – 180 dni	180-365 dni	>365 dni
31 grudnia 2018	114 454	70 850	37 376	3 827	106	1 573	722
31 grudnia 2017	125 651	96 629	23 086	5 908	23	5	-

25. Pochodne instrumenty finansowe

Wartość godziwa instrumentów pochodnych	Stan na dzień	
	31.12.2018	31.12.2017
Długoterminowe należności z tytułu pochodnych instrumentów finansowych	8 749	33 433
Krótkoterminowe należności z tytułu pochodnych instrumentów finansowych	17 146	18 210
	25 895	51 643
Długoterminowe zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych	(1 918)	-
Krótkoterminowe zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych	(1 842)	(1 492)
	(3 760)	(1 492)

26. Rozliczenia międzyokresowe czynne

Rozliczenia międzyokresowe czynne	Stan na dzień	
	31.12.2018	31.12.2017
Ubezpieczenia majątkowe i komunikacyjne	1 737	1 411
Targi	89	185
Rozliczenie kosztów projektów	1 102	1 229
Podróże służbowe	36	24
Licencje	137	109
Pozostałe	3 013	1 046
Rozliczenia międzyokresowe czynne, razem	6 114	4 004

27. Pozostałe krótkoterminowe aktywa finansowe

Pozostałe krótkoterminowe aktywa finansowe	Stan na dzień	
	31.12.2018	31.12.2017
Udzielone pożyczki	64	62

Odsetki od udzielonych pożyczek	128	27
Pozostałe aktywa finansowe	115	110
Pozostałe krótkoterminowe aktywa finansowe, razem	307	199

Szczegóły dotyczące pożyczek udzielonych podmiotom powiązanim przedstawione są w nocie 38 dodatkowych not objaśniających.

28. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	Stan na dzień	
	31.12.2018	31.12.2017
Środki pieniężne w banku i w kasie	45 879	52 292
Inne środki pieniężne (lokaty overnight i lokaty poniżej 3 m-cy)	683	576
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty, razem	46 562	52 868

Środki pieniężne w banku są oprocentowane według zmiennych stóp procentowych, których wysokość zależy od stopy oprocentowania jednodniowych lokat bankowych. Lokaty krótkoterminowe są zakładane na różne okresy, od jednego dnia do jednego miesiąca, w zależności od aktualnego zapotrzebowania Grupy na środki pieniężne i są oprocentowane według ustalonych dla nich stóp procentowych. Wartość godziwa środków pieniężnych i ich ekwiwalentów na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosi 46 562 tys. zł (31 grudnia 2017 roku: 52 868 tys. zł).

Grupa na dzień bilansowy posiada środki o ograniczonej możliwości dysponowania w wysokości 160 tys. zł z tytułu płatności split-payment oraz 8 tys. zł tytułem odszkodowania z ubezpieczenia, którego zwolnienie jest możliwe po wyrażeniu zgody przez banki.

29. Kapitał podstawowy i kapitały zapasowe/rezerwowe

29.1 Kapitał podstawowy

Kapitał akcyjny (akcje w sztukach)	Stan na dzień	
	31.12.2018	31.12.2017
Akcje zwykłe serii A o wartości nominalnej 1 złoty każda	8 793 992	8 793 992
Akcje zwykłe serii B o wartości nominalnej 1 złoty każda	2 456 380	2 456 380
Akcje zwykłe serii C o wartości nominalnej 1 złoty każda	6 058 000	6 058 000
Akcje zwykłe serii D o wartości nominalnej 1 złoty każda	2 047 619	2 047 619
Akcje zwykłe serii E o wartości nominalnej 1 złoty każda	4 327 093	4 327 093
Akcje zwykłe serii F o wartości nominalnej 1 złoty każda	68 000	68 000
Akcje zwykłe serii G o wartości nominalnej 1 złoty każda	150 000	150 000
Akcje zwykłe serii H o wartości nominalnej 1 złoty każda	29 685	29 685
	23 930 769	23 930 769

Wartość nominalna akcji

Wszystkie wyemitowane akcje posiadają wartość nominalną wynoszącą 1 złoty i zostały w pełni opłacone lub pokryte wkładem rzeczowym.

Prawa akcjonariuszy

Akcje wszystkich serii są jednakowo uprzywilejowane co do głosu oraz co do dywidendy i prawa zwrotu z kapitału.

Akcjonariusze o znaczącym udziale

Lista akcjonariuszy posiadających, co najmniej 5% ogólnej liczby akcji Jednostki Dominującej, na dzień 4 kwietnia 2019 roku.

L.p.	Akcjonariusz	Liczba posiadanych akcji i głosów	% udział w kapitale zakładowym	% udział w ogólnej liczbie głosów
1.	MaForm SARL	7 763 889	32,44%	32,44%
2.	Aviva Otwarty Fundusz Emerytalny	2 116 000	8,84%	8,84%

3.	Aviva BZ WBK IPOPEMA Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.*	2 054 828	8,59%	8,59%
4.	Nationale Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny (dawniej ING PTE)	1 740 000	7,27%	7,27%
5.	Otwarty Fundusz Emerytalny PZU "Złota Jesień"	1 274 124	5,32%	5,32%

* w tym Bentham Sp. z o. o. 2.050.000 akcji, 8,57% akcji w kapitale zakładowym i w ogólnej liczbie głosów

29.2 Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej

W okresie objętym raportem nie nastąpiła zmiana wysokości kapitału.

29.3 Pozostałe kapitały

Kapitał rezerwowy z aktualizacji wyceny instrumentów finansowych

	Stan na dzień	
	31.12.2018	31.12.2017 przekształcone
Saldo na początek okresu obrotowego	46 479	(9 291)
Zyski/Straty z tytułu wyceny instrumentów zabezpieczających w okresie	(54 189)	63 337
Kwoty przeklasyfikowane z kapitału rezerwowego z aktualizacji wyceny instrumentów finansowych do przychodów ze sprzedaży	7 981	3 669
Odroczony podatek dochodowy	(766)	(11 266)
Saldo na koniec okresu obrotowego	(495)	46 479

Koszt zabezpieczenia

	Stan na dzień	
	31.12.2018	31.12.2017 przekształcone
saldo na początek okresu obrotowego	(6 198)	(5 823)
Zyski/Straty z tytułu wyceny wartości czasowej opcji	24 867	(854)
Kwoty przeklasyfikowane z kosztu zabezpieczenia do przychodów ze sprzedaży	3 166	(975)
Odroczony podatek dochodowy	(4 149)	1 454
Saldo na koniec okresu obrotowego	17 687	(6 198)

Opis zasad stosowanych przez Grupę dla rachunkowości zabezpieczeń została zawarty w nocie 8.19, natomiast wpływ jej zastosowania na sprawozdania finansowe oraz ryzyko z nią związane w nocie 36.2.

Pozostałe kapitały rezerwowe i zapasowe

	Kapitał zapasowy tworzony ustawowo	Pozostałe kapitały rezerwowe	Razem
Na dzień 1 stycznia 2018 roku	1 250	357 557	358 807
Odpis z zysku na inwestycje i finansowanie działalności bieżącej Grupy	-	88 325	88 325
Na dzień 31 grudnia 2018 roku	1 250	445 882	447 132

	Kapitał zapasowy tworzony ustawowo	Pozostałe kapitały rezerwowe	Razem
Na dzień 1 stycznia 2017 roku	1 250	247 829	249 079
Odpis z zysku na inwestycje i finansowanie działalności bieżącej Grupy	-	109 728	109 728
Na dzień 31 grudnia 2017 roku	1 250	357 557	358 807

Zgodnie z wymogami Kodeksu Spółek Handlowych, Spółka Dominująca jest obowiązana tworzyć kapitał zapasowy na pokrycie strat. Do tej kategorii kapitału przelewa się co najmniej 8% zysku za dany rok obrotowy wykazanego w sprawozdaniu spółki dominującej, dopóki kapitał ten nie osiągnie co najmniej jednej trzeciej kapitału podstawowego.

O użyciu kapitału zapasowego i rezerwowego rozstrzyga Walne Zgromadzenie; jednakże części kapitału zapasowego w wysokości jednej trzeciej kapitału zakładowego można użyć jedynie na pokrycie straty wykazanej w jednostkowych sprawozdaniach i nie podlega ona podziałowi na inne cele.

Na podstawie uchwał Walnego Zgromadzenia Jednostki Dominującej kapitał rezerwowy może być przeznaczony w szczególności na podwyższenie kapitału zakładowego lub dywidendę dla akcjonariuszy.

29.4 Zyski zatrzymane

	Stan na dzień	
	31.12.2018	31.12.2017 przekształcone
Zysk netto	34 471	77 340
Niepodzielony wynik finansowy	25 673	37 109
	60 144	114 449

Niepodzielony wynik finansowy pochodzi z wyceny majątku trwałego do wartości godziwych ustalonych na moment przejścia Grupy na MSSF, z tytułu wyceny świadczeń emerytalnych.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku nie istnieją inne ograniczenia dotyczące wypłaty dywidendy (31 grudnia 2017: nie wystąpiły)

29.5 Udziały mniejszości

	Zmiana stanu	
	2018	2017
Na dzień 1 stycznia	3 311	3 206
Wypłata dywidendy akcjonariuszom niekontrolującym	-	-
Udział w wyniku jednostek zależnych	(17)	105
Na dzień 31 grudnia	3 294	3 311

29.6 Sprawozdawczość finansowa w warunkach hiperinflacji

MSR 29 „Sprawozdawczość finansowa w warunkach hiperinflacji” wymaga, by jednostki gospodarcze, które prowadziły działalność w warunkach hiperinflacji przeliczyły składniki kapitału własnego (z wyłączeniem zysków zatrzymanych oraz wszelkich nadwyżek z aktualizacji wyceny aktywów) stosując ogólny indeks cen począwszy od dat, w których kapitały te zostały wniesione lub powstały w inny sposób. Przyjmuje się, że w Polsce hiperinflacja występowała w latach 1989 – 1996.

Zdaniem Zarządu wątpliwości budzić może ujmowanie wspomnianej korekty jako niepokrytej straty z lat ubiegłych w sytuacji, gdy nie jest jasne, jakie skutki wywołuje korekta na gruncie KSH. W tej sytuacji zdaniem Zarządu ujęcie korekty hiperinflacyjnej bezpośrednio w kapitałach Grupy prezentowanych w bilansie mogłoby być mylące dla czytelników tego sprawozdania, z tego powodu, biorąc pod uwagę zapisy MSR 1. 17 odpowiednie kwoty i sposób przeliczenia zostały ujęte jedynie w poniższej tabeli (w tys. zł). Uwzględniając poniżej przedstawioną informację sprawozdanie finansowe rzetelnie przedstawia sytuację majątkową i finansową oraz przepływy pieniężne Grupy i jest zgodne z MSSF.

Kapitał podstawowy w księgach na koniec 1996 roku	17 308
Kapitał podstawowy po uwzględnieniu wskaźników hiperinflacji	25 758
Efekt korekty hiperinflacyjnej na kapitale podstawowym	(8 450)

Kapitał zapasowy w księgach na koniec 1996 roku	50 273
Kapitał zapasowy po uwzględnieniu wskaźników hiperinflacji	60 277
Efekt korekty hiperinflacyjnej na kapitale zapasowym	(10 004)

Łączny efekt korekty hiperinflacyjnej na zyskach zatrzymanych (18 454)

30. Oprocentowane kredyty bankowe

Krótkoterminowe	Nominalna stopa procentowa %	Termin spłaty	31.12.2018	31.12.2017
ING Bank Śląski S.A. – kredyt obrotowy w wysokości 100 000 tys. zł	w zależności od waluty wykorzystania 1M WIBOR lub 1M EURIBOR lub 1M LIBOR	do 30.06.2019	70 307	-
mBank S.A. – kredyt obrotowy w wysokości 5 000 tys. EUR	w zależności od waluty wykorzystania O/N WIBOR lub O/N EURIBOR lub O/N LIBOR	do 12.12.2019	9 806	-
PKO BP S.A.– kredyt obrotowy w wysokości 100 000 tys. zł	w zależności od waluty wykorzystania 1M WIBOR lub 1M EURIBOR	do 09.06.2019	91 998	-
mBank S.A. – kredyt inwestycyjny w wysokości 2 400 tys. EUR	1M EURIBOR	do 31.12.2018	-	2 307
PKO BP S.A. – kredyt inwestycyjny w wysokości 3 500 tys. EUR	1M EURIBOR	do 22.12.2018	-	3 744
ING Bank Śląski S.A. – kredyt inwestycyjny w wysokości 7 250 tys. EUR	3M EURIBOR	do 31.12.2021	16 307	5 699
ING Bank Śląski S.A. – kredyt inwestycyjny A w wysokości 130 000 tys. zł	1M WIBOR	do 16.12.2019	70 514	21 259
PKO BP S.A. i BGK – kredyt inwestycyjny 130 000 tys. EUR	3 M EURIBOR	do 17.10.2024	424 466	12 282
Razem krótkoterminowe			683 398	45 291

Długoterminowe	Nominalna stopa procentowa %	Termin spłaty	31.12.2018	31.12.2017
PKO BP S.A.– kredyt obrotowy w wysokości 100 000 tys. zł	w zależności od waluty wykorzystania 1M WIBOR lub 1M EURIBOR	do 09.06.2019	-	44 764
ING Bank Śląski S.A. – kredyt obrotowy w wysokości 100 000 tys. zł	w zależności od waluty wykorzystania 1M WIBOR lub 1M EURIBOR lub 1M LIBOR	do 30.06.2019	-	54 717
mBank S.A. – kredyt obrotowy w wysokości 5 000 tys. EUR	w zależności od waluty wykorzystania O/N WIBOR lub O/N EURIBOR lub O/N LIBOR	do 12.12.2019	-	15 834

ING Bank Śląski S.A. – kredyt inwestycyjny w wysokości 7 250 tys. EUR	3M EURIBOR	do 31.12.2021	-	17 143
ING Bank Śląski S.A. – kredyt inwestycyjny A w wysokości 130 000 tys. zł	1M WIBOR	do 16.12.2019	-	100 514
PKO BP S.A. i BGK – kredyt inwestycyjny 130 000 tys. EUR	3 M EURIBOR	do 17.10.2024	-	294 777
Razem długoterminowe			-	527 749

Przy nominalnej stopie procentowej należy uwzględnić dodatkowo wynegocjowane marże bankowe, które odzwierciedlają ryzyko związane z finansowaniem Grupy

Kredytobiorca	Zabezpieczenia kredytów na dzień	31 grudnia 2018 roku
FORTE S.A.	PKO BP S.A. – kredyt obrotowy w wysokości 100 000 tys. zł	<ol style="list-style-type: none"> Hipoteka umowna łączna kaucyjna do kwoty 120 000 tys. zł na prawie użytkowania wieczystego zabudowanych nieruchomości Emitenta oraz zlokalizowanych na tych nieruchomościach budynkach stanowiących odrębny od gruntu przedmiot własności położonych w Hajnówce oraz w Ostrowi Mazowieckiej Weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową, przelewem praw z umów ubezpieczenia nieruchomości, na których ustanowiono hipotekę Cesja praw z polisy ubezpieczeniowej Zastaw rejestrowy na zapasach rzeczy oznaczonych co do gatunku znajdujących się w Oddziale w Hajnówce
FORTE S.A.	ING Bank Śląski S.A. – kredyt obrotowy w wysokości 100 000 tys. zł	<ol style="list-style-type: none"> Zastaw rejestrowy na mieniu ruchomym w fabryce w Suwałkach i Ostrowi Mazowieckiej do najwyższej sumy zabezpieczenia 120 000 tys. zł Hipoteka łączna kaucyjna do kwoty 54 000 tys. zł ustanowiona na prawie użytkowania wieczystego gruntu oraz prawie własności budynków w fabryce w Suwałkach wraz z cesją praw z umowy ubezpieczenia Zastaw rejestrowy ustanowiony na zapasach o minimalnej wartości 65 000 tys. zł w fabryce w Suwałkach i w Ostrowi Mazowieckiej do najwyższej sumy zabezpieczenia 120 000 tys. zł Cesja praw z polisy ubezpieczeniowej
FORTE S.A.	mBank S.A. – kredyt obrotowy w wysokości 5 000 tys. EUR	<ol style="list-style-type: none"> Weksel in blanco wystawiony przez Kredytobiorcę zaopatrzone w deklarację wekslową Zastaw rejestrowy na rzeczowych aktywach trwałych do najwyższej sumy zabezpieczenia 6 000 tys. EUR
DYSTRIFORTE SP. Z O.O.	ING Bank Śląski S.A. – kredyt inwestycyjny w łącznej wysokości 7 250 tys. EUR	<ol style="list-style-type: none"> Hipoteka łączna do kwoty 6 000 tys. EUR na prawie własności gruntu oraz budynków i lokali przy ul. Biała 1 w Ostrowi Mazowieckiej Zastaw rejestrowy na wyposażeniu magazynu wysokiego składowania w Ostrowi Mazowieckiej Cesja praw z polisy ubezpieczeniowej Poręczenie udzielone przez Spółkę Dominującą.

FORTE BRAND SP. Z O.O.	ING Bank Śląski S.A. – kredyt inwestycyjny A o łącznej wartości 130 000 tys. zł	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hipoteka łączna do kwoty 174 600 tys. zł na prawie użytkowania wieczystego gruntu oraz prawie własności budynków i urządzeń stanowiących nieruchomości położone: we Wrocławiu przy ul. Brücknera, ul. Robotniczej; w Przemysłu przy ul. Bakończyckiej, na spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu użytkowego położonym w Krakowie przy ul. Aleksandry. 2. Hipoteka łączna do kwoty 174 600 tys. zł na prawie własności nieruchomości w Białymstoku przy ul. Gen. Andersa 11 lok. 1 oraz lok. 2. 3. Zastaw rejestrowy na prawie ochronnym na znakach towarowych słowno – graficznych zawierających oznaczenie „FORTE”, do najwyższej sumy zabezpieczenia 174 600 tys. zł 4. Zastaw finansowy na certyfikatach inwestycyjnych do najwyższej sumy zabezpieczenia 174 600 tys. zł 5. Zastaw finansowy i rejestrowy na akcjach spółek nabytych przez spółkę lub spółki będące aktywami Funduszu, do najwyższej sumy zabezpieczenia 174 600 tys. zł 6. Cesja praw z wierzytelności z umowy licencyjnej na znaki towarowe słowno – graficzne zawierające oznaczenie „FORTE”, zawartej pomiędzy FORTE BRAND (wówczas TERCEIRA), a FABRYKAMI MEBLI „FORTE” S.A.; 7. Cesja praw z wierzytelności z polisy ubezpieczeniowej obejmującej nieruchomości, na których ustanowiono hipoteki; 8. Weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową 9. Poręczenie FABRYK MEBLI „FORTE” S.A jako jedynego Udziałowca do kwoty 74 473 tys. zł – ważne od 23 listopada 2018 roku
TANNE SP. Z O.O.	PKO BP S.A. i BGK – kredyt inwestycyjny 130 000 tys. EUR	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poręczenie udzielone przez Jednostkę Dominującą do kwoty 105 000 tys. EUR za zobowiązania TANNE Sp. z o.o. wobec PKO BP S.A., wynikające z umowy kredytowej 2. Poręczenie udzielone przez Jednostkę Dominującą do kwoty 105 000 tys. EUR za zobowiązania TANNE Sp. z o.o. wobec BGK wynikające z umowy kredytowej 3. Poręczenie udzielone przez Jednostkę Dominującą do kwoty 18 564 tys. EUR za zobowiązania TANNE Sp. z o.o. wobec PKO BP S.A. wynikające z Umowy Hedgingowej 4. Poręczenie udzielone przez Jednostkę Dominującą do kwoty 21 750 tys. EUR za zobowiązania TANNE Sp. z o.o. wobec BGK wynikające z Umowy Hedgingowej 5. Umowa gwarancji podpisana przez Jednostkę Dominującą 6. Umowa podporządkowania wierzytelności przysługujących Jednostce Dominującej wobec TANNE Sp. z o.o. wierzytelnościom PKO BP i BGK wynikającym z Umowy Kredytu oraz Umów Hedgingowych 7. Ustanowienie przez Jednostkę Dominującą, jako zabezpieczenia wierzytelności Banków ograniczonych praw rzeczowych w postaci zastawów finansowych i zastawów rejestrowych na udziałach TANNE Sp. z o.o. posiadanych przez Jednostkę Dominującą 8. Złożenie przez Jednostkę Dominującą na rzecz PKO BP oświadczenia o poddaniu się egzekucji z całego majątku Spółki do kwoty 105 000 tys. EUR związanego z poręczeniem Umowy Kredytu 9. Złożenie przez Jednostkę Dominującą na rzecz BGK oświadczenia o poddaniu się egzekucji z całego majątku Spółki do kwoty 105 000 tys. EUR związanego z poręczeniem Umowy Kredytu 10. Złożenie przez Jednostkę Dominującą na rzecz PKO BP oświadczenia o poddaniu się egzekucji z całego majątku Spółki do kwoty 18 564 tys. EUR związanego z poręczeniem Umowy Hedgingowej 11. Złożenie przez Jednostkę Dominującą na rzecz BGK oświadczenia o poddaniu się egzekucji z całego majątku Spółki do kwoty 21 750 tys. EUR związanego z poręczeniem Umowy Hedgingowej 12. Złożenie przez Jednostkę Dominującą na rzecz PKO BP oświadczenia o poddaniu się egzekucji z udziałów zastawionych zastawem rejestrowym ustanowionym na rzecz PKO BP jako administratora zastawu (na zabezpieczenie wierzytelności

- wynikających z Umowy Kredytu), do kwoty 210 000 tys. EUR
13. Złożenie przez Jednostkę Dominującą na rzecz PKO BP oświadczenia o poddaniu się egzekucji z udziałów zastawionych zastawem rejestrowym ustanowionym na rzecz PKO BP jako administratora zastawu (na zabezpieczenie wierzytelności wynikających z Umów Hedgingowych), do kwoty 40 314 tys. EUR
 14. Ustanowienie na rzecz PKO BP, jako administratora zastawu, zastawu rejestrowego na zbiorze rzeczy i praw wchodzących w skład przedsiębiorstwa TANNE Sp. z o.o.
 15. Zawarcie umowy zarządu nad przedsiębiorstwem TANNE Sp. z o.o lub umowy dzierżawy przedsiębiorstwa, w przypadku dochodzenia przez PKO BP, jako administratora zastawu, zaspokojenia z przedmiotu zastawu, z podmiotami wskazanymi przez PKO BP w sposób określony w umowie zastawniczej, jak również udzielenie pełnomocnictw zgodnie z umową zastawniczą
 16. Ustanowienie ograniczonych praw rzeczowych w postaci hipotek na przysługującym TANNE Sp. z o.o prawie własności nieruchomości położonej w Suwałkach, składającej się z działki gruntu o nr 32812/6, 32812/5, 32810/1, 32813, 32812/7, 32812/9, 32810/5, 32807/1, 32807/2, 32807/3, 32808/1
 17. Zawarcie i wykonanie umowy cesji praw z umów, na mocy której TANNE Sp. z o.o dokona na rzecz PKO BP, jako cesjonariusza i agenta ds. zabezpieczeń, przelewu przysługujących TANNE (obecnie lub w przyszłości) praw pieniężnych i roszczeń pieniężnych z tytułu dokumentów, których jest stroną lub beneficjentem
 18. Ustanowienie przez TANNE Sp. z o.o ograniczonych praw rzeczowych w postaci zastawów finansowych i zastawów rejestrowych na prawach z rachunków bankowych otwartych i prowadzonych dla Spółki, jak również udzielenie pełnomocnictw do zarządzania i dokonywania rozporządzeń w odniesieniu do rachunków otwartych i prowadzonych dla Spółki
 19. Zawarcie i wykonanie przez TANNE Sp. z o.o umowy podporządkowania wierzytelności przysługujących wierzycielom wobec Spółki wierzytelnościom Banków wynikającym z Umowy Kredytu oraz Umów Hedgingowych
 20. Zawarcie i wykonanie przez TANNE Sp. z o.o umów bezpośrednich z PKO BP (działającym na rachunek Banków jako agent ds. zabezpieczeń) oraz kontrahentami Spółki
 21. Złożenie przez TANNE Sp. z o.o na rzecz PKO BP i BGK oświadczenia o poddaniu się egzekucji co do zobowiązania pieniężnego Spółki wobec PKO BP wynikającego z Umowy Kredytu, o spłatę wszelkich należności PKO BP związanych z kredytem, do kwoty 105 000 tys. EUR
 22. Złożenie przez TANNE Sp. z o.o na rzecz PKO BP oświadczenia o poddaniu się egzekucji co do zobowiązania pieniężnego Spółki wobec PKO BP wynikającego z Umowy Hedgingowej, do kwoty 18 564 tys. EUR
 23. Złożenie przez TANNE Sp. z o.o na rzecz BGK oświadczenia o poddaniu się egzekucji co do zobowiązania pieniężnego Spółki wobec BGK wynikającego z Umowy Hedgingowej, do kwoty 21 750 tys. EUR.

Podział kredytów ze względu na rodzaj waluty (w przeliczeniu na zł, w tysiącach zł)

Waluta	Stan na dzień	
	31.12.2018	31.12.2017
PLN	232 819	237 088
EUR	450 579	335 952

683 398

573 040

Mając na uwadze aktualną sytuację finansową Grupy, tj. spadek dynamiki oraz rentowności sprzedaży, jak również umacniający się kurs EUR wobec PLN, Zarząd podjął przed zakończeniem okresu sprawozdawczego rozmowy z Bankami udzielającymi Grupie finansowania, mające na celu podwyższenie wskaźników zadłużenia określonych w umowach kredytowych. Banki wyraziły zgodę na wnioskowane przez Zarząd podwyższenie kowenantów kredytowych.

Na moment bilansowy Grupa dokonała reklasyfikacji zobowiązań długoterminowych dotyczących kredytów bankowych do pozycji zobowiązań krótkoterminowych. Powodem reklasyfikacji jest zawarcie aneksów do umów kredytowych zwiększających wskaźniki zadłużenia po dniu 31 grudnia 2018 roku – czyli po dacie bilansu.

Z chwilą zawarcia aneksów do umów kredytowych, reklasyfikowane kredyty ponownie będą prezentowane w zobowiązaniach długoterminowych – zgodnie z obowiązującymi harmonogramami ich spłat.

Szczegółowe informacje o zawartych aneksach umieszczone zostały w nocie 40 dotyczącej zdarzeń po dacie bilansu.

31. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe i rezerwy

31.1 Rozliczenia międzyokresowe przychodów

Rozliczenia międzyokresowe przychodów	Stan na dzień	
	31.12.2018	31.12.2017 skorygowane
Dotacja część długoterminowa	39 766	18 771
Dotacja część krótkoterminowa	2 126	280
Dotacja do inwestycji kwota łączna	41 892	19 051
Ulga podatkowa z tytułu prowadzenia działalności w SSE	122 309	10 964
	164 201	30 015

Wykazana w rozliczeniach międzyokresowych przychodów kwota 41 892 tys. zł dotyczy dotacji na inwestycję związaną z budową zakładu produkcji płyt drewnopochodnych otrzymanej przez spółkę zależną TANNE Sp. z o.o. z Ministerstwa Rozwoju i Finansów w ramach Programu wspierania inwestycji o istotnym znaczeniu dla gospodarki polskiej. Maksymalna kwota dotacji przyznana w ramach programu może wynieść 57 000 tys. zł.

Kwota 122 309 tys. zł dotyczy korzyści podatkowych możliwych do wykorzystania w przyszłości przez Grupę z tytułu prowadzenia działalności w Specjalnej Strefie Ekonomicznej przez Spółki TANNE Sp. z o.o. oraz DYSTRI-FORTE Sp. z o.o., na którą Grupa utworzyła aktywo na podatek odroczony. Szczegóły dotyczące ulg podatkowych spółek zależnych zostały zaprezentowane w nocie 12.4.

31.2 Rezerwy

Rezerwy krótkoterminowe:	Stan na dzień	
	31.12.2018	31.12.2017
Krótkoterminowa rezerwa na świadczenia po okresie zatrudnienia	470	432
Rezerwa na naprawy gwarancyjne	2 338	2 284
	2 808	2 716

Rezerwa na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia została szczegółowo opisana w nocie 17.

Zmiany stanu rezerw przedstawiały się następująco:

Nazwa rezerwy	BO	wykorzystanie	rozwiązanie	zwiększenie	BZ
Naprawy gwarancyjne	2 284	-	-	54	2 338

Grupa tworzy rezerwę na koszty przewidywanych napraw gwarancyjnych oraz zwroty produktów sprzedanych w ciągu ostatniego roku w oparciu o poziom napraw gwarancyjnych oraz zwrotów odnotowanych w latach ubiegłych. Założenia zastosowane do obliczenia rezerwy na naprawy gwarancyjne i zwroty oparte zostały na bieżących poziomach sprzedaży i aktualnych dostępnych informacjach na temat zwrotów i 1-rocznym okresie gwarancji i rękojmi na wszystkie sprzedane produkty.

32. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania (krótkoterminowe)

	Stan na dzień	
	31.12.2018	31.12.2017 przekształcone
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	90 299	80 632
Wobec jednostek powiązanych	413	355
Wobec jednostek pozostałych	89 186	79 153
Zobowiązania kontraktowe kontraktowe	700	1 124
Zobowiązania z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń społecznych i innych	8 373	7 637
Podatek VAT	687	840
Podatek dochodowy od osób fizycznych	1 444	1 445
Ubezpieczenia społeczne	5 474	4 760
Pozostałe	768	592
Pozostałe zobowiązania	29 602	95 912
Zobowiązania wobec pracowników z tytułu wynagrodzeń	14 589	14 122
Zobowiązania inwestycyjne	12 385	79 210
Inne zobowiązania	2 628	2 580
Rozliczenia międzyokresowe bierne z tytułu:	37 972	48 555
Prowizji od sprzedaży	2 171	2 446
Bonusów dla odbiorców	19 695	27 652
Świadczeń urlopowych	4 222	4 441
Premii rocznej dla Zarządu	2 150	5 341
Kosztów badania sprawozdania finansowego	378	197
Usług obcych	8 804	5 783
Kar konwencjonalnych	360	1 750
Pozostałe	192	945
Zobowiązania razem	166 246	232 736

Zasady i warunki płatności powyższych zobowiązań finansowych

Warunki transakcji z podmiotami powiązanymi przedstawione są w punkcie 38 dodatkowych not objaśniających. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług nie są oprocentowane i zazwyczaj rozliczane w terminach od 7 do 45 dni. Pozostałe zobowiązania nie są oprocentowane i rozliczane są z 1 miesięcznym terminem płatności.

Kwota wynikająca z różnicy pomiędzy zobowiązaniami a należnościami z tytułu podatków od towarów i usług jest płacona właściwym władzom podatkowym w okresach miesięcznych.

Zobowiązania z tytułu odsetek są zazwyczaj rozliczane w okresach wymagalności w ciągu całego roku obrotowego.

33. Zobowiązania warunkowe

- W dniu 28.06.2016 roku Jednostka Dominująca udzieliła poręczenia i zobowiązała się wykonać wszelkie zobowiązania pieniężne spółki zależnej DYSTRI-FORTE Sp. z o.o. wynikające z umowy kredytowej z dnia 14.12.2015 roku zawartej pomiędzy DYSTRI-FORTE Sp. z o.o. i ING Bank Śląski SA. Spółka zobowiązała się do zaspokojenia wszelkich zobowiązań Kredytobiorcy, obejmujących w szczególności całkowitą spłatę kwoty głównej kredytu, odsetek, prowizji, opłat i innych kosztów do kwoty 8 700 tys. EUR do dnia 29.10.2024 roku. Saldo kredytu na dzień 31.12.2018 roku wynosi 16 307 tys. zł.
- W okresie sprawozdawczym zakończonym 31.12.2018 roku Spółka Dominująca udzieliła następujących zabezpieczeń zobowiązań handlowych spółki zależnej TANNE Sp. z o. o.:

- na rzecz Interprint Polska Sp. z o.o. poręczenie zobowiązań handlowych do wysokości 400 tys. EUR z datą wygaśnięcia przypadającą na dzień 30.06.2019 roku. Saldo zobowiązań na koniec okresu sprawozdawczego wynosi 154 tys. EUR
- na rzecz IMPRESS DECOR POLSKA Sp. z o.o. poręczenie zobowiązań handlowych do wysokości 800 tys. zł z datą wygaśnięcia przypadającą na dzień 30.06.2019 roku. Saldo zobowiązań na koniec okresu sprawozdawczego wynosi 107 tys. zł.
- na rzecz Pfeleiderer Polska Sp. z o.o. poręczenie zobowiązań handlowych do wysokości 13 000 tys. zł z datą wygaśnięcia przypadającą na dzień 31.12.2018 roku. Saldo zobowiązań na koniec okresu sprawozdawczego wynosi 54 tys. EUR.
- na rzecz Decor Druck Leipzig GmbH poręczenie zobowiązań handlowych do wysokości 320 tys. zł z datą wygaśnięcia przypadającą na dzień 30.06.2019 roku. Saldo zobowiązań na koniec okresu sprawozdawczego wynosi 241 tys. zł.
- W okresie sprawozdawczym zakończonym 31.12.2018 roku obowiązywały następujące zabezpieczenia zobowiązań kredytowych spółki zależnej TANNE Sp. z o.o.:
- poręczenie udzielone przez Jednostkę Dominującą do kwoty 105 000 tys. EUR za zobowiązania TANNE wobec PKO BP wynikające z Umowy Kredytu,
- poręczenie udzielone przez Jednostkę Dominującą do kwoty 105 000 tys. EUR za zobowiązania TANNE wobec BGK wynikające z Umowy Kredytu,
- poręczenie udzielone przez Jednostkę Dominującą do kwoty 18 564 tys. EUR za zobowiązania TANNE wobec PKO BP wynikające z Umowy Hedgingowej,
- poręczenie udzielone przez Jednostkę Dominującą do kwoty 21 750 tys. EUR za zobowiązania TANNE wobec BGK wynikające z Umowy Hedgingowej,

Saldo kredytu TANNE Sp. z o.o. na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosi 424 466 tys. zł.

- W dniu 23 listopada 2018 roku Jednostka Dominująca udzieliła poręczenia i zobowiązała się wykonać wszelkie zobowiązania pieniężne spółki zależnej FORTE BRAND Sp. z o.o. wynikające z umowy kredytowej z zawartej pomiędzy FORTE BRAND Sp. z o.o. i ING Bank Śląski SA. Spółka zobowiązała się do zaspokojenia wszelkich zobowiązań Kredytobiorcy, obejmujących w szczególności całkowitą spłatę kwoty głównej kredytu, odsetek, prowizji, opłat i innych kosztów do kwoty 74 473 tys. zł do dnia 16.12.2022 roku. Saldo kredytu na dzień 31.12.2018 roku wynosi 70 514 tys. zł.

Hipotetyczny koszt do poniesienia przez Jednostkę Dominującą w związku z udzielonymi poręczeniami jest równy saldom niespłaconych kredytów wraz z odsetkami i prowizjami oraz saldom niespłaconych a poręczonych zobowiązań inwestycyjnych i handlowych. Ponieważ DYSTRI-FORTE Sp. z o.o. prowadzi działalność operacyjną na wyłączność FORTE SA, natomiast TANNE Sp. z o.o. oraz FORTE BRAND Sp. z o.o. tylko w ograniczonym zakresie prowadzą sprzedaż do klientów zewnętrznych, FORTE SA zapewnia im stabilny przepływ środków pieniężnych, zmaturalizowanie ryzyka spłaty zobowiązań warunkowych Jednostka Dominująca ocenia jako mało prawdopodobne.

34. Sprawy sądowe

Nie występują istotne postępowania sądowe.

35. Instrumenty finansowe**35.1 Wartość bilansowa**

Klasyfikacja instrumentów finansowych wg MSSF 9 na dzień 31 grudnia 2018 roku						
	Inwestycje w instrumenty kapitałowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	Aktywa finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Instrumenty zabezpieczające	Ogółem
Aktywa finansowe trwałe:	67 834	-	9 168	0	8 749	85 751
Aktywa finansowe	67 834	-	9 168	-	-	77 002
Należności z tytułu instrumentów pochodnych	-	-	0	-	8 749	8 749
Aktywa finansowe obrotowe:	-	115	161 845	0	17 146	179 106
Należności z tyt. dostaw i usług oraz pozostałe	-	-	115 091	-	-	115 091
Należności z tytułu instrumentów pochodnych	-	-	0	-	17 146	17 146
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	-	-	46 562	-	-	46 562
Pozostałe aktywa finansowe	-	115	192	-	-	307
Zobowiązania finansowe długoterminowe:	-	0	0	0	(1 918)	(1 918)
Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych	-	-	0	-	(1 918)	(1 918)
Zobowiązania krótkoterminowe	-	0	0	(826 682)	(1 842)	(828 524)
Zobowiązania z tyt. dostaw i usług oraz pozostałe	-	-	0	(143 284)	-	(143 284)
Zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	-	-	0	-	(1 842)	(1 842)
Bieżąca część kredytów bankowych i pożyczek	-	-	0	(683 398)	-	(683 398)
	67 834	115	171 013	(826 682)	22 135	(565 585)

Klasyfikacja instrumentów finansowych wg MSSF 9 na dzień 31 grudnia 2017 roku

	Inwestycje w instrumenty kapitałowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	Aktywa finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	Instrumenty zabezpieczające	Zobowiązania finansowe wyłączone z zakresu MSSF 9 (leasing)	Ogółem
Aktywa finansowe trwałe:	109 307	-	10 313	-	33 433	-	153 053
Aktywa finansowe	109 307	-	10 313	-	-	-	119 620
Należności z tytułu instrumentów pochodnych	-	-	-	-	33 433	-	33 433
Aktywa finansowe obrotowe:	-	107	184 567	-	18 210	-	202 884
Należności z tyt. dostaw i usług oraz pozostałe	-	-	131 607	-	-	-	131 607
Należności z tytułu instrumentów pochodnych	-	-	-	-	18 210	-	18 210
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	-	-	52 868	-	-	-	52 868
Pozostałe aktywa finansowe	-	107	92	-	-	-	199
Zobowiązania finansowe długoterminowe:	-	-	-	(527 749)	-	(301)	(528 050)
Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki	-	-	-	(527 749)	-	-	(527 749)
Zobowiązania finansowe z tytułu leasingu	-	-	-	-	-	(301)	(301)
Pozostałe zobowiązania finansowe	-	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania krótkoterminowe	-	-	-	(256 268)	(1 492)	(679)	(258 439)
Zobowiązania z tyt. dostaw i usług oraz pozostałe	-	-	-	(210 977)	-	-	(210 977)
Zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	-	-	-	-	(1 492)	-	(1 492)
Bieżąca część kredytów bankowych i pożyczek	-	-	-	(45 291)	-	-	(45 291)
Zobowiązania finansowe z tytułu leasingu	-	-	-	-	-	(679)	(679)
	109 307	107	194 880	(784 017)	50 151	(980)	(430 552)

35.2 Hierarchia wartości godziwej

Poniższa nota prezentuje ujawnienia dotyczące wyłącznie instrumentów finansowych wycenianych w bilansie wg wartości godziwej.

	Na dzień 31 grudnia 2018		Na dzień 31 grudnia 2017	
	Poziom 2	Poziom 3	Poziom 2	Poziom 3
Aktywa finansowe trwale – certyfikaty FIZAN	67 831	-	-	-
Aktywa finansowe trwale – akcje i udziały nienotowane na giełdzie	-	3	-	3
Należności z tytułu instrumentów pochodnych	25 895	-	51 643	-
Zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	(3 761)	-	(1 492)	-
	89 965	3	50 151	3

Metody ustalania wartości godziwej instrumentów finansowych.**Poziom I**

W okresie sprawozdawczym zakończonym 31 grudnia 2018 roku Grupa nie posiadała instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej kwalifikowanych do poziomu I (na dzień 31 grudnia 2017: nie występowały).

Poziom II

Do poziomu II Grupa kwalifikuje należności lub zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych.

Wartość godziwa instrumentów pochodnych ustalana jest przy zastosowaniu modeli wyceny instrumentów finansowych przy zastosowaniu ogólnie dostępnych kursów walutowych (kurs EUR- 4,3000; 2017: kurs EUR – 4,1709) i stóp procentowych (1M -12 M WIBID, 1M-12M EURIBOR). Wskaźniki zmienności kursów walut pozyskiwane są z serwisów Reuters lub Bloomberg.

Do wyceny opcji europejskich Spółka stosuje model Garmana – Kohlhagena.

Kursy po jakich są zawierane opcje walutowe zaprezentowano w nocie nr 36.2 .

Poziom III

Do poziomu III zakwalifikowane są udziały posiadane w spółkach nienotowanych, dla których nie jest możliwe wiarygodne ustalenie ich wartości godziwej. Dla spółek tych nie istnieją aktywne rynki ani nie odnotowano porównywalnych transakcji na tego typu walorach.

	Na dzień	
	31.12.2018	31.12.2017 przekształcony
Stan na początek okresu	3	3
Odpisy aktualizujące	-	-
Sprzedaż	-	-
Stan na koniec okresu	3	3

W okresie sprawozdawczym nie miało miejsca przekwalifikowanie, ani przesunięcie instrumentów finansowych między poszczególnymi poziomami (w okresie porównawczym: nie występowało).

Wartość godziwa i nominalna dla należności i zobowiązań handlowych jest zbliżona.

35.3 Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat dotyczących instrumentów finansowych ujęte w rachunku zysków i strat

Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat (w tym przychody i koszty odsetkowe) na dzień 31 grudnia 2018 roku					
	Inwestycje w instrumenty kapitałowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	Aktywa finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	Instrumenty zabezpieczające	Ogółem
Przychody/(koszty) z tytułu odsetek	-	428	(13 629)	-	(13 201)
Zyski/(straty) z tytułu różnic kursowych	-	3 849	(12 583)	-	(8 734)
Zyski/(straty) z tytułu wyceny wg zamortyzowanego kosztu	-	-	2 416	-	2 416
(Utworzenie)/rozwiązanie odpisów aktualizujących	-	(3)	-	-	(3)
Dywidendy	8	-	-	-	8
Zyski/straty z realizacji instrumentów finansowych	-	-	-	10 670	10 670
Zyski/(straty) z tytułu wyceny i realizacji instrumentów pochodnych	-	-	-	(30)	(30)
Ogółem zysk/(strata) netto	8	4 274	(23 796)	10 640	(8 874)

Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat (w tym przychody i koszty odsetkowe) na dzień 31 grudnia 2017 roku

	Inwestycje w instrumenty kapitałowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	Aktywa finansowe wyceniane wg amortyzowanego kosztu	Zobowiązania finansowe wyceniane według amortyzowanego kosztu	Instrumenty zabezpieczające	Zobowiązania finansowe wyłączone z zakresu MSSF 9 (leasing)	Ogółem
Przychody/(koszty) z tytułu odsetek	-	134	(2 481)	-	(60)	(2 407)
Zyski/(straty) z tytułu różnic kursowych	-	(688)	9 528	-	23	8 863
(Utworzenie)/rozwiązanie odpisów aktualizujących	-	(65)	-	-	-	(65)
Dywidendy	7	-	-	-	-	7
Korekta sprzedaży z tytułu transakcji zabezpieczających	-	-	-	2 725	-	2 725
Zyski/(straty) z tytułu wyceny i realizacji instrumentów pochodnych	-	-	-	(406)	-	(406)
Ogółem zysk/(strata) netto	7	(619)	7 047	2 319	(37)	8 717

36. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym

Poza instrumentami pochodnymi, do głównych instrumentów finansowych, z których korzysta Grupa, należą kredyty bankowe, obligacje, środki pieniężne i lokaty krótkoterminowe. Głównym celem tych instrumentów finansowych jest pozyskanie środków finansowych na działalność Grupy. Grupa posiada też inne instrumenty finansowe, takie jak należności i zobowiązania z tytułu dostaw i usług, które powstają bezpośrednio w toku prowadzonej przez nią działalności. Grupa zawiera również transakcje z udziałem instrumentów pochodnych, przede wszystkim *zerokosztowe strategie opcyjne* oraz rachunkowość zabezpieczeń instrumentów zabezpieczających ryzyko stopy procentowej IRS (Interest Rate Swap). Celem tych transakcji jest zarządzanie ryzykiem stopy procentowej oraz ryzykiem walutowym powstającym w toku działalności Grupy. Zasadą stosowaną przez Grupę obecnie i przez cały okres objęty sprawozdaniem jest nieprowadzenie obrotu instrumentami finansowymi.

Główne rodzaje ryzyka wynikającego z instrumentów finansowych Grupy obejmują ryzyko stopy procentowej, ryzyko związane z płynnością, ryzyko walutowe oraz ryzyko kredytowe. Zarząd weryfikuje i uzgadnia zasady zarządzania każdym z tych rodzajów ryzyka – zasady te zostały w skrócie omówione poniżej. W stosowanych metodach nie nastąpiły żadne zmiany w stosunku do poprzedniego okresu.

Grupa monitoruje również ryzyko cen rynkowych dotyczące wszystkich posiadanych przez nią instrumentów finansowych. Zasady rachunkowości Grupy dotyczące instrumentów pochodnych zostały omówione w nocie 8.19.

36.1 Ryzyko stopy procentowej

Narażenie Grupy na ryzyko wywołane zmianami stóp procentowych dotyczy przede wszystkim długoterminowych zobowiązań finansowych, które są oprocentowane według zmiennych stóp procentowych (WIBOR, EURIBOR, LIBOR) powiększonych o marżę. W celu analizy wrażliwości na zmiany stopy procentowej długoterminowych zobowiązań finansowych Grupy tj. kredytów oraz zobowiązań z tytułu leasingu finansowego, założono wzrost/spadek ich oprocentowania w skali roku – dla EURIBOR o 0,25% % oraz wzrost/spadek dla WIBOR o 5 %

Rachunkowość zabezpieczeń ryzyka stóp procentowych (IRS)

Na dzień 31 grudnia 2018 roku wartość godziwa kontraktów walutowych spełniających kryterium zaliczenia ich do rachunkowości zabezpieczeń wynosiła (3 733) tysięcy zł i jako wartość efektywna w wysokości (3 760) tysięcy zł została ujęta w kapitale rezerwowym z aktualizacji wyceny oraz jako część nieefektywna w wysokości 27 tysięcy zł została ujęta w rachunku zysków i strat w pozycji zysk z pochodnych instrumentów finansowych.

Podstawowe warunki transakcji IRS zawartej pomiędzy spółką zależną TANNE Sp. z o.o., a PKO BP S.A.:

- data zawarcia transakcji 31.01.2017,
- kwota nominalna i waluta transakcji – 49 000 tys. EUR (35% kwoty nominalnej kredytu),
- stopa referencyjna: EURIBOR 3M,
- początek pierwszego okresu odsetkowego - 20.09.2018 r.,
- pierwsza wymiana płatności odsetkowych - 20.12.2018 r.,
- data zakończenia transakcji IRS - 14.10.2024 r.,
- amortyzacja i okresy odsetkowe - zgodnie z uzgodnionym harmonogramem,
- baza odsetkowa dla obu nóg swapa (stałych i zmiennych płatności odsetkowych) - Act/360.

Pierwsza wymiana płatności odsetkowych nastąpiła w dniu 20.12.2018 roku w kwocie 477 tys. zł i została zaprezentowana w pozycji „Zysk (strata) z pochodnych instrumentów finansowych”.

Ryzyko stopy procentowej – wrażliwość na zmiany

Poniższa tabela przedstawia wrażliwość wyniku finansowego brutto na racjonalnie możliwe zmiany stóp procentowych przy założeniu niezmienności innych czynników w związku z zobowiązaniami o zmiennej stopie procentowej.

Zobowiązania kredytowe i leasingowe	Zwiększenie o punkty procentowe	Wpływ na wynik finansowy brutto
Rok zakończony dnia 31.12.2018		
PLN	+5%	5
PLN	-5%	(5)
EUR	+0,25%	907
EUR	-0,25%	(907)
Rok zakończony dnia 31.12.2017		
PLN	+0,25%	540
PLN	-0,25%	(540)
EUR	+0,03%	94
EUR	-0,03%	(94)

Analiza wrażliwości na zmiany stopy procentowej dla rachunkowości zabezpieczeń:

FX Opcje	Zmiana stopy %	Rezerwa CFH	Koszt zabezpieczenia
Rok zakończony dnia 31.12.2018			
WIBOR	+0,5%	-	(89 293)
WIBOR	-0,5%	-	92 182
EURIBOR	+0,25%	-	45 335
EURIBOR	-0,25%	-	(45 156)

IRS	Zmiana stopy %	Rezerwa CFH	Wynik odsetkowy
Rok zakończony dnia 31.12.2018			
EURIBOR	+0,25%	1 462	4
EURIBOR	-0,25%	(1 481)	(4)

Wartość bilansowa instrumentów finansowych Grupy narażonych na ryzyko stopy procentowej, w podziale na poszczególne kategorie wiekowe

Analizy wrażliwości na zmiany stopy procentowej Grupa dokonała zgodnie z dotychczasowymi harmonogramami spłat kredytów, bez uwzględniania reklasyfikacji zobowiązań kredytowych w całości do krótkoterminowych. Szczegółowy opis powodów przekwalifikowania zobowiązań kredytowych do krótkoterminowych został zawarty w punkcie 30 Oprocentowane kredyty bankowe.

31 grudnia 2018 - Oprocentowanie zmienne

	<1rok	1-2 lat	2-5 lat	>5 lat	Razem
Kredyty bankowe	318 318	75 906	218 027	71 147	683 398
Leasing finansowy	632	556	413	-	1 601

31 grudnia 2017 - Oprocentowanie zmienne

	<1rok	1-2 lat	2-5 lat	>5 lat	Razem
Kredyty bankowe	45 291	186 943	230 265	110 541	573 040
Leasing finansowy	679	301	-	-	980

Efektywna stopa procentowa dla kredytów zaciągniętych przez Grupę wynosiła na dzień 31 grudnia 2018 roku 2,33% (2017: 1,6030 %).

Instrumenty finansowe Grupy, które nie zostały ujęte w powyższych tabelach nie są oprocentowane i w związku z tym nie podlegają ryzyku stopy procentowej.

Oprocentowanie instrumentów finansowych o zmiennym oprocentowaniu jest aktualizowane w okresach poniżej jednego roku. Odsetki od instrumentów finansowych o stałym oprocentowaniu są stałe przez cały okres do upływu terminu zapadalności/wymagalności tych instrumentów.

36.2 Ryzyko walutowe

Grupa narażona jest na ryzyko walutowe z tytułu zawieranych transakcji sprzedaży. Ryzyko takie powstaje w wyniku dokonywania przez jednostkę operacyjną sprzedaży lub zakupów w walutach innych niż jej waluta funkcjonalna. Około 85% zawartych przez Grupę transakcji sprzedaży wyrażonych jest w walutach innych niż waluta sprawozdawcza jednostki operacyjnej dokonującej sprzedaży.

Grupa stara się negocjować warunki zabezpieczających instrumentów pochodnych w taki sposób, by odpowiadały one warunkom zabezpieczanej pozycji i zapewniały dzięki temu maksymalną skuteczność zabezpieczenia.

Poniższa tabela przedstawia wrażliwość wyniku finansowego brutto w związku ze zmianą wartości godziwej aktywów i zobowiązań pieniężnych na racjonalnie możliwe wahania kursu EUR, GBP i USD (łącznie) przy założeniu niezmienności innych czynników.

Do analizy przyjęto następujące założenia zmiany kursów walut: dla danych na dzień 31 grudnia 2018 roku przyjęto wzrost/spadek kursu waluty EUR o 5% i waluty USD o 2% (2017: wzrost EUR o 2% i USD o 7 %).

Parametry przyjęte w zaprezentowanej analizie wrażliwości zostały ustalone w oparciu o dostępne prognozy rynkowe dotyczące kształtowania się tych parametrów w okresie najbliższych 12 miesięcy. Różnice między rokiem 2018 i 2017 wynikają ze zmian tych prognoz.

Poniższa analiza została przeprowadzona przy założeniu obowiązywania dotychczasowych harmonogramów spłaty zobowiązań kredytowych, z uwagi na fakt podpisania aneksu do umowy kredytowej po dniu bilansowym.

FX Opcje	Zmiana stopy %	Rezerwa CFH	Koszt zabezpieczenia
Rok zakończony dnia 31.12.2018			
EUR/PLN	+5%	(35 720)	(20 495)
EUR/PLN	-5%	101 990	(29 837)

IRS	Zmiana stopy %	Rezerwa CFH	Wynik odsetkowy
Rok zakończony dnia 31.12.2018			
EUR/PLN	+5%	(180)	(3)
EUR/PLN	-5%	180	3

	Procentowa zmiana kursów	Wpływ na wynik finansowy brutto
31 grudnia 2018		
Należności handlowe	5%	7 345
Pożyczki udzielone	5%/2%	468
Środki pieniężne	5%	1 802
Zobowiązania handlowe	5%	(5 443)
Kredyty bankowe	5%	(22 159)
Razem wpływ wzrostu kursu		
Należności handlowe	-5%	(7 345)
Pożyczki udzielone	-5%/2%	(468)
Środki pieniężne	-5%	(1 802)
Zobowiązania handlowe	-5%	5 443
Kredyty bankowe	-5%	22 159
Razem wpływ spadku kursu		

	Procentowa zmiana kursów	Wpływ na wynik finansowy brutto
31 grudnia 2017		
Należności handlowe	2%	2 288
Pożyczki udzielone	2%	140
Środki pieniężne	2%/7 %	871
Instrumenty zabezpieczające*	2%	-
Zobowiązania handlowe	2%/7 %	(2 363)
Kredyty bankowe	2%	(6 719)
Leasing finansowy	2%	(3)
Razem wpływ wzrostu kursu		(5 786)
Należności handlowe	-1%	(1 144)
Pożyczki udzielone	-1%	(70)
Środki pieniężne	-1%	(366)
Instrumenty zabezpieczające*	-1%	-
Zobowiązania handlowe	-1%	1 182
Kredyty bankowe	-1%	3 360
Leasing finansowy	-1%	1
Razem wpływ spadku kursu		2 963

Zabezpieczenie przed ryzykiem walutowym

Podstawową metodą zarządzania ryzykiem walutowym są strategie zabezpieczające wykorzystujące instrumenty pochodne. Grupa stosuje do zabezpieczenia przyszłych transakcji walutowych symetryczne strategie opcyjnie (opis w nocie 8.19)

Wpływ instrumentów pochodnych na sprawozdanie z sytuacji finansowej

Na dzień 31 grudnia 2018 roku wartość godziwa otwartych pozycji w instrumentach pochodnych wyniosła 25 868 tys. zł i w wysokości 4 032 tys. zł została ujęta w kapitale z aktualizacji pochodnych instrumentów finansowych jako wartość wewnętrzna, natomiast kwota 21 836 tys. zł została ujęta jako wartość czasowa w pozycji koszt zabezpieczenia. Wartość wyceny skorygowana o podatek odroczonej i zaprezentowana w kapitałach wyniosła 20 953 tys. zł.

Ponadto grupa w kapitale z aktualizacji wyceny ujęła wartości godziwą transakcji IRS w wysokości (3 761) tys. zł.

Wpływ instrumentów pochodnych na wynik finansowy i inne całkowite dochody

W okresie sprawozdawczym zakończonym 31 grudnia 2018 roku wynik na instrumentach pochodnych ukształtował się na poziomie 10 638 tys. zł i dotyczył realizacji wygasających strategii opcyjnych objętych rachunkowością zabezpieczeń w kwocie 11 147 tys. zł, rozliczenia pierwszej płatności odsetkowej IRS w dniu 20.12.2018 roku w kwocie (477) tys. zł oraz ujętej nieefektywnej części wyceny w kwocie (31) tys. zł.

	01.01.- 31.12.2018	01.01.- 31.12.2017
Wpływy na przychody ze sprzedaży	11 147	2 725
Wpływy na pozostałe przychody/koszty finansowe, z tego:	(508)	(57)
- z tytułu płatności odsetkowych IRS	(477)	-
- z tytułu nieefektywności wyceny IRS w okresie	(31)	(57)
Wpływy z instrumentów pochodnych na wynik okresu, łącznie:	10 638	2 668

Rachunkowość zabezpieczeń

Jednym ze strategicznych celów Grupy jest minimalizacja ryzyka walutowego rozumianego jako wpływ zmian kursów walutowych na przepływy pieniężne, a tym samym na wynik finansowy Grupy. Grupa w ramach Planu Finansowego, co rok prognozuje miesięczne przychody i wydatki w walutach obcych otrzymując finalnie szereg prognozowanych ekspozycji netto. W celu zabezpieczenia tych prognozowanych ekspozycji przed wpływem istotnej zmiany kursu walutowego Grupa zawiera zerokosztowe symetryczne strategie opcyjne polegające na zakupie opcji put i jednocześnie wystawieniu opcji call na tę samą ilość jednostek instrumentu bazowego. Opisana strategia eliminuje wpływ ewentualnej zmiany kursu walutowego poniżej kursu wykonania opcji put oraz powyżej kursu wykonania opcji call na wartość ekspozycji wyrażoną w PLN.

Pomiędzy pozycją zabezpieczaną, a instrumentem zabezpieczającym istnieje naturalna relacja ekonomiczna oparta na zgodności ryzyka związanego z pozycją zabezpieczaną (ryzyko walutowe) a typem instrumentów zabezpieczających (opcje walutowe). Konstrukcja strategii sprawia, że jej wartość wewnętrzna jako instrumentu zabezpieczającego zmienia się w przeciwnym kierunku, niż wartość pozycji zabezpieczanej.

Opis ważniejszych zasad stosowanych odnośnie rachunkowości zabezpieczeń przedstawiony został w nocie 8.19. Zgodnie z nimi zmiany wartości wewnętrznej i czasowej zabezpieczających kontraktów opcyjnych zalicza się do kapitałów własnych Grupy. W momencie realizacji zabezpieczanego przychodu ze sprzedaży zmiany wartości godziwej instrumentów zabezpieczających ujmowane są w bieżącym wyniku finansowym.

Nie rzadziej niż na dzień rozpoczęcia zabezpieczenia oraz na koniec każdego miesiąca, dokonuje się oceny efektywności prospektywnej porównując skumulowaną zmianę wartości wewnętrznej opcji zabezpieczających do skumulowanej zmiany wartości przyszłych przepływów.

Grupa szacuje wskaźnik zabezpieczenia na poziomie 1. Wartość współczynnika wynika bezpośrednio ze strategii zarządzania ryzykiem, zgodnie z którą Grupa szacuje prognozowane przepływy, a następnie część z nich zabezpiecza strategią opcyjną w proporcji 1:1. MSSF 9 wymaga, aby zabezpieczenie było efektywne. Nieefektywność zabezpieczenia oznacza stopień w jakim zmiany wartości godziwej lub przepływów pieniężnych związanych z instrumentem zabezpieczającym są większe lub mniejsze niż te związane z pozycją zabezpieczaną. Podstawowe źródła nieefektywności rachunkowości zabezpieczeń stanowią:

- niedopasowanie terminów pieniężnych
- niedopasowanie terminów zapadalności
- niedopasowanie wartości nominalnych zabezpieczenia i pozycji zabezpieczanej.

Na koniec każdego miesiąca dokonuje się pomiaru efektywności zabezpieczania - efektywność retrospektywna - porównując skumulowaną zmianę wartości wewnętrznej opcji zabezpieczających ustanowionych powiązań w ramach rachunkowości zabezpieczeń do skumulowanej zmiany wartości przyszłych przepływów pieniężnych oszacowaną na podstawie danych dotyczących rynku walutowego z dnia wyceny.

Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających

Kapitał rezerwowi z aktualizacji wyceny instrumentów finansowych przedstawiono w punkcie 29.3 dodatkowych not objaśniających.

Kapitał z aktualizacji wyceny z tytułu rachunkowości zabezpieczeń obejmuje:

- wycenę instrumentów finansowych zabezpieczających przepływy pieniężne w wysokości: 25 867 tys. zł,

- wycenę instrumentów finansowych zabezpieczających wysokość stóp procentowych w wysokości: (3 760) tys. zł,
 - rezerwa z tytułu podatku odroczonego dot. instrumentów zabezpieczających: (4 915) tys. zł.
- Razem kapitał z aktualizacji wyceny rachunkowości zabezpieczeń: 17 192 tys. zł.

Wartość godziwa kontraktów walutowych

Na dzień 31 grudnia 2018 roku wartość godziwa kontraktów walutowych spełniających kryterium zaliczenia ich do rachunkowości zabezpieczeń wynosiła 25 868 tys. zł.

Grupa ujmuje w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym rachunkowość zabezpieczeń, która jest zbieżna z wycenami bankowymi i prezentuje ją jako należność lub zobowiązanie, po uprzednim dokonaniu kompensaty dodatnich i ujemnych wycen opcji zawartych w ramach jednego banku.

Poniższa tabela zawiera zbiorcze dane dotyczące wartości godziwych i terminy rozliczeń, a także zbiorcze informacje dotyczące kwoty (wielkości) będącej podstawą przyszłych płatności oraz ceny realizacji efektywnych kontraktów terminowych. Terminy rozliczeń są zbieżne z terminami, w których kwoty odniesione na kapitał z aktualizacji wyceny z tytułu tych transakcji zostaną odniesione do rachunku zysków i strat.

Waluta	Kwota w walucie	Typ transakcji	Data zawarcia	Data realizacji	Kurs terminowy	Nazwa Banku	Wartość godziwa
EUR	24 000	Opcja Put	04.2016	01-03.2019	4,3500-4,4000	PKO BP S.A.	1 699
EUR	24 000	Opcja Call	04.2016	01-03.2019	4,8500-4,9250	PKO BP S.A.	(1)
EUR	23 000	Opcja Put	08.2016	07-08.2019	4,4000	PKO BP S.A.	2 353
EUR	23 000	Opcja Call	08.2016	07-08.2019	4,8650	PKO BP S.A.	(167)
EUR	16 000	Opcja Put	10.2016	10.2019	4,4500	PKO BP S.A.	2 213
EUR	16 000	Opcja Call	10.2016	10.2019	4,8850	PKO BP S.A.	(201)
EUR	16 000	Opcja Put	11.2016	11.2019	4,5000	PKO BP S.A.	2 780
EUR	16 000	Opcja Call	11.2016	11.2019	5,1400	PKO BP S.A.	(115)
EUR	42 000	Opcja Put	07.2017	12.2019-05.2020	4,3500	PKO BP S.A.	3 353
EUR	42 000	Opcja Call	07.2017	12.2019-05.2020	4,7300	PKO BP S.A.	(1 709)
EUR	52 000	Opcja Put	05.2018	09.2020-04.2021	4,4000	PKO BP S.A.	5 482
EUR	52 000	Opcja Call	05.2018	09.2020-04.2021	4,7580	PKO BP S.A.	(4 391)
EUR	20 000	Opcja Put	06.2018	05-06.2021	4,4000	PKO BP S.A.	2 114
EUR	20 000	Opcja Call	06.2018	05-06.2021	4,9405	PKO BP S.A.	(1 574)
EUR	52 000	Opcja Put	11.2018	07-10.2021	4,4000	PKO BP S.A.	5 485
EUR	52 000	Opcja Call	11.2018	07-10.2021	4,9560	PKO BP S.A.	(4 714)
Razem						PKO BP S.A.	12 607
EUR	5 000	Opcja Put	05.2016	01-04.2019	4,4500	mBank S.A.	705
EUR	5 000	Opcja Call	05.2016	01-04.2019	4,9250	mBank S.A.	-
EUR	14 000	Opcja Put	10.2016	09.2019	4,4000	mBank S.A.	1 461
EUR	14 000	Opcja Call	10.2016	09.2019	4,9075	mBank S.A.	(122)
EUR	37 000	Opcja Put	08.2017	01-06.2020	4,4000	mBank S.A.	4 051
EUR	37 000	Opcja Call	08.2017	01-06.2020	4,7110	mBank S.A.	(1 733)

EUR	39 000	Opcja Put	09.2017	06-09.2020	4,4500	mBank S.A.	5 421
EUR	39 000	Opcja Call	09.2017	06-09.2020	4,8165	mBank S.A.	(2 093)
EUR	47 000	Opcja Put	04.2018	10.2020-04.2021	4,3500	mBank S.A.	4 363
EUR	47 000	Opcja Call	04.2018	10.2020-04.2021	4,6710	mBank S.A.	(4 837)
Razem						mBank S.A.	7 216
EUR	15 000	Opcja Put	04.2016	01-03.2019	4,4000	ING Bank Śląski S.A.	1 495
EUR	15 000	Opcja Call	04.2016	01-03.2019	4,8950	ING Bank Śląski S.A.	-
EUR	10 000	Opcja Put	05.2016	04.2019	4,4500	ING Bank Śląski S.A.	1 433
EUR	10 000	Opcja Call	05.2016	04.2019	4,9600	ING Bank Śląski S.A.	(1)
EUR	22 000	Opcja Put	06.2016	05-06.2019	4,4500	ING Bank Śląski S.A.	3 140
EUR	22 000	Opcja Call	06.2016	05-06.2019	4,9300	ING Bank Śląski S.A.	(22)
Razem						ING Bank Śląski S.A.	6 045

Ryzyka związane z terminowymi kontraktami walutowymi to ryzyka stopy procentowej, kursu walutowego oraz niewypłacalności drugiej strony transakcji. Ryzyko kredytowe jest jednak ograniczone, gdyż drugą stroną transakcji są banki o wysokim standingu finansowym.

36.3 Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe związane jest z wiarygodnością kredytową i wypłacalnością klientów, z którymi Grupa zawiera transakcje sprzedaży.

W Grupie funkcjonuje procedura przyznawania kontrahentowi limitu kredytu kupieckiego i określenie formy jego zabezpieczenia. Wszyscy klienci, którzy pragną korzystać z kredytów kupieckich, poddawani są procedurom wstępnej weryfikacji. Następnie uruchomiane są procedury ubezpieczenia danego klienta w ramach zawartych polis ubezpieczenia należności.

Praktycznie wszystkie należności handlowe, z wyjątkiem należności od jednostek powiązanych, są ubezpieczone, bądź zabezpieczone gwarancjami bankowymi z tytułu tzw. centralnego regulowania płatności. W sporadycznych przypadkach możliwa jest współpraca z klientami na podstawie limitów wewnętrznych, których wielkość każdorazowo wymaga akceptacji Zarządu Jednostki Dominującej.

Dodatkowo należności kontrahentów są regularnie monitorowane przez służby handlowe i finansowe. W przypadku wystąpienia należności przeterminowanych następuje wstrzymanie sprzedaży i uruchamiana jest windykacja należności.

Kwota maksymalnej ekspozycji na ryzyko kredytowe, w przypadku należności handlowych od jednostek pozostałych z tytułu sprzedaży produktów jest ograniczona do wysokości przyznanych limitów wewnętrznych, franszyzy i udziału własnego określonych w warunkach polisy ubezpieczenia należności, zaś z tytułu najmu powierzchni do wysokości sald należności. Na dzień 31.12.2018 roku oszacowana kwota maksymalnej ekspozycji kredytowej wynosiła 7 586 tys. zł (w 2017 roku 3 490 tys. zł).

Praktycznie wszystkie należności, z wyjątkiem należności od jednostek powiązanych, są ubezpieczone bądź zabezpieczone gwarancjami bankowymi z tytułu tzw. centralnego regulowania płatności. Dodatkowo należności kontrahentów są regularnie monitorowane przez służby handlowe i finansowe. W przypadku wystąpienia należności przeterminowanych zgodnie z obowiązującymi procedurami następuje wstrzymanie sprzedaży i uruchamiana jest windykacja należności.

W przypadku udzielonych pożyczek, Grupa na bieżąco monitoruje sytuację finansową dłużników. Zabezpieczenie udzielonych pożyczek stanowią weksle in blanco. Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe z tytułu udzielonych pożyczek jest równa saldom należności z tytułu pożyczek zaprezentowanym w notach 22 i 27.

W odniesieniu do innych aktywów finansowych Grupy, takich jak środki pieniężne i ich ekwiwalenty, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży oraz niektóre instrumenty pochodne o dodatniej wartości godziwej, ryzyko kredytowe Grupy powstaje w wyniku niemożności dokonania zapłaty przez drugą stronę umowy.

W Grupie nie występują istotne koncentracje ryzyka kredytowego.

36.4 Ryzyko związane z płynnością

Grupa monitoruje ryzyko braku funduszy przy pomocy narzędzia okresowego planowania płynności. Narzędzie to uwzględnia terminy wymagalności/zapadalności zarówno inwestycji jak i aktywów finansowych (np. konta należności, pozostałych aktywów finansowych) oraz prognozowane przepływy pieniężne z działalności operacyjnej.

Celem Grupy jest utrzymanie równowagi pomiędzy ciągłością a elastycznością finansowania, poprzez korzystanie z rozmaitych źródeł finansowania, takich jak kredyty w rachunku bieżącym, kredyty bankowe oraz umowy leasingu finansowego.

Grupa dokonała analizy zgodnie z dotychczasowymi harmonogramami spłat kredytów, bez uwzględniania reklasyfikacji zobowiązań kredytowych w całości do krótkoterminowych. Szczegółowy opis powodów przekwalifikowania zobowiązań kredytowych do krótkoterminowych został zawarty w punkcie 30 Oprocentowane kredyty bankowe.

Tabela poniżej przedstawia zobowiązania finansowe Grupy na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz na dzień 31 grudnia 2017 wg daty zapadalności na podstawie umownych niedyskontowanych płatności.

31 grudnia 2018	<1rok	1–2 lat	2-5 lat	>5 lat	Razem
Kredyty bankowe	318 318	75 906	218 027	71 147	683 398
Leasing finansowy	632	556	413	-	1 601
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	166 246	-	-	-	166 246
	485 196	76 462	218 440	71 147	851 245

31 grudnia 2017	<1rok	1–2 lat	2-5 lat	>5 lat	Razem
Kredyty bankowe	45 291	186 943	230 265	110 541	573 040
Leasing finansowy	679	301	-	-	980
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	232 736	-	-	-	232 736
	278 706	187 244	230 267	110 541	806 756

37. Zarządzanie kapitałem

Głównym celem zarządzania kapitałem Grupy jest utrzymanie dobrego ratingu kredytowego i bezpiecznych wskaźników kapitałowych, które wspierałyby działalność operacyjną Grupy i zwiększały wartość dla jej akcjonariuszy.

Grupa zarządza strukturą kapitałową i w wyniku zmian warunków ekonomicznych wprowadza do niej zmiany. W celu utrzymania lub skorygowania struktury kapitałowej, Grupa może zmienić wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy, zwrócić kapitał akcjonariuszom lub wyemitować nowe akcje. W okresie obrotowym zakończonym 31 grudnia 2018 roku i 31 grudnia 2017 roku nie wprowadzono żadnych zmian do celów, zasad i procesów obowiązujących w tym obszarze.

Grupa monitoruje stan kapitałów stosując wskaźnik dźwigni, który jest liczony jako stosunek zadłużenia netto do sumy kapitałów powiększonych o zadłużenie netto.

	31.12.2018	31.12.2017 przekształcone
Oprocentowane kredyty i pożyczki	683 398	573 040
Leasing finansowy	1 601	980
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania, rezerwy i rozliczenia międzyokresowe	343 542	272 055
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	(46 562)	(52 868)
Zadłużenie netto	981 979	793 207
Kapitał podstawowy	23 931	23 931
Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	114 556	114 556
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	-87	-586
Pozostałe kapitały rezerwowe	447 132	358 807

Kapitał z rezerwy z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych	-495	46 479
Koszt zabezpieczenia	17 687	-6 198
Pozostałe kapitały z aktualizacji wyceny	-54 902	-21 142
Program motywacyjny	2 354	2 354
Zyski zatrzymane	60 144	114 449
Kapitał udziałowców niekontrolujących	3 293	3 311
Kapitał razem	613 613	635 961
Kapitał i zadłużenie netto	1 595 592	1 438 640
Wskaźnik dźwigni	61,54%	55,79%

38. Informacje o podmiotach powiązanych

Następująca tabela przedstawia łączne kwoty transakcji Jednostki Dominującej z podmiotami powiązanymi. Transakcje dotyczą sprzedaży produktów, towarów i usług oraz zakupów usług.

Jednostki powiązane nie objęte konsolidacją		Sprzedaż podmiotom powiązanym	Zakupy od podmiotów powiązanych	Należności od podmiotów powiązanych	Zobowiązania wobec podmiotów powiązanych
TM Handel Sp. z o.o.	31.12.2018	363	456	-	111
	31.12.2017	11	359	98	37
Forte Baldai UAB	31.12.2018	-	179	-	15
	31.12.2017	-	178	-	15
Forte SK S.r.o	31.12.2018	2	1 126	-	95
	31.12.2017	-	1 121	-	92
Forte Furniture Ltd	31.12.2018	-	375	-	31
	31.12.2017	-	757	-	61
FORTE IBERIA SLU	31.12.2018	6	1 792	-	150
	31.12.2017	-	1 581	-	129
ANTWERP FP SP. z o.o	31.12.2018	5 394	103	2 227	11
	31.12.2017	1 141	17	1 382	21
Razem	31.12.2018	5 765	4 031	2 227	413
	31.12.2017	1 141	4 013	1 382	355

Jednostka współkontrolowana		Sprzedaż podmiotom powiązanym	Zakupy od podmiotów powiązanych	Należności od podmiotów powiązanych	Zobowiązania wobec podmiotów powiązanych
FORTE FURNITURE PRODUCTS INDIA PVT	31.12.2018	1 191	-	2 517	-
	31.12.2017	1 194	-	1 176	-
Razem	31.12.2018	1 191	-	2 517	-
	31.12.2017	1 194	-	1 176	-

Saldo udzielonych pożyczek na dzień 31.12.2018 roku prezentuje poniższa tabela:

Podmiot powiązany	Saldo pożyczki w walucie w tys.	Waluta pożyczki	Termin spłaty	Saldo pożyczki na dzień 31.12.2018	Wartość odsetek należnych na dzień 31.12.2018
Jednostka powiązana nie objęta konsolidacją:					
FORTE MOBILIER S.a.r.l.	30	EUR	grudzień 2019	129	-
Jednostka wspólnie kontrolowana					
FORTE FURNITURE PRODUCTS INDIA Ltd	1 642	EUR	marzec 2025	7 063	113
Razem:				7 191	113
W tym:					
Część krótkoterminowa:					
FORTE MOBILIER S.a.r.l.				65	-
FORTE FURNITURE PRODUCTS INDIA Ltd				-	113
Razem:				65	113
Część długoterminowa:					
FORTE MOBILIER S.a.r.l.				64	-
FORTE FURNITURE PRODUCTS INDIA Ltd				7 063	-
Razem:				7 127	-

Powyższe pożyczki zostały udzielone na warunkach rynkowych (oprocentowanie zmienne oparte o WIBOR/ EURIBOR plus marża).

Saldo udzielonych pożyczek jednostkom zależnym niekonsolidowanym na dzień 31.12.2017 roku:

Podmiot powiązany	Saldo pożyczki w walucie w tys.	Waluta pożyczki	Termin spłaty	Saldo pożyczki na dzień 31.12.2017	Wartość odsetek należnych na dzień 31.12.2017
Jednostka powiązana nie objęta konsolidacją:					
FORTE MOBILIER S.a.r.l.	30	EUR	grudzień 2019	125	-
Jednostka wspólnie kontrolowana					
FORTE FURNITURE PRODUCTS INDIA Ltd	1 642	EUR	marzec 2025	6 850	7
Razem:				6 975	7
W tym:					
Część krótkoterminowa:					
FORTE MOBILIER S.a.r.l.				62	-
FORTE FURNITURE PRODUCTS INDIA Ltd				-	7
Razem:				62	7
Część długoterminowa:					
FORTE MOBILIER S.a.r.l.				63	-
FORTE FURNITURE PRODUCTS INDIA Ltd				6 850	-
Razem:				6 913	-

W okresie sprawozdawczym zakończonym 31 grudnia 2018 roku Jednostka Dominująca zawarła następujące umowy pożyczek ze spółkami powiązanyymi:

- w dniu 02 stycznia 2018 roku aneks do umowy pożyczki ze spółką zależną Forte Mobilier SARL, zgodnie z którym podwyższono kwotę pożyczki do 40 tys. EUR, spłata pożyczki nastąpi w 8 równych ratach od 31 marca 2019 roku.

38.1 Jednostka Dominująca całej Grupy

Jednostką dominującą Grupy Kapitałowej Fabryk Mebli FORTE jest spółka Fabryki Mebli FORTE S.A.

38.2 Podmioty o znaczącym wpływie na Grupę

Informacja o podmiotach posiadających powyżej 5% udziałów w kapitale Jednostki Dominującej została przedstawiona w nocie 29.

38.3 Wspólne przedsięwzięcie, w którym Jednostka Dominująca jest wspólnikiem

W dniu 18 stycznia 2017 r. Jednostka Dominująca zawarła z INDIAN FURNITURE PRODUCTS LIMITED (IFPL) z siedzibą w Chennai Indie, podmiotem należącym do Grupy Kapitałowej ADVENTZ, umowę joint venture, dotyczącą produkcji i sprzedaży mebli na rynku indyjskim. Elementem umowy joint venture było utworzenie podmiotu o nazwie FORTE FURNITURE PRODUCTS INDIA PVT. LTD (FFPI) z siedzibą w Chennai, w którym każdy z udziałowców, tj. FORTE i IFPL, posiada po 50% udziałów. Wkład pieniężny wniesiony do kapitału zakładowego FFPI przez każdego z udziałowców wyniósł równowartość ok. 2 mln. EUR. Zasadniczym przedmiotem działalności FFPI jest produkcja i sprzedaż mebli. Działalność FFPI oparta jest o istniejący zakład produkcyjny i sieć sprzedaży w Indiach, będące dotychczas własnością IFPL oraz o dostarczane przez FORTE know-how, wzornictwo, rozwój produktu i technologię produkcji. Spółka FFPI rozpoczęła działalność operacyjną w kwietniu 2017 r. Spółka FORTE FURNITURE PRODUCTS INDIA PVT. LTD została z dniem 30 czerwca 2017 roku włączona do konsolidacji metodą praw własności. Udział Jednostki Dominującej w stracie wypracowanej przez Spółkę w okresie sprawozdawczym zakończonym 31 grudnia 2018 roku wyniósł (-) 5 569 tys. zł.

38.4 Informacja o podmiotach powiązanych osobowo

MaForm SARL Luxemburg posiada 32,44% udziałów w kapitale zakładowym Fabryk Mebli „FORTE” S.A. (Jednostki Dominującej).

MaForm Holding Luxemburg SARL posiada 100% udziałów w kapitale zakładowym MaForm SARL Luxemburg.

MaForm Holding AG posiada 90,34% udziałów w kapitale zakładowym MaForm Holding Luxemburg SARL. Pozostałe 9,66% udziałów w kapitale zakładowym MaForm Holding Luxemburg SARL posiada Pani Maria Florczuk- Członek Zarządu Fabryk Mebli „FORTE” S.A.

Pan Maciej Formanowicz – Prezes Zarządu Fabryk Mebli „FORTE” S.A. wraz z małżonką posiadają 100% udziałów w MaForm Holding AG.

38.5 Warunki transakcji z podmiotami powiązanymi

Wszelkie transakcje z podmiotami powiązanymi są przeprowadzane na warunkach stosowanych przez Grupę w relacjach z podmiotami niepowiązanymi.

38.6 Transakcje z udziałem Zarządu, kluczowego kierownictwa lub członków ich najbliższych rodzin.

Program motywacyjny dla Członków Zarządu Jednostki Dominującej i emisja warrantów subskrypcyjnych serii D, E i F z wyłączeniem prawa poboru warrantów subskrypcyjnych serii D, E i F

Program Motywacyjny został wprowadzony na lata 2014-2016 dla Członków Zarządu Spółki Dominującej (dalej Osoby Uprawnione). W celu przeprowadzenia Programu Motywacyjnego Spółka Dominująca wyemitowała łącznie 356 220 imiennych warrantów subskrypcyjnych, w tym 118 740 warrantów subskrypcyjnych serii D, 118 740 warrantów subskrypcyjnych serii E oraz 118 740 warrantów subskrypcyjnych serii F, przewidzianych do objęcia przez Osoby Uprawnione. W wyniku realizacji Programu Motywacyjnego w sumie zaoferowano Osobom Uprawnionym 103 693 warrantów subskrypcyjnych serii D oraz 118 740 warrantów subskrypcyjnych serii F. Wykonanie praw z warrantów subskrypcyjnych, skutkujących objęciem akcji serii H, mogło nastąpić do dnia 30 listopada 2018 r. Z wyżej wymienionego prawa skorzystał ówczesny Członek Zarządu Pan Gert Coopmann w odniesieniu do 29 685 warrantów subskrypcyjnych serii D, który objął 29 685 akcji serii H. Transakcja miała miejsce w 2017 roku. Cena emisyjna akcji serii H została ustalona uchwałą Rady Nadzorczej z dnia 27 października 2014 roku na kwotę 46,19. Każdy Warrant uprawnia do objęcia jednej akcji serii H za cenę emisyjną.

Na dzień bilansowy program się zakończył i nie występują żadne inne programy motywacyjne oparte na akcjach.

38.7 Wynagrodzenie wyższej kadry kierowniczej Grupy

Wynagrodzenie wypłacone członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej Spółki (Jednostki Dominującej) oraz Zarządom/Członkom Rad Nadzorczych jednostek powiązanych Grupy przedstawiało się następująco:

Wynagrodzenie wypłacone lub należne członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej Grupy	Okres 12 miesięcy zakończony	
	31.12.2017	31.12.2017
Wynagrodzenie Zarządu, w tym:	8 699	11 350
w przedsiębiorstwie Emitenta	8 079	10 599
Maciej Formanowicz	2 284	4 157
Gert Coopmann	2 137	2 620
Klaus Dieter Dahlem	1 098	1 642
Maria Florczuk	765	992
Mariusz Gazda	848	1 188
Andeas Disch	947	-
z tytułu pełnienia funkcji we władzach jednostek zależnych	620	751
Maciej Formanowicz	537	520
Gert Coopmann	83	231
Rada Nadzorcza:	356	324
Zbigniew Sebastian	84	84
Stanisław Krauz	60	60
Tomasz Domagalski	28	60
Bernard Woźniak	60	37
Stefan Golonka	-	23
Jerzy Smardzewski	60	60
Piotr Szczepiórkowski	32	-
Jacek Tucharz	32	-

Szczegółowe zmiany w składzie osobowym Rady Nadzorczej zostały opisane w pkt. 10 ładu korporacyjnego.

Wynagrodzenie wypłacone lub należne pozostałym członkom głównej kadry kierowniczej

	Rok zakończony	
	31.12.2018	31.12.2017
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (wynagrodzenia i narzuty)	10 101	12 936
Nagrody jubileuszowe	-	-
Świadczenia po okresie zatrudnienia	12	37
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	24	64
Świadczenia pracownicze w formie akcji własnych	-	-
Łączna kwota wynagrodzenia wypłaconego głównej kadrze kierowniczej (za wyjątkiem członków Zarządu i Rady Nadzorczej)	10 138	13 037

38.8 Udziały wyższej kadry kierowniczej w programie akcji pracowniczych

W okresie sprawozdawczym programy akcji pracowniczych nie występowały.

39. Struktura zatrudnienia

Przeciętne zatrudnienie w Grupie w okresie styczeń – grudzień 2017 kształtowało się następująco:

	2018	2017
Zarząd Jednostki Dominującej	5	5
Zarządy jednostek powiązanych	5	11
Administracja	331	236
Dział sprzedaży	581	400
Pion produkcji	2 468	2 480
Pozostali	213	373
Razem	3 603	3 505

40. Zdarzenia następujące po bilansowym zakończeniu okresu sprawozdawczego

W dniu 13 marca 2019 roku Spółka zależna DYSTRI-FORTE Sp. z o.o. zawarła z ING Bankiem Śląskim SA Aneks nr 8 do umowy kredytowej z dnia 14 grudnia 2015 roku wraz z późniejszymi zmianami, na mocy którego zmianie uległa harmonogram spłaty kredytu.

W dniu 18 marca 2019 roku Jednostka Dominująca zawarła aneks z PKO Bank Polski S.A. do umowy kredytowej z dnia 14 lutego 2000 roku wraz z późniejszymi zmianami, podwyższający dopuszczalny współczynnik zadłużenia do EBITDA.

W dniu 18 marca 2019 roku Spółka zależna TANNE Sp z o.o. zawarła z PKO Bank Polski S.A. oraz Bankiem Gospodarstwa Krajowego Aneks nr 7 do umowy kredytowej z dnia 17 października 2016 roku wraz z późniejszymi zmianami, podwyższający dopuszczalny współczynnik zadłużenia do EBITDA.

W dniu 3 kwietnia 2019 roku Spółka zależna FORTE BRAND Sp. z o.o. podpisała Aneks nr 7 do umowy kredytowej z ING Bank Śląski S.A., podwyższający dopuszczalny współczynnik zadłużenia do EBITDA.

W dniu 3 kwietnia 2019 roku Spółka zależna DYSTRI-FORTE Sp. z o.o. podpisała Aneks nr 9 do umowy kredytowej z ING Bank Śląski S.A., podwyższający dopuszczalny współczynnik zadłużenia do EBITDA.

W dniu 3 kwietnia 2019 roku Jednostka Dominująca zawarła Umowę uzupełniającą z ING Bank Śląski S.A. do umowy kredytowej z dnia 24 czerwca 2003 roku, podwyższający dopuszczalny współczynnik zadłużenia do EBITDA.

Podpis osoby, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych

**Główny Księgowy
Anna Wilczyńska**

Podpisy Członków Zarządu:

**Prezes Zarządu
Maciej Formanowicz**

**Członek Zarządu
Maria Małgorzata Florczuk**

**Członek Zarządu
Klaus Dieter Dahlem**

**Członek Zarządu
Mariusz Jacek Gazda**

**Członek Zarządu
Andreas Disch**

Ostrów Mazowiecka, dnia 4 kwietnia 2019 roku